

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

ADRIAN ROGOZ

PREȚUL SECANT AL GENUNII

SOCIETATEA ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ S.A.

SOCIETATEA
ŞTIINŢĂ & TEHNICĂ S.A.

Societate cu capital de stat funcţionînd sub egida Ministerului Cercetării şi Tehnologiei, înmatriculată în Registrul Comerţului cu nr. J40/6775/1991

Consiliul de administraţie
IOAN ALBESCU
GABRIELA BULIGA
CORNEL DANELIUC
ADRIANA POPESCU

Redactor literar:
MIHAI DAN PAVELESCU
Secretar de redacţie:
CONSTANTIN D. PAVEL

Tehnoredactare computerizată
"Ştiinţă & Tehnică" S.A.
IOAN ALBESCU
şi
CORNEL DANELIUC
Coperta:
WALTER RIESS
Difuzarea:
CORNEL DANELIUC
(telefon: 617 72 44 sau 617 60 10, int. 1151)

Adresa: Piaţa Presei Libere nr. 1, Bucureşti, cod 79781
Telefon: 617 60 10 sau 617 60 20, interior 1208 sau 1151

Tiparul: Regia Autonomă a Imprimeriilor - Imprimeria "Coresi", telefon: 617 60 10 sau 617 60 20, interior 2411

ABONAMENTELE se pot face la oficiile poştale (nr. Catalog 4004/1993), precum şi direct la redacţie. Cititorii din străinătate se pot abona prin Rodipet SA, PO BOX 33-57.
Fax: 004-1-312 9432 sau 004-1-312 9433. Telex: 11995
P-ţa Presei Libere nr.1, sector 1, Bucureşti, ROMÂNIA

Anticipaţia

Revistă lunară de literatură şi artă SF editată de Societatea "Ştiinţă & Tehnică" SA

ANTICIPAŢIA 500

Cu prilejul apariţiei acestui număr dorim să aducem un omagiu spiritului de sacrificiu şi profesionalismului tuturor celor care, de-a lungul timpului, au făcut posibilă apariţia celor 500 de file din cadrul istoriei SF-ului românesc şi în primul rând celui care a fost şi este mentor şi creator de şcoală SF - scriitorul, eseistul şi filozoful ADRIAN ROGOZ - omul a cărui activitate a marcat decisiv personalitatea Colecţiei.
Suntem deosebit de bucuroşi să le mulţumim tuturor celor care, cu acest prilej, ne-au transmis cuvinte de îmbărbătare şi urări de bine.
Mulţumim pe această cale Ministerului Cercetării şi Tehnologiei, Ministerului Tineretului şi Sporturilor, care, în ultima perioadă, ne-au ajutat în mod substanţial să supravieţuim în aceste vremuri grele pentru cultura românească.

BlaSFemie 500

Rugăciune pentru un vechi zeu blând,
ţesător de poveşti şi poeme - "Inima rezistentă",
"Pe altarul zeilor stohastici",
"Preţul secant al genunii"
şi alte asemenea minunate cântări.

Tatăl nostru, Adrian Rogoz, carele în miez de Galaxie eşti,
SFinţească-se numele tău,
Vie, către noi, rezistentă, inima ta,
Facă-se, în lumi, loc pentru bunătatea ta
Precum pe stohastice altaruri
Aşa şi pre secante genuni.
"Colecţia..." noastră cea de toate zilele
Dă-ne-o nouă, ieri-astăzi-mâine.
Şi iartă, Doamne, generaţiei mele, tragicele sale greşeli
Precum şi noi iertăm greşelile celor ce după noi au să vină
Şi nu ne duce pre noi în a realului ispită
Şi ne izbăveşte Pământul de cei proşti şi răi.

Amin.

Alexandru Mironov

Adrian Rogoz

Într-o scrisoare concentrată şi plină de informaţie, domnul Ioan Albescu m-a anunţat despre pregătirea numărului 500 al Colecţiei "Povestiri ştiinţifico-fantastice" şi mi-a făcut onoarea să-mi solicite o colaborare. Dar ce lucruri interesante aş mai putea spune unor fani din România eu care sunt bătrân şi bolnav, eu care n-am mai citit science-fiction şi n-am mai avut răgazul să scriu nimic ? În nici un caz n-aş vrea să mă rătăcesc într-o pădure de anecdote din trecutul Colecţiei, anecdote pentru care n-am nici o atracţie. Mai legată de soarta mea actuală ar fi căutarea în lexicoanele germane a unor oameni de cultură români şi mai ales a scriitorilor de anticipaţie. Credeţi-mă, acest exerciţiu este mai pe gustul meu. Dar în ce lexicoane să caut? Căci germanii au mai multe (Der Brockhaus, Meyers, Duden, Knauers, Bertelsmann, Ravensburger) şi în diferite dimensiuni, în unul, două, trei, până la 24 volume, de format mai mare sau mai mic. Poate să te doară capul căutând! Va trebui să optez. Drept test am ales pe *Ion Barbu*, unul dintre marii poeţi ai Europei, egalul lui Valéry sau Benn. Şi totuşi nu e de găsit pretutindeni, cum ar merita să fie. Căci nu există în lume decât puţine spirite superdotate (ca Omar Kayyam sau Leonardo).

În cele din urmă, m-am oprit la "Das neue Taschen Lexikon" - Bertelsmann L.V.,1992, în 20 de volume, care îi consacră poetului român patru rânduri, apreciind şi faptul că era matematician. Dacă vom constata că unul dintre foarte marii matematicieni din secolul XX, Kurt Gödel, are doar cinci rânduri, ne vom declara mulţumiţi.

Şi acum să vedem ce ne aduce recolta noastră.

În câte trei rânduri sunt expediate două sensibilităţi de excepţie: Bacovia, unul dintre poeţii esenţiali ai patriei lui, şi Mateiu Caragiale, prozatorul cel mai nobil al literelor române. În câte patru rânduri, sunt strânşi Coresi şi Bălcescu, Ion Luca Caragiale şi Ion Barbu, Macedonski şi Arghezi, doi dintre cei ce au cochetat şi cu genul nostru. Astrofizicianul Hoyle este un autor străin de anticipaţie care figurează la acelaşi calibru. În câte cinci rânduri găsim pe Dosoftei şi pe Alecsandri, pe Filimon şi pe Alexandrescu, pe pictorul Grigorescu şi pe dirijorul Celibidache, pe Goga şi pe Goma, pe Tristan Tzara şi pe Vintilă Horia, pe Camil Petrescu şi pe Cezar Petrescu, preşedintele primului concurs naţional s.f. din România. Dintre omologii străini citez: Čapek, Kellermann şi Kurd Laisswitz. Cu câte şase rânduri sunt omagiaţi Eminescu, "poetul naţional" şi Mihail Sadoveanu, Blaga şi Constantin Virgil Gheorghiu, Cantemir şi George Enescu. Omologii s.f.: Mary Shelley şi Lem. Cu câte şapte rânduri, îi descoperim pe Hasdeu, pe Rebreanu, pe Panait Istrati, pe Petru Dumitriu şi pe singurul român laureat al premiului Nobel, G.E. Palade. Ca omologi s.f. sunt Alexei Tolstoi şi Bradbury. Istoricul Nicolae Iorga are nouă rânduri şi tot atâtea primeşte Abram Terz. La zece rânduri este apreciat Brâncuşi, iar scriitorii străini de s.f. sunt Jules Verne şi Kurt Vonnegut jr. Următorii autori de anticipaţie sau de utopie n-au un echivalent românesc: cu 11 rânduri George Orwell, cu 12 rânduri, H.G. Wells şi A. Huxley, cu 13 rânduri Thomas More, cu 14 rânduri Dürrenmatt. Dar iată că Eugene Ionesco e socotit că merită 17 rânduri, cât Hermann Hesse, singurul deţinător al unui premiu Nobel pentru literatură, care a scris un roman utopic. Urmează românul care deţine maximum de rânduri (17) Mircea Eliade, cât are şi Edgar Poe! Dacă vreţi să aflaţi care sunt autorii de anticipaţie care au parte de un număr şi mai mare de rânduri, iată-i: cu 18 rânduri Döblin, cu 19 rânduri Swift, cu 24 rânduri Franz Werfel şi cu 25 rânduri Ernst Jünger, care va fi în 1995 centenar. Acest tablou sintetic mă surprinde cu toate că îi bănuiam contururile. La lista celor aproximativ 50 de personalităţi născute pe pământ românesc care au intrat în lexiconul Bertelsmann observ nişte omisiuni grave, în măsura în care sunt mai europene sau chiar mai planetare în comparaţie cu unele nume publicate: diplomatul Titulescu, astronomul Spiru Haret (un crater lunar îi poartă numele), arheologul Pârvan, pictorul Luchian (cele mai frumoase anemone din lume), poeţii Fundoianu şi Ion Vinea, filozofii Stéphane Lupasco şi Emil Cioran sau criticii Lovinescu şi Călinescu (de fapt, autorul celui mai teribil roman: istoria literaturii române) sunt numai câţiva care trebuiau să intre în lexicon.

Acum un amănunt aproape scandalos: dintre cele 13 nume trecute de Solomon Marcus în cartea "Din gândirea matematică românească" (1975), nu-l vom găsi decât pe Dan Barbilian, ca şi când lexicografii care au acoperit destul de bine literatura română s-au poticnit când au ajuns la ştiinţă. În orice caz, ne putem întreba: ce ar mai fi rămas din matematica românească, dacă Barbu n-ar fi fost şi matematician? Şi relativ la fenomenul Ion Barbu - Dan Barbilian a apărut în 1989, anul în care plecam în Germania, o biografie documentară (1564-1925) semnată de Mircea Coloşenco, unul dintre cei mai fantastici cercetători literari.

Celor care au nume de revendicat le propun metoda mea, pe de o parte printr-o simplă triere: alegerea lexicoanelor care publică respectivele nume, cum a fost în cazul Ion Barbu. Apoi printr-o critică făţişă, făcând tot posibilul să îndreptăm deficienţa. De exemplu, Aurel Stroe, născut în 1932, e unul dintre marii compozitori ai lumii, dar nu-l găsesc trecut în nici un lexicon muzical de aici. Încă de acum zece ani i-a apărut la Electrecord una dintre capodopere: Orestia - I, după tragedia lui Aischylos. Lucian Pintilie i-a înscenat-o. Eu i-am trimis lui Guy Bruit discurile, şi el le-a semnalat frumuseţea (în revista "Raison présente" nr. 99/1991), ignorând că ele au fost de mult montate în... Franţa. Sau poate să aibă careva o obiecţie împotriva felului în care este apreciată în Bertelsmann rândurile pe care le merită o personalitate sau alta a culturii române. De pildă, puteţi fi împotriva faptului că Anton Pann a fost estimat la şase rânduri, cât Eminescu, ceea ce pare a fi o surprinzătoare resurecţie literară.

Jocul acesta aproximativ poate fi refăcut şi îmbunătăţit pe alte lexicoane, franceze, engleze, italiene sau ruseşti, cu noi observaţii legate de limba şi structura lucrării. Astfel Lupasco şi Cioran, absenţi în Bertelsmann, cred că ar putea fi prezenţi într-un lexicon francez de dimensiuni asemănătoare.

În ceea ce priveşte literatura s.f., lucrurile sunt simple: voi lua "Lexikon der Science Fiction Literatur" de Alpers, Fuchs, Hahn, Jeschke (1988) şi, căutând în cele 1 273 pagini, voi găsi 16 autori dintre care, îmi mărturisesc ignoranţa, am aflat pentru prima oară acum despre *Vlad Ioviţă*. Ceilalţi autori sunt: *Felix Aderca, Horia Aramă, Voicu Bugariu, Vladimir Colin, Constantin Cubleşan, Mihu Dragomir, Sergiu Fărcăşan, Mircea Maliţa, Mircea Opriţă, Adrian Rogoz, Georgina Viorica Rogoz, Gheorghe Săsărman, Miron Scorobete, Mircea Şerbănescu şi Ştefan Tita.* Observ şi aici omisiuni regretabile: *George Anania, Vasile Andru, Camil Baciu, Romulus Bărbulescu, Victor Bârlădeanu, Ov.S. Crohmălniceanu, Doru Davidovici, Dorel Dorian, Cecilia Dudu, Dan Farcaş, Ion Hobana, Eduard Jurist, Victor Kernbach, Oscar Lemnaru, H. Matei,Leonida Neamţu, Tudor Negoiţă, Ioana Petrescu, Cornel Robu, I.M. Ştefan, D. Todericiu (= Pierre Carnac), Radu Theodoru, Victor Zednic.* Urmează generaţia strălucită a lui *Alexandru Mironov* [1] şi a lui *Florin Manolescu* [2]*: Mihu Antin, Mihai Bădescu, Rodica Bretin, Ovidiu Bufnilă, Aurel Cărăşel, George Ceauşu, Valentin Ciocşan, Mihnea Columbeanu, Constantin Cozmiuc, Dorin Davideanu, Bogdan Ficeac, Silviu Genescu, Ştefan Ghidoveanu, Mircea Liviu Goga, Mihail Grămescu, Lucian Hanu, Răzvan Haritonovici, Radu Honga, Ovidiu Hurduzeu, Cătălin Ionescu, Mihail Ionescu, Lucian Ionică, George Lazăr, Marcel Luca, Gabriel Manolescu, Viorel Marineasa, Victor Martin, Dan Merişca, Lucian Merişca, Marina Nicolaev-Ungureanu, Tudor Octavian, Leonard Oprea, Liviu Paciugă, Mirela Paciugă, M. D. Pavelescu, Gheorghe Păun, Alexandru Pecican, Ovidiu Coriolan Pecican, Viorel Pîrligras, Ioan Popa, Anghel Th. Popescu, Cristian Tudor Popescu, Vlad Tudor Popescu, Cicerone Sbanţu,Cornel Secu, Sorin Sighişanu, Marius Stătescu, Sorin Ştefănescu, Alexandru Ungureanu, Dănuţ Ungureanu, Dan Ursuleanu.*

Este posibil ca eu însumi să fi scăpat vreun nume, fiindcă sunt bolnav, departe de eroii anticipaţiei româneşti şi lipsit de un computer care ar putea lesne memora tot ce este esenţial. Dar cum se poate să fie omis din "Lexikon der Science Fiction Literatur" Ion Hobana care a jucat în România rolul unui Hugo Gernsback, cum să fie ignorat Crohmălniceanu care a inovat tematica acestui gen inovator, cum să-l uit pe maestrul meu Oscar Lemnaru?

Relativ la Lemnaru, acum este prima dată că public această mărturisire despre modul său extraordinar de a scrie. Există ceva ce cred că numai eu ştiu acum cu toată

---

[1] Singurul român care a vizitat mai toate locurile paleoastronautice.

[2] Autorul tezei de doctorat "Literatura s.f." şi profesor de literatură română şi de s.f. la Universitatea din Bochum.

claritatea şi numai eu am perspectiva absolutei lui dominaţii asupra realului: publicistica sa din anii '30 (semnată de el, în special în paginile ziarului "Facla") şi cea din timpul războiului (sub numele lui Ion Vinea). În anii în care l-am cunoscut pe Lemnaru, mi-a dat dovada geniului său, a amplorii, a rapidităţii şi, aş spune, a capacităţii lui de a forma structura articolelor. În mai puţin de o oră, la biblioteca în care mergeam, era scris un articol stilistic de o suverană perfecţie, cu o invizibilă notă de umor, dat fiind că-l pastişa pe Vinea, acest rege al gazetăriei şi, culmea uşurătăţii, era scris fără nici o ştersătură. Această calitate mi se părea derizorie. Era totuşi o însuşire esenţială a geniului său şi poate fi verificată şi astăzi prin o simplă recitire. Aici e *absolut importantă* relatarea mea. Orice cititor al articolelor lui va fi îngenuncheat de frumuseţea, profunzimea şi varietatea subiectelor abordate, dar faptul că erau scrise *ca sub dictat, ca şi stenografiate* n-o mai ştie nimeni în afară de soţia lui, acum americană, şi de mine. Dacă ar fi trăit, Lemnaru ar fi avut 86 de ani. Colegii pe care i-a avut sunt de mult morţi. Or, în atribuirea geniului, această viteză fudroaiantă a minţii lui Lemnaru este un argument hotărâtor dacă o comparăm cu rezultatul travaliului ei. Eu văd un posibil *test-Lemnaru* (să spunem o sută de articole ale lui Oscar Lemnaru) care va avea o dublă funcţie. Întâi va fi un fel de QI pentru cei ce fac publicistică (dar de orice fel, de la articolele legate de un fapt cotidian până la cele politice sau curat metafizice); apoi va putea fi un test al publiciştilor de până acum. Acest test e cu atât mai preţios cu cât vraja lui poate fi disecată, ca într-o competiţie sportivă, şi oricine are libertatea (nu competenţa) să-l întreacă. Cine poate să se ia la întrecere cu el în această varietate literară, socotită de unii ca superficială şi trecătoare, dar căreia el i-a dat prestigiul capodoperelor. Heine, Valéry sau Borges, nici unul nu are la un grad mai înalt poezia ideilor ca Lemnaru. Unul singur, în câteva articole, l-ar ajunge, ba poate l-ar întrece: e vorba de Ion Barbu. Nu voi spune că Barbu era un Lemnaru de duminică nu pentru că a scris vreo zece studii (mai mult decât articole) geniale, în vreme ce de la celălalt ne-au rămas peste o mie, ci pentru că am îndoieli în legătură cu metoda lor de lucru. Dotat cu o inteligenţă cogenială, mă îndoiesc totuşi că Barbu şi-ar fi alcătuit articolele cu o asemenea siderală rapiditate ca în testul-Lemnaru. El n-ar fi apucat pe acest drum pentru că este autorul care dacă n-a descoperit, în orice caz a dus până la consecinţele extreme calea inversă de a crea (în special poezie): calea dopării inspiraţiei, un adevărat laser literar.

Când i-am dat lui Mircea Braga (Sibiu), admirabilul îngrijitor al celei de-a doua ediţii a povestirilor fantastice "Omul şi umbra", manuscrisele întregii opere a lui Lemnaru, n-am apucat să-i povestesc cele de mai sus. Lucrul e bine de ştiut, fiindcă părerea mea e că în primul rând trebuie tipărit "testul-Lemnaru": o sută de articole fără asemănare.

Se spune că Bradbury nu admite să circule cu maşina cu peste 40 km/h. Pare caricatural faptul ca unul dintre cei mai vertiginoşi vizitatori ai fantasticului să fie atât de legat de micile viteze. De fapt, cele două ordine de lucru se află într-un raport invers: cu cât este mai dezlănţuit spiritul, cu atât mai rezonabil poate fi trupul. Ca şi când, martor al big-bang-ului, spiritul ar lua parte la expansiunea lumii, în ciuda masei exorbitante a acesteia. Iată de ce nu mă mir că, măcar din acest punct de vedere, îmi găsesc şi mie o meteahnă bradburyană. Din 1949, de când a apărut Cibernetica lui Wiener, i-am salutat fecioara savantă şi tehnică, de parcă era aleasa mea şi eu eram alesul ei. De patru decenii m-am simţit ca atare, la bine şi la rău. În 1962, am pornit la descoperirea poeziei invariante, făcând uriaşa muncă a unui robot *fără* robot. În 1970 şi 1971, am scris în Almanahul "Ştiinţă şi tehnică" un studiu despre capodoperele ciberartelor; acest studiu valabil şi după un sfert de veac a fost ordonat *fără* să pun un ordinator în mişcare. În 1974, îmi apare "Preţul secant al genunii", un cosmic meci între un om şi o planetă şahistă; acest roman ce a fost socotit printre cele mai bune ale genului l-am scris *fără* calculator. Aceşti repetaţi *fără* le consider drept deficienţe a la Bradbury, o aparentă jignire a spiritului meu întreprinzător. Dar fantezia mea informativă a lăsat cu mult în urmă toate maşinile pe care le-aş fi putut avea. Aşa cum înţeleg eu din povestea-mi de dragoste cu maşina demaşinizată, comunicarea e simplă şi eficace fără necesitatea unui limbaj special. Asta înseamnă că-şi poate traduce singură gândul (spusa sau scrisul) meu în limbajul ei. Câteva zeci de mii de vo-

lume îi este memoria, într-o dischetă specializată la dorinţa mea. Un alt eu însumi, mult mai ştiutor decât mine, dar cu comenzile în capul meu este această ciudată fiară îmblânzită. Pentru realizarea ei nu e nevoie decât de un salt al unui super-Bill Gates.

Citesc în nr. 498 al Colecţiei "Anticipaţia" că aceasta a fost onorată la EUROCON-21 (Insula Jersey) cu marele premiu pentru cea mai bună revistă din Europa. Aferim! îmi spun. Dar unde este consemnat acest premiu? Şi caut în "Lexikon der Science Fiction Literatur". În zecile de pagini consacrate diverselor premii şi premiuleţe nicăieri nu este consemnat acest *premiu european*. Acordat a 21-a oară. În 1972 am primit şi eu această distincţie (pentru povestire). În dreptul meu e totuşi trecută! Dar e trecut şi faptul că m-am născut în 1924, în loc de 1921. Ca într-un roman de-al lui Ph. K. Dick. Între timp am aflat de unde provine eroarea de mai sus. E vina Editurii "Kriterion" care a strecurat-o într-o antologie a s.f. românesc în limba germană, precum şi faptul că am luat un premiu european. Aşadar din greşeală în greşeală! Toate acestea arată şi de ce au avut loc regretabilele omisiuni. Toate acestea arată în sfârşit că s.f.-ul european nu e la fel de bine închegat ca s.f.-ul american. Cum să nu figureze într-un gros who's who al anticipaţiei editat în Europa un premiu european, acordat de o convenţie la care au participat John Brunner, Karel Thole, Sam Lundwall, Ian Watson, printre mulţi alţii? La această sfidare nu se poate răspunde decât printr-un homeric şi americănesc strigăt de luptă. Trebuie să facem o ispravă de talia aceleia a lui Bill Gates, băiatul care a învins I.B.M.-ul.

Alegerea noastră e dictată de parametri foarte stricţi. Va fi un joc, fiindcă jocurile sunt, în afara hranei, cele mai solicitate lucruri, pretutindeni. Un joc ingenios precum cubuleţul lui Rubik, dar cubuleţul n-a fost decât o modă, ca în adolescenţa mea yo-yo-ul. Poate ceva cu computerul, dar nu exerciţiile de tir, ca pentru copiii nepretenţioşi. Un joc din care să se poată câştiga serios, dacă eşti capabil, ca în sport. Dar nu cum e şahul, deoarece, în curând, nici campionul mondial nu va mai avea de ce să joace. Un joc cu întrebări şi răspunsuri: în care omul şi maşina să arate ce pot. Şi pentru că e vorba de un joc inventat cu prilejul celui de-al 500-lea număr al unei reviste de science-fiction şi întrucât cred că anticipaţia constituie mediul cel mai obişnuit al literaturii în secolul al XXI-lea, acest joc va fi un joc al creaţiei literare. Dar şi acum computerul este un instrument banal pentru redactarea şi imprimarea unui text. De aceea jocul nostru va fi mult mai complex, înregistrând un efort colectiv de alcătuire a unui text s.f.

Aşadar iată cum va decurge această operaţie: autorii se vor aduna la un loc şi vor începe să-şi expună "rolul". O vor face cu voce tare ca la teatru, ca la un proces sau la o discuţie. Totul va fi trecut pe casetofon. Dar o pot face şi în scris, presupunând că e un autor mut sau că şi-a scris participarea de acasă. Sau eventual, dacă este în alt oraş, poate telefona. Fiecare va propune cel mai teribil lucru de care e în stare. Ceilalţi vor accepta sau nu, cu argumente, vor continua ideea ori vor propune ceva şi mai tare. Totul va fi filmat şi înregistrat pe computer. Desigur, fiindcă e vorba de o competiţie, şi această competiţie e s.f., va fi nevoie de o bancă de date, să spunem 1 000 de titluri din toată literatura de anticipaţie. Ele reprezintă nivelul zero al operei care se elaborează. Aceasta ar fi în mare problema maşinii.

Regimul de lucru este formulat cu toată claritatea de Cornel Robu: "scriitorul român va trebui (...) să poată scrie şi *hard science-fiction*, la nivelul performanţelor mondiale omologate în domeniu" (v. Almanahul Anticipaţia 1993, p.98). În acest comandament am crezut din totdeauna, începând din 1955, de când i-am sugerat lui Virgil Ioanid "ideea nebunească" a Colecţiei. Dovadă este tot ce-am scris s.f., de la "Inimă de ciută", în colaborare cu medicul-muzicolog Christian Ghenea. Nu discut acum valoarea literară a lucrării, ci numai caracterul ei hard. Acest comandament l-am considerat însăşi raţiunea anticipaţiei.

Problema umană este capitală, mai ales la începutul experienţei noastre. Şi voi putea spune americanilor: dacă aveţi un computer corespunzător, daţi-ni-l şi nouă pentru ca, din acest punct de vedere, să fie competiţia egală. Dacă n-aveţi sau nu doriţi să ni-l daţi, nu face nimic. Uite lista echipei bucureştene de zece luptători, dintre care cel puţin trei scriu mai bine decât Asimov: *H. Aramă, M. Bădescu, M. Coloşenco, D. Dorian, Şt. Ghidoveanu, M. Grămescu, D. Farcaş, M.D. Pavelescu, Cr. T. Popescu, Al. Ungureanu*. Acest team este excelent, dar fiindcă el începe cursa poate fi considerat cel mai bun.

Multora nu le va plăcea această *creaţie în colaborare*, uitând continentul matematic numit *Burbaki* ori exemplul *jazzului* ai cărui executanţi sunt adesea mari muzicieni. Este drept că şi în literatura s.f. americană există destui autori care au colaborat în doi, ca fraţii Rosny sau Strugaţki în Europa. Totuşi altceva e un duet şi altceva o întreagă orchestră.

Va fi o experienţă unică în literatură. Şi e semnificativ faptul că ea a fost făcută pentru întâia oară în science-fiction. Apoi nu uitaţi că însăşi structura acestui mod de creaţie îi conferă o desăvârşită transparenţă, în fiecare moment al gestaţiei.

În tabloul propus de mine rolurile sunt doar aparent bine ticluite. De pildă, ca la o astronavă, cineva din echipaj trebuie să joace rolul de căpitan. Eu l-aş propune pe Cristian T. Popescu, care a răsărit precum Pallas-Athena, întreagă şi înarmată, din capul lui Zevs: prima lui povestire era o capodoperă. Dar oricând ar putea să-i ia locul Horia Aramă, care nu numai că e cel mai bun autor român din generaţia lui, dar a şi scris şi trei volume despre utopie, într-un mod magistral. Sau Mihail Grămescu, care ştie să-şi impregneze hardul cu o poezie numai a sa; şi fiindcă sunt un îndrăgostit incurabil de straniile lui atmosfere, mi-am luat inima în dinţi şi l-am propus în listă. Şi tot astfel până la "necunoscutul" Mircea Coloşenco, el însuşi un rege al cercetării literare; pentru isprava lui merită să fie luat ca martor în această călătorie fantastică. Dar de asemenea oricare participant la periplu poate lua conducerea acestei nave transliterare, dacă la început are şansa celei mai antrenante idei. Dar această idee n-are un moment precis de apariţie; poate izbucni în oricare fază a jocului. Iată în ce constă misterul şi fascinaţia lui. Şi natura sa face ca un simplu oftat de geniu să fie înregistrat şi să primească recompensa cuvenită.În timpul funcţionării jocului, vor fi găsite treptat legile lui. Trebuie să fii, de exemplu, foarte tare ca să dirijezi o formaţie în care deodată altul va lua conducerea şi s-o cedezi brusc, cu bunăvoinţă, deci eficace, continuînd să păstrezi grija echilibrului cardanic al echipei.

Îmi dau deodată seama de tonul aprins al articolului de faţă şi sunt silit să recunosc că a fost scris sub imperiul unei sincere emoţii. Emoţie nu a mea în primul rând, dar m-am aprins ca un foc de paie. Ce zic! Ca să ajung să inventez un joc spre a putea fi antrenorul german al celui mai fantastic team din istoria s.f-ului, iată o dovadă certă că am luat o viteză cosmică.

Dar tot atât de brusc îmi dau seama de caracterul oniric al jocului meu. Şi nu propriu-zis al jocului, deoarece în clipa în care l-am descris mai sus, el s-a şi întrupat ca idee, iar până la înfăptuirea lui aievea nu mai poate fi decât puţin timp. Şi nici propriu-zis al teamului, deoarece jocul l-am inventat pe *acest* team şi nu-l mai schimb. Dar, practic, s-ar putea ca eroii mei să nu se poată strânge laolaltă, deşi mă iubesc, şi să nu poată juca efectiv. Viaţa este atât de grea şi de solicitantă! Iată-l numai pe Cristian T. Popescu, care pare făcut să conducă o expediţie de aur, fiind şi un scriitor s.f. de prim rang (volumul său de debut valorează cât cele 300-400 de opuri ale lui Asimov), şi este şi specialist în informatică; dar el este prins de responsabilitatea lui de publicist. Cine-l poate acuza?

Şi iată ce am fost în stare să fac! Să scriu o poveste despre noi. Dar o poveste foarte hard. Şi pentru că toată mi-a fost parcă spusă la ureche, s-a mai întâmplat ceva neaşteptat la sfârşit. În momentul în care am avut impresia că am terminat povestea, m-am gândit să-i arăt lui Mircea Coloşenco paginile cu jocul celor 10 aşi, pentru ca măcar el, străinul de s.f., să afle de periplul în care l-am visat. Şi nu numai că a primit invitaţia cu un zâmbet julesvernean, dar mi-a şi plătit îndată locul cu un preţ corespunzător.

Prin *aleph* eu înţeleg un mod de cultură. Şi drumul spre el mi-a fost deschis deodată. De fapt, era vorba de ultima pagină a revistei "Academica" (6 aprilie, 1992), în care Coloşenco ni-l prezintă pe un mare învăţat român, lingvistul *Paul H. Gălăşanu,* iar acesta ne arată care e importanţa pentru noi a traducerii în limba gotă a *Noului Testament*. Gălăşanu (n. 1912) n-a apucat să fie cunoscut datorită închisorii pe care o face din 1938 până în 1958 şi a numelor de împrumut pe care e silit să le ia. Iar traducerea Bibliei în gotă - celebrul *Codex Argenteus* - aparţine nu mai puţin ilustrului episcop vizigot *Ulfila* (sec. IV), al cărui tată era got, iar mama "dacă", el fiind născut în Dobrogea. Cu această carte începe istoria literară a culturii europene şi a limbii germane culte, iar Gălăşanu constată că circa 400 de termeni sunt de provenienţă moeso-dacică romanizată (protoromână)! Iată confirmat şi geniul amatorului lingvist

Constantin Clonaru (fost codirector cu Zaharia Stancu la “Azi”), care îmi susţinea că, prin intermediul dicţionarelor limbilor germanice, a reuşit să extragă peste o sută de vocabule înrudite cu cele româneşti. Prietenul meu a murit nu înainte de a fi publicat ceva de el în “Ştiinţă şi tehnică”. Rămâne acum compararea celor două liste!

Cu cei 400 termeni protoromâni din acel *Magnum opus* al literelor europene, ba mai departe în trecut, în vremea neoliticului, cu acea capodoperă neajunsă care este *Gânditorul* de la Hamangia, până la listele incomplete de celebri români din toate lexicoanele existente, şi de la francezii Brâncuşi şi Ionesco până la americanii Eliade şi Palade, de la rusul Antioh Cantemir şi până la italianul Drăguţescu, toţi arată ce înseamnă să fii român sub toate zodiile. Şi punând mulţimea aceasta pe o ghiulea, sar şi eu ca Münchausen pe ea şi v-am spus povestea mea....

Horia Aramă

Am fost întrebat adesea cum am asefizat - ce m-a făcut adică să încep a scrie science-fiction. Este o întrebare bună, pentru că îţi permite să dai răspunsuri simpatice, de pildă că într-o viaţă anterioară ai fost marţian sau că bunica ta dinspre mamă s-a născut în aceeaşi zodie cu H.G. Wells.

În realitate lucrurile stau altfel. Cu mine s-a petrecut o minune. Şi să nu vă mire că un răspuns identic veţi primi de la numeroşi alţi scriitori. Minunea s-a produs cu fiecare în parte.

Înainte de toate a fost însă geneza Colecţiei pe care o sărbătorim. Naşterea ei în condiţiile anului 1955 a constituit marele miracol pe care-l celebrăm acum şi aici.

Act de istorie literară, apariţia Colecţiei a fost şi un act poetic. Numai un poet putea să conceapă şi să lupte pentru o asemenea idee “evazionistă” într-o epocă prea puţin promiţătoare pentru literele româneşti. Numai un poet putea să creadă în viitorul acestei idei la noi şi să aibă obstinaţia incredibilă necesară pentru a o materializa. Numai un poet putea să se cheltuiască atît de generos pentru a face Colecţia să reziste mai bine de 13 ani, oferind în prima ei serie 466 de apariţii, adică aproape 15 000 de pagini de carte care ocupă astăzi un raft întreg la Biblioteca Academiei.

Fanii science-fictionului care duc astăzi o activitate editorială cu apariţie periodică înţeleg de câtă patimă şi rigoare a fost nevoie pentru aceasta. De o asemenea patimă şi rigoare putea să dea dovadă numai un poet şi un poet este cel care a fost sufletul de atunci al Colecţiei. Numele lui îl transcriu aici nu pentru a-l aduce la cunoştinţa cuiva, căci toată oastea SF îl cunoaşte, ci ca pe o dedicaţie de îndrăgostit: Adrian Rogoz.

Prin el am cunoscut şi eu anticipaţia, dar mai cu seamă prin el am descoperit că pasiunea este o flacără molipsitoare. La un moment dat, Adrian Rogoz a îndreptat asupra mea travaliul său de vrăjitor, impunîndu-mi, cu fermecătoarea lui agresivitate, să-l urmez. Nu eram primul, nu aveam să fiu cel din urmă. L-am urmat ca mulţi alţii şi, departe de a regreta, mă bucur în faţa celor 500 de numere ale Colecţiei reînviate, gândindu-mă la el - omul care a făcut o minune.

Camil Baciu - Paris, 20 mai 1993

O veste de ultimă clipă de Acasă mă anunţă că *Anticipaţia* îşi sărbătoreşte vârsta rotundă de 500 de numere. Aşa de repede? Aţi numărat bine? Oricum, pentru leatul meu bucuria evenimentului nu e lipsită şi de oarecare melancolie. Şi nu am curajul de a face apelul celor cu care am început cursa cea lungă în primele pagini ale revistei *Anticipaţia* în anii ‘50; vremurile ne-au răsfirat de-a lungul planetei, mulţi dintre noi s-au grăbit să părăsească prea curând Terra, în căutarea, poate, a unei alte stele, mai receptive la spiritul generos al SF-ului..., căci despre derutata noastră Terra ce să mai vorbim: este suficient să aruncăm o privire grăbită în jur de la vecini până foarte departe pentru a nu ne face mari iluzii.

Ce urez eu, de aici, de Departe, *Anticipaţiei*, adolescentei noastre? Să-şi păstreze înainte de toate spiritul de aventură, de căutare neliniştită, de neobosită curiozitate, de uimire genuină în faţa frumuseţii lumii. Să meargă mai departe cu curaj. Să rămână ce a fost întotdeauna, aceeaşi gazdă surâzătoare, bucuroasă de a primi noi oaspeţi. Şi, dacă nu cer prea mult, să nu-i uite pe cei din primele numere ale *Anticipaţiei* - şi de mai târziu, fireşte - care au încercat în timpuri greu de descifrat astăzi să dea o formă impulsului de libertate, de fantezie şi bucurie, cu alte cuvinte speranţei fără de care aventura umană nu cred că merită a fi trăită. Şi aştept o invitaţie pentru numărul 1 000. Voi veni, fiţi siguri, dragi prieteni, nu ca astăzi, doar cu gândul şi amintirile... Să nu uitaţi să puneţi şampania la rece, din timp.

Victor Bârlădeanu

La numărul ce poartă, cu firesc orgoliu, pe frontispiciu glorioasa inscripţie "500", Colecţia "Povestirilor ştiinţifico-fantastice" (lăsaţi-mă să-i spun în continuare aşa cum am cunoscut-o de la bun început şi cum şi-a cucerit cunoaşterea şi recunoaşterea atâtor generaţii!) trebuie, e firesc, să-l onoreze, împreună cu fanii şi autorii, dar mai ales cu (nu exagerez deloc!) milioanele de cititori ce i-au ferfeniţit până la tocire exemplarele, pe întâiul stătător, iniţiatorul, fermentul, imbolditorul şi zădărâtorul, izvoditorul şi năvoditorul, pe cel fără de care n-ar fi existat nici Colecţia şi nici noi, cei ce ne-am încercat puterile pe ogoarele ei interplanetare, pe Adrian Rogoz! De la el am sorbit nu numai îndemnul, cald şi stăruitor, de a aşterne pe hârtie primul meu SF, piesa juvenilă de teatru "Drum bun, scumpul nostru astronaut!", dar şi un secret pe care nu l-a precupeţit nimănui din jur: nevoia de a rămâne tânăr ca forţă vitală indispensabilă scriitorului - şi omului!

Mircea Brateş - New York

Ca unul care am debutat în nr. 4 al *Colecţiei*, cu Proxima Centauri, o povestire premiată, mă gândesc cu emoţie la drumul pe care l-am parcurs împreună în *lumi paralele* şi vă "anticipez" noi succese în viitorul pe care revista dumneavoastră îl aduce mereu în prezent.

Mihnea Columbeanu

Era subţirisimă şi ieftină peste poate şi apărea cu regularitate de ceasornic. Avea coperte - mai frumoase, mai urâţele - atât de ager concepute încât furau ochiul pe dată. Avea câteva file tipărite dens, bogăţie în milimetrul dintre coperţi, avere în zecile de centimetri ai Colecţiei pe un raft. Prin toate astea, făcuse din SF o realitate în România. Certă, palpabilă, insondabilă. Se echivalase cu oricare din marile ei surori americane "Amazing", "Astounding", "Galaxy". Din toate punctele de vedere, dar mai cu seamă din cele bune, era un "pulp". Adică materie, matcă, sol, fertilitate, fecunditate, născătoare. Procreaţie. Creaţie. Progenitură şi Maică. Tatăl: un suflet viu, un creier înaripat, ochi de recunoscut în ei lumina stelară, mână condei prin inefabile mutaţii. Inevitabil, un românesc HUGO Award nu s-ar putea numi decât "Premiul ROGOZ", îngemănând analogii şi legitimitate.

Preadreapta Istorie a dăruit-o şi cu o cunună de spini. Nici măcar nu-i supăra pe ăi comunişti - cu atât mai mult s-au simţit datori să se teamă şi să-i bage pumnul în gură. Nemaitipărită, a continuat să existe. Rafturile au rămas. Amintirea ei a rămas, prezentă şi vie. Îi simţeam cu toţii bătaia adâncă, înăbuşită, dar statornică, şi în candoarea noastră de nebuni copii geniali îi tot încercam renaşterea.

N-a fost nevoie decât de Decembrie, ca să răsară iar, scurt şi înalt, să reînvie dintr-un jar niciodată prefăcut de tot în cenuşă, cu aură de Phoenix mocnită printr-o îndârjire

tăcută şi energică precum a Capricornului. S-a zbătut un an, doi, liberă şi liberalizată, mai-mai să sucombe, iar din alte, mai mundane, pricini, dar niciodată ratându-şi noul pas. Cârpiturile din primii ani ai noii vieţi s-au topit în peisaj. Osatura i s-a întărit, carnaţia s-a fortificat, sucul viu a prins iuţeală, gândul ei şi-a redobândit scăpărarea. Întocmai ca în basme (căci din piscul basmelor priveşte la noi literatura SF). Ea a renăscut şi mai şi decât fusese, şi dacă atunci doar fusese, acum a început să zboare. Să se înalţe. Şi s-a făcut mai frumoasă. Şi înţeleaptă. Şi s-a făcut 500.

Dorel Dorian

Mesajul transmis supercalculatorului fusese clar şi laconic:

ROG
ROG CĂUTAŢI
ROG CĂUTAŢI NUMELE LUI ÎN MEMORIA MARELUI LEXICON MONDIAL
AL SF-ULUI XX

Comunicaţi informaţii suplimentare - ceru calculatorul. Date specifice... Particularizări...

A ADUS
A ADUS ÎN SF
ÎN SF-UL ACESTUI SFÂRSIT DE MILENIU
UN MESAJ ESENŢIAL, UMANIST, DE SPERANŢĂ
DIN SPAŢIUL IREAL DE MISTER, DE INEFABIL...
ŞI CEVA
DIN "VRĂJITORUL DIN OZ"!

Calculatorul se autoconectă la programul "Instant-paranormal-autori", fixă criteriul secant al genunii drept element selectiv, interferă apoi cu registrul de amprente creative "om-nălucă-sf" şi înregistră pe ecran, absolut incredibil (dar fără ezitare) *primul cuvânt* al solicitării-mesaj - «ROG» şi *ultimul cuvânt* al informaţiei suplimentare - «OZ»!

Totul într-o microfracţiune de minitimp SF!

ROG...
...OZ!

Şi însumă, pentru totdeauna (inclusiv pentru posteritatea literară): ROGOZ!

Dan D. Farcaş

Sunt fericit că pot participa la această sărbătoare a SF-ului nostru şi că mă prenumăr printre privilegiaţii care au cumpărat, iată, de 500 de ori acest bilet fermecat spre tărâmul alternativ al visului lucid. Şi mai sunt fericit pentru şansa de a fi cunoscut pe această cale atâţia nebuni minunaţi, printre care acel mag, de un nesfârşit entuziasm, care este Adrian Rogoz, omul care a ştiut să creadă atunci când toţi ceilalţi se îndoiau şi care a stăpânit arta de a învinge nu doar prin el însuşi, ci şi prin nenumăraţii săi prieteni.

Cât despre urări, mi-aş dori ca CPSF să redevinăceea ce a mai fost o dată: tribuna celor mai teribili dintre mulţii copii teribili ai SF-ului românesc.

Bogdan Ficeac

Nu ştiu dacă acum, recitindu-le, vechile povestiri SF ar mai avea acelaşi farmec. Nici nu încerc. Prefer să-mi amintesc, întotdeauna cu nostalgie, de anii aceia când, elev fiind, aşteptam cu înfrigurare ziua apariţiei unei noi fascicule din Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice, pentru a trece iarăşi o oră sau două... DINCOLO.

În anul când Colecţia a fost interzisă, am simţit că pierd un prieten drag. Poate de aceea, mai târziu, am început eu însumi să scriu.

Prietenul însă, iată, s-a întors şi acum împlineşte frumoasa vârstă 500.
La mulţi ani!

Silviu Genescu

Într-adevăr, Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice a avut un debut important. În anii '50, când se scria cum se scria, chiar dacă în Colecţie au fost prezente foarte multe texte cu tentă de literatură sovietică şi aşa mai departe, e important că a pornit. A însemnat o fereastră pentru foarte, foarte mulţi tineri. Simt că dacă revista nu ar fi existat, de-atunci, de când a început ea să apară, probabil că mulţi dintre noi nu ar fi scris science-fiction, ci s-ar fi ocupat de cu totul altceva; eu sunt unul dintre ei. Cumpăram, când eram mic, revista din două în două săptămâni şi nu admiteam să scap vreun număr, dar scăzând calitatea unor materiale, am fost foarte nemulţumit şi am hotărât, domnule!, dacă sunt textele atât de slabe, de ce nu m-aş apuca să scriu eu unul care să-mi placă mie cel mai mult, deci punctul de pornire, în cazul meu, a fost exact Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice.

Astăzi Colecţia este o prezenţă extrem de importantă. Ştim din ce motive multe revistele nu pot apărea, deşi nu mai sunt acum oprelişti, şi faptul că revista "Anticipaţia" apare în clipa de faţă oferă o continuitate a fenomenului SF pe plan naţional, adică există, fanii ştiu că vor putea publica în revista aceasta, există şi Almanahul şi are un public câştigat în întreaga ţară. Dacă nu ar mai apărea această Colecţie de povestiri ştiinţifico-fantastice, sunt convins că ar suna o mulţime de telefoane pe la Bucureşti, pe la redacţie, pe la domnul Albescu...

Ştefan Ghidoveanu

Povestea întâlnirii mele cu Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice începe în primăvara lui 1965... Aveam 10 ani neîmpliniţi, locuiam la Galaţi şi, într-o zi, ducându-mă la şcoală,am zărit în vitrina unei tutungerii o cărţulie cu o copertă extraordinară, care mi-a stârnit pe loc imaginaţia şi... curiozitatea. Am intrat, am cumpărat-o (costa numai un leu, preţul unui covrig mare!) şi-am zbughit-o în stradă, ţinând strâns la piept acea fasciculă conţinând prima parte a romanului lui Gheorghe Săsărman, "Proba tăcerii"- nr 245 din 01.04.1965. Vă daţi seama, în ziua aceea s-a ales praful de orele de şcoală, în schimb seara, ce minunăţie! Am citit fascicula pe nerăsuflate şi, din acea clipă, destinul meu a fost scris!!

În 1973, reuşisem să adun toată Colecţia, după eforturi asidue, demne de marii pasionaţi. Bineînţeles - după lectură - a urmat tentaţia scrisului. Scriam pentru mine, pentru sertar, pentru propria-mi închipuire, în care apăream cu litere de-o şchioapă pe primele pagini ale unui număr din Colecţie, oricare ar fi fost acesta.

I-am trimis o schiţă domnului Adrian Rogoz, după ce zile în şir a trebuit să-mi adun curajul pentru un gest de asemenea "îndrăzneală"! Am aşteptat apoi urmărind cu sufletul la gură răspunsurile pe care le dădea altor aspiranţi la cariera de scriitor SF, în paginile rezervate "Poştei cititorilor". Şi, într-o zi, minunea s-a produs: am primit răspunsul mult aşteptat, care - culmea - nici nu era defavorabil... A fost, cred, momentul în care s-a decis viitorul meu. Astăzi, în calitate de redactor radio specializat în science-fiction, nu pot să nu recunosc influenţa pe care au avut-o în formarea mea. Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice şi personalitatea debordantă a "bătrânului domn cu aripi uriaşe", cum l-a numit un tânăr autor pe Adrian Rogoz... Câţi alţi tineri nu şi-au ales însă cariera după ce-au citit vreo povestire SF publicată în paginile Colecţiei? Câţi dintre noi nu ne-am schimbat modul de a gîndi la contactul cu literatura SF? Iar dacă speranţa în viitor începe să se materializeze astăzi, asta nu se datorează oare şi visurilor pe care ni le permitea, pe ascuns, până în 1989, science-fictionul?

La apariţia acestui al 500-lea număr al Colecţiei, urez tuturor celor ce şi-au legat - într-un fel sau altul - destinele de ea multă sănătate şi cât mai multe realizări de valoare!

Mihail Grămescu

Am debutat în grupurile de SF exact o dată cu desfiinţarea Colecţiei. Pentru ceilalţi fani, reînfiinţarea ei însemna "întoarcearea vremurilor bune". Eu căutam doar un debuşeu pentru publicare. S-a concretizat, până la urmă, în Almanahul Anticipaţia (după câteva fanzine altruist susţinute). Şi s-a mai concretizat şi editorial.

Dar iată că, după Decembrie 1989, Colecţia a "renăscut".Sunt colaborator al ei, ba, în oarecare măsură, fac parte din colectiv (deşi acest lucru nu e consemnat nicăieri). Şi pot spune că nu sunt pe deplin mulţumit de ceea ce a ieşit - în pofida Euroconului. Speranţele tuturor erau mai mari. Şi mă tem că nu pot face prea mult pentru îmbunătăţirea situaţiei. Există un algoritm oarecum închis şi mecanic de publicare şi promovare care nu poate fi depăşit şi spart. Şi asta se repercutează economic, în tirajul publicaţiei.

Într-o cronică engleză despre situaţia SF-ului în România se afirma că publicul român de SF este "limitat, dar fidel" şi că înainte de 1989 publicaţia a promovat texte predilect orientate politic.

Contrariat, am răsfoit vechea Colecţie şi am găsit, majoritar, traduceri anglo-saxone, texte "dizidente" şi sute de nume de scriitori consacraţi.

Probabil că, după primirea Premiului Eurocon 1993, Colecţia nu se va opri la numărul 500. Pe viitor, speranţele pentru o lume mai bună se vor concretiza şi într-o revistă mai bună. Iar cât priveşte numărul de fani din ţară, aş propune cu acest prilej proclamarea unei zile naţionale a SF-ului, în care, pentru stabilirea numărului real al celor interesaţi de această literatură şi care păstrează în biblioteci, cu interes, fie şi o singură carte sau publicaţie SF, aceştia să iasă cu ea, expunând-o, pe data de 10 iulie 1993, să zicem, pentru o estimare a numărului real al fanilor SF din ţară, dincolo de orice barieră politică, etnică, economică, religioasă sau ideologică, eventual cu o popularizare anterioară în mass-media echivalentă celei pentru Challange Day.

Răzvan Haritonovici

Colecţia "Povestiri ştiinţifico-fantastice" a fost o rază de lumină într-o epocă de care nu mai vrem să ne amintim.

Ea a înflăcărat imaginaţia cîtorva generaţii producînd chiar mutaţii neaşteptate în viaţa şi cariera unor nume de prestigiu ale ştiinţei, tehnicii sau culturii româneşti de astăzi.

Acum, la apariţia numărului 500, nu pot decît să mă bucur că această Colecţie a renăscut din propria-i cenuşă şi să-i urez, în tradiţie S.F., să aibă sufletul la fel de tînăr şi la numărul 1 000 000.

Ion Hobana

Fără "Colecţia" pe care o sărbătorim astăzi, S.F-ul românesc n-ar fi ajuns să se numere printre cele dintâi din Europa. Şi fără Adrian Rogoz, fără generozitatea şi devoţiunea lui, "Colecţia" n-ar fi reuşit să dăruiască iubitorilor genului atâtea lucrări valoroase ale unor autori aparţinând tuturor generaţiilor. Să-i mulţumim încă o dată minunatului nostru prieten şi să ne bucurăm împreună de acest fericit prilej.

Mihai Bădescu

Începutul "conştiinţei mele SF" este legat de numărul 99 al Colecţiei şi de povestirea lui Dneprov "Crabii mişună pe insulă". Perspectiva ameţitoare deschisă atunci de roboţii autoreproductibili, în mintea adolescentului ce eram mi-a determinat destinul pentru tot restul vieţii. Mă bucură să cred că aceste 500 de numere au modelat în generaţiile noastre acea speranţă optimistă ce ne-a călăuzit mai uşor prin deşertul totalitarismului.

Eduard Jurist

Tuturor fantasnauţilor, scriitori şi cititori, *la mulţi ani* şi noi călătorii pasionante în paginile revistei dumneavoastră.

György Mandics

Povestirile science-fiction care, atunci când eram copil, au început să apară, dacă-mi amintesc bine, parcă "Meteorul de aur" era numărul 1 şi a fost o adevărată senzaţie pe vremea aceea, pe atunci nu cunoşteam altceva decât Jules Verne, asta era, cum să zic, hrana de toate zilele, în afara acestor cărţi mi-au căzut în mână câteva SF-uri, aşa, colaterale, cum se spune, "Tunelul lui Kellerman" şi alte câteva chestii care erau la modă în anii '30 şi de aici am început eu să fiu un fan al literaturii SF. Deci aceasta a fost o adevărată şcoală pentru mine, şcoală a literaturii science-fiction, şi mi-a impus nişte nume şi mi-a creat acel cod al valorilor SF care, pe urmă, desigur, prin lecturi, a crescut şi m-a format şi pe mine ca scriitor, modelele de atunci având totuşi o anumită implicaţie asupra dezvoltării mele ulterioare.

Mihaela Muraru Mândrea

Pentru mine, Colecţia a însemnat toate cornurile din fiecare săptămână, pentru care mama îmi dădea câte 1 leu, să mi le iau la şcoală. Eu îmi cumpăram broşurica şi în după-amiaza imediat următoare o citeam, şi-aşa se face că am toată Colecţia. Pe urmă Colecţia mai înseamnă şi prezenţa mea în SF şi dorinţa mea de cunoaştere şi dragostea mea pentru ştiinţă, mai înseamnă fizica actuală, înseamnă poezia pe care o scriu. Colecţia este cea care mi-a deschis sufletul şi mintea în anii copilăriei şi care pentru mine reprezintă, probabil, alături de Biblie, o parte din lumea în care trăiesc.

Lucian Merişca

CPSF(A) a fost revista preferată a generaţiei care ne-a precedat, dar este cumpărată azi de puştii de toate vârstele... Premiul luat la Eurocon-Jersey - 1993, pentru cea mai bună şi longevivă revistă de SF, este unul pe care mi se pare că l-am luat toţi. El ne arată că această "broşurică de 1 leu" - la care Dan Merişca ar fi vrut odată să fie redactor - nu e a celor care ne-au precedat, nu-i a noastră, ci a urmaşilor şi urmaşilor noştri în maşina eternităţii, amin!

Marina Nicolaev

Cred că a fost, efectiv, şansa de a înţelege o altă lume care nu există, dar care ar trebui să existe.

Mircea Opriţă

Relaţia mea cu Anticipaţia a fost una complexă, aşa cum trebuie să fie o lungă şi mare iubire. Am descoperit-o atunci când sufletul meu putea fi modelat în chip optim de frumoasele ei iluzii şi, pe neobservate, m-am trezit în situaţia de a adăuga, la rândul meu, câteva noi iluzii patrimoniului său fascinant. Sunt bucuros că, după o nedreaptă întrerupere, Colecţia şi-a reluat cursa. Numărul 500 face cât un poem perfect. Sper să iubesc la fel de mult genul şi la numărul 1 000. Ar fi o dovadă de tinereţe fără bătrâneţe, nu-i aşa?

Constantin Paligora

De obicei, când te gândeşti la prima iubire, devii nostalgic. Dar atunci când este vorba de o dragoste statornică, biruitoare de spaime, ce te-a însoţit de-a pururi printre bulboanele timpului, pare firesc să o consideri un limpede izvor de apă vie. Iar SF-ul a încetat de mult să mai fie, pentru acei care-i sunt devotaţi, doar o simplă literatură, devenind o a doua natură, o inefabilă stare de spirit capabilă să asigure renaşterea şi, prin ea, pătrunderea în miriade de universuri neînţelese până acum. E drept, în plan real, Colecţia "Povestiri ştiinţifico-fantastice" a ajuns la numărul 500, dar atât pentru ea, cât şi pentru noi, cei care-o iubim, călătoria abia începe şi nu se va sfârşi nicicînd, câtă vreme ne uneşte talismanul tinereţii veşnice.

Gheorghe Păun

Sărbătorirea *Colecţiei*, la "împlinirea" numărului 500, ar trebui folosită ca prilej de omagiere a întregului "complex de producţie/antrenament/iradiere" a informaţiei-inteligenţei-visului care a fost şi este *Ştiinţă şi tehnică*, revista mamă, şi toate publicaţiile (inclusiv almanahurile) cărora le-a dat naştere. Să ne imaginăm o clipă că sintagma *Ştiinţă şi tehnică* ar fi lipsit din cultura (nu numai ştiinţifică) acestei ultime jumătăţi de secol şi vom vedea cît gol rămîne în urmă. Deci cât datorăm.

Cristian Tudor Popescu

Colecţia a însemnat pentru anii adolescenţei mele o lume a bucuriei pure, dincolo de raţiune şi chiar de frumuseţe, pe care n-o voi mai regăsi niciodată.

Gheorghe Săsărman -München

M-am bucurat să aflu că îndrăgita Colecţie de povestiri ştiinţifico-fantastice şi-a reluat apariţia şi că a ajuns la cel de-al 500-lea număr. De ea mă leagă amintiri de neuitat, dar mai presus de toate prietenia pentru Adrian Rogoz, sub a cărui îndrumare am debutat şi am făcut primii paşi pe tărâmul literaturii.

Pentru câteva generaţii de iubitori ai genului, cititori şi autori, ca şi pentru fandomul aflat pe cale de a se organiza în cenacluri, Colecţia a reprezentat multă vreme mediul unic de comunicare, şansa confruntării cu rigorile şi satisfacţiile tiparului, poarta deschisă spre universul fascinant al anticipaţiei, fără hotare în timp şi spaţiu.

Am credinţa că reînnodarea firului rupt nu se rezumă la o simplă preluare a unui nume, ci constituie o continuare efectivă a tradiţiei, a spiritului originar, o dezvoltare a lui în condiţii desigur mai prielnice decât cele care au dus cândva la sistarea apariţiei. Cu acest gând, urez cititorilor, colaboratorilor şi realizatorilor Colecţiei, cu prilejul jubileului, mult succes, texte memorabile, tiraje sporite şi fie ca, peste încă 500 de numere, să-mi fie dat a-mi reînnoi urările...

Cornel Secu

Pentru mine a reprezentat, ca pentru orice tânăr de vârsta mea, o căutare continuă la debitele de tutun, pentru că acolo se vindea atunci; eu eram în Craiova când am descoperit-o, costa cred că 1 leu sau 50 de bani, nu mai ţin minte, dar, în orice caz, ştiu că numai 1 leu am cheltuit şi după aceea am aflat, când am vorbit o dată cu Adrian Rogoz, era în 1980, la Casa Tineretului, din Timişoara şi am aflat că a apărut în 1955, că împlinea o anumită vârstă, că avea un anumit tiraj, deci se epuiza destul de repede şi acest lucru l-am constatat şi eu, pentru că-mi lipseau destul de multe, mai ales la început nu eram atât de ahtiat după Colecţie, ulterior, chiar în ultima parte a

Colecţiei am avut destul de multe elemente critice, aş zice, vizavi de "Cronica en passant" şi de alte lucruri care erau acolo...

Dincolo de faptul că astăzi a luat premiul european, lucru ce constituie o bucurie pentru fandomnul românesc, socotesc că "Anticipaţia" are nevoie de multă infuzie de vitamină bună, de fortificare, pentru că numai aşa poate să se impună într-o lume în care există concurenţă. În acea perioadă nu exista aşa ceva, deci era singură pe platou şi putea foarte bine să nu se mai găsească după trei ore, acum se găseşte poate şi după trei zile şi după trei săptămâni, acest lucru deci trebuie să dea de gândit celor care o fac, pentru că ea trebuie să se impună prin variante şi comerciale, dar şi literare.

Dan Tărăcilă

Pentru mine, Anticipaţia a însemnat evadarea încă din copilărie într-o lume paralelă, o lume pe care o consideram - şi-am considerat-o întotdeauna - lumea cea adevărată.

Sper să pot face cadou strănepoţilor mei numere cu multe cifre din cea mai îndrăgită publicaţie (de către mine).

Alexandru Ungureanu

Aveam doar şapte ani. Rând pe rând învăţam literele şi buchiseam tot mai coerent. Imediat după ce am trecut de "z", am şi reuşit să citesc "Motanul Încălţat", apoi o culegere de snoave populare, intitulată "D-ale lui Păcală", şi, cu totul întâmplător, numărul 212 din CPSF, care mi-a fost fatal, într-un anume fel, fiindcă de atunci am tot mâncat science-fiction cu pâine şi chiar fără pâine, dar de vindecat nici vorbă. Acest început romanţat îl va face probabil pe amicul Dan Pavelescu să surâdă ironic, n-am ce să-i fac, ba mai pot adăuga că numai dispariţia Colecţiei, în 1974, m-a făcut să mă gândesc prima oară la posibilitatea de a scrie eu însumi, pentru a mai compensa ceva din lipsa drogului preferat.

Nu ştiu alţii cum sunt, dar eu, când îmi aduc aminte de seria veche a Colecţiei, nu pot decât să oftez, comparându-i preţul cu cel de acum, formatul - mai mic şi deci mai la îndemînă şi copertele - o idee mai atractive pentru tineret, dar toate astea sunt mici amănunte care se pot remedia cu condiţia să fie ce.

Urez tuturor celor care au fost vreodată implicaţi în elaborarea acestei publicaţii, la care ţin foarte mult, să ne vedem sănătoşi la aniversarea numărului 1 000.

Dănuţ Ungureanu

De câte ori treceam strada, în drum spre şcoală (sună patetic, dar asta este, am mers şi eu la studii), un misterios câmp de forţe îmi modifica traiectoria stabilită cu rigurozitate matematică de ai mei. Oricum aş fi atacat traseul, picioarele îşi vedeau de treaba lor şi mă aduceau inevitabil în faţa chioşcului de ziare gospodărit de Tanti Nela. Acolo, în vitrină, aştepta Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice (CPSF-ul). O, drame ale copilăriei! Câte îngheţate sacrificate, de-a lungul anilor, câte filme amânate, câte miuţe întrerupte din pricina broşurii cu pricina... Câte ironii acceptate din partea unora de la care, când mai scăpam câte un număr, împrumutam cu rugăminţi şi jurăminte înfricoşătoare... În vremea asta, Colecţia mă contamina. Îmi inocula un virus pentru care, acum, la numărul 500, şi la toate numerele de aici înainte, îi mulţumesc!

Desen de CONSTANTIN JURCUŢ

Cel ce rezolvă o problemă are în spate nu numai experienţa sa individuală, ci şi cinci miliarde de ani de evoluţie.

W. ROSS ASHBY
"Ce este maşina raţională"

A visat o lungă partidă de şah... începută cu secole în urmă; nimeni nu mai era în stare să spună în ce consta premiul uitat, dar existau zvonuri că era enorm, poate chiar infinit...

JORGE LUIS BORGES
"Miracolul secret"

Iată ce-nseamnă destinul: a fi faţă-n faţă şi nimic altceva decît pururi a fi faţă-n faţă.

RAINER MARIA RILKE
"A opta elegie din Duino"

În momentul în care planeta se ivise ca un ochi întrebător în hublou, Dav Bogar a şi întrevăzut primejdia, dar el nu voi sau nu mai putu să dea înapoi: gravitaţia crescuse atît de mult, încît nava trebuia să descindă. O insidioasă indispoziţie îl invadă: ceva asemănător foamei care taie pofta de mîncare. Lui Dav, însă, doar şi acest ciudat şi neliniştitor indiciu îi provoca un motiv de îndîrjire. Rezultatul unei îndelungi condiţionări, desigur, dar şi al unei cauze mai presus de orice condiţionare, ori mai adînci: efectul unei gene scrîntite. Aşa că îndeplini calm manevrele necesare coborîrii, ba chiar îşi zări chipul rînjind în luciul pieziş al unei manete. "Nebunul spaţiului"! îi trecu prin minte porecla pe care şi-o consolidase între hotarele unui sfert de galaxie. Rînjetul se preschimbă într-un zîmbet copilăresc şi dezarmant, apoi obrazul său deveni grav. N-avea încotro! Trebuia să-şi continue implacabil drumul, ca şi poetul care, fără a se putea feri, suscită versuri, ca şi soarele ce arde din propria-i combustie.

Înainte de atingerea solului, Dav lansă o sondă care îi comunică rapid o serie de date planetofizice. Unele erau destul de suspecte. De pildă, atmosfera - ce conţinea oxigen şi heliu - nu era prea înaltă; în schimb, avea o presiune şi o densitate mai mari decît ar fi îngăduit forţa gravitaţională. Această neconcordanţă nu-l tulbură prea mult pe Dav; dimpotrivă, mai degrabă păru să-l bucure. Ciudat se înfăţişa şi relieful. Nu se vedeau ape sau munţi care ar fi dovedit existenţa unei vieţi oarecare sau măcar a unei activităţi orogenetice, dar nici craterele specifice unor corpuri cereşti moarte nu se vedeau. Solul era acoperit mai ales de dealuri, care însă nu aveau o formă tronconică, ci se prezentau ca nesfîrşite lanţuri colinare, dînd planetei aspectul unui ocean cu valurile brusc îngheţate.

Astronava îşi înfipse picioarele în pămîntul acela cărămiziu sub razele astrului pe care Dav îl distingea clar prin filtrul de la viziera căştii. Ceva îl atrăgea irezistibil afară din navă. Avea posibilitatea să ecraneze orice radiaţie cunoscută, dar el se mărgini să elimine doar undele realmente nocive. Nu-şi dădea încă prea bine seama în ce măsură forţa aceea magnetică venea din exterior şi cît era intensificată de propria lui imensă nerăbdare. De fapt, ce naivitate să creadă că tocmai acum, după atîtea amarnice deziluzii, a descoperit sediul căutărilor lui! Dar tocmai această inepuizabilă naivitate îi dăduse energia să colinde spaţiile în goană după o himeră.

Iată de ce Dav îşi părăsi nava fără să-l încerce regretul ori frica. Poate doar teama că va fi din nou dezamăgit îi pricinuia o anumită nervozitate.

Se instală în micul său aparat de zbor individual, în care îngrămădi alimente şi butelii de apă şi de aer pentru o săptămînă de explorare. Se ridică la mare altitudine ca să aibă o perspectivă cît mai vastă şi începu să planeze deasupra nesfîrşitelor încovrigări de coline, care-i păreau acum aidoma unor gigantice circumvoluţiuni.

Nişte puncte întunecate la orizontul sud-vest! Apropiindu-se, Dav înţelese că erau cosmonave. În depărtare, observă altele. Din ce în ce mai multe nave se înşiruiau imobile la sol ca o pădure de menhire. Trebuie să fi fost cîteva mii. Pînă aici totul părea să corespundă trăncănelilor lui Guthrie. O fi existînd şi gura care sugea cosmonauţii în adîncul planetei? Dav dădu de cîteva ori ocol deasupra dezolantei privelişti. Zbura la mică înălţime, şi prin lunetă ar fi putut distinge chiar şi urma unor paşi. Deodată, în mijlocul acelui cosmodrom fără viaţă, zări ceva care-l interesă în cel mai înalt grad: un crater rugos ca interiorul unei trompe.

Stăpînit de acelaşi sentiment îndoit între atracţie şi impuls, Dav coborî nu departe de marele orificiu; dacă legendele nu minţeau avea să fie absorbit de el. Îşi îndesă într-o raniţă cît mai multe pachete cu hrană şi butelii, apoi, decis, se îndreptă spre intrarea în măruntaiele straniei planete. Imensele columne ale astronavelor ce înconjurau acel loc creau o atmosferă sinistră; toţi aceia care le conduseseră pînă aici pieriseră. O senzaţie de repulsie îl năpădi. Ce putea să însemne această greaţă: instinctul de conservare? Apoi Dav pricepu şi rămase încremenit, ascuns pe după trenul de aterizaj al unei cosmonave. Din partea opusă înainta spre întunecata gură trupul unei moluşte uriaşe. Abia atunci îşi dădu seama Dav de adevărata situaţie. Spre deosebire de el care venise dinadins în

acest cimitir sideral spre a-i înfrunta enigma, vietatea din faţă se împotrivea forţei ce-o atrăgea. În mod paradoxal, tocmai propria-i voinţă ce-l mînase pînă aici îi îngăduia acum lui Dav să aibă o anumită libertate de acţiune.

Potrivindu-şi la vizieră ecranul videoamplificator, observă nu numai eforturile disperate pe care le depunea făptura cu aspect de caracatiţă - muşchii tentaculelor ei se agitau parcă sub imperiul groazei - ci mai ales amănuntul extrem de important că, fără îndoială, era îmbrăcată într-un costum spaţial. Aşadar, înaintea lui nu se zbătea un animal aborigen, ci o fiinţă gînditoare, străină ca şi el de acea planetă. Din cînd în cînd, pe corpul creaturii scînteiau ca nişte semnale de alarmă o mulţime de fotofori, şi imediat Dav resimţea acel execrabil cîmp de primejdii.

Odată ajuns pe buza pîlniei, ciudatul cefalopod se pomeni antrenat în adînc. Toate zbaterile i-au fost inutile.

În cîţiva paşi, Dav străbătu distanţa ce-l despărţea de orificiul căscat între astronave. Orgoliul său se dovedea mai tare decît teama. Beţivanul de Guthrie avusese deci dreptate. Coordonatele planetei, descripţia reliefului, cosmonavele părăsite, trompa aceea aspiratoare - totul coincidea cu ceea ce găsise aici şi se potrivea cu informaţiile cvasifantastice pe care le culesese în nesfîrşitele-i drumuri galactice.

Placa de sub Dav îl transporta lin în jos. În jurul său era întunéric.

Coborîrea nu dură mult, apoi banda rulantă îl duse orizontal şi accelerat mai departe. Abia atunci îi trecu prin minte să-şi aprindă lampa atomică din fruntea căştii. Culoarul pe care-l străbătea semăna cu o galerie de mină. Şi de data aceasta Guthrie spusese adevărul, deşi nimeni nu dădea nici două parale pe sporovăielile lui de astromatrod eşuat în speluncile de la periferia Galaxiei. Numai un nebun ca Dav i-a putut da crezare. Dar cum să nu-i dea cînd bîiguielile bătrînului, smulse între două căni cu *zgromb*, însemnau pentru Dav veriga esenţială ce lega relatările îndoielnice ale basmelor de realitatea contemporană. Doar străvechiul Schliemann mai cutezase să caute fabuloasa Troie luîndu-se după datele furnizate de miticul Homer. Dar acest Homer, oricine ar fi fost, lăsase o operă extraordinară care ea însăşi reprezenta o dovadă a geniului. În vreme ce Guthrie nu era pentru întîmplătorii lui ascultători decît un beţivan lăudăros. Şi nici chiar lui Dav nu-i venea să-l creadă pînă la capăt. Şi totuşi...

Deşi se aştepta la ceva neobişnuit, fu realmente surprins atunci cînd, după vreo oră de la începutul cursei, escalatorul îl debarcă în acea incintă imensă ca un peisaj. Majoritatea creaturilor pe care le văzu nefiind antropomorfice, Dav ar fi atribuit locului atmosfera unui muzeu de cosmobiologie dacă întreaga mizanscenă nu i-ar fi produs impresia unei arhaice săli de aşteptare de pe lîngă un astroport.

Observă reacţiile cefalopodului capturat înaintea lui: oscila buimăcit de spectacolul la care asista.

Sute de priviri se întorceau mute spre cei doi nou veniţi.

Dav îşi roti ochii peste mulţimea acelor făpturi cu aspect atît de eteroclit. Printre grupurile de arahnoizi, de insectomorfi, de sferoide, remarcă bucuros şi cîteva fiinţe cu o alură omenească. Apoi văzu ceva care-i acceleră brusc bătăile inimii: de-a lungul pereţilor erau instalate... numeroase mese de şah!

*

În acele clipe, Dav Bogar se simţi foarte aproape de ceea ce putea însemna pentru el fericirea. Întreaga-i viaţă se concentrase în jurul unei idei, care acum ajunsese într-un punct culminant.

Născut în spaţiu, Dav rămăsese curînd orfan de mamă, al cărei loc l-a ţinut cu dragoste, dar şi cu severitate tatăl său, Gregory Bogar. Băiatul a dovedit o precoce pasiune pentru amuzamentele matematice. La patru ani, învăţînd numai din partidele celorlalţi regulile şahului, începu să joace şi imediat îşi învinse toţi adversarii de pe “Speranţa”, cum se numea astronava lor. Talentul îi era atît de evident, încît, după o lege nescrisă a rutelor cosmice, Dav devenise deodată bunul cel mai de preţ al acelei obişnuite expediţii, a cărei misiune era să transporte cîteva sute de pămînteni pe Struve, o planetă prielnică a sistemului eta Cassiopeiae.

Prima oprire a cursei au făcut-o pe Henderson din Proxima Centauri. Wulf Mooneye, comandantul navei, cu gîndul la un posibil cîştig, dar şi din dorinţa ascunsă ca nevîrstnicul său învingător să-şi găsească şi el naşul, vesti că sub jurisdicţia lui se află un copil minune. Cu îngăduinţa lui Gregory Bogar, Dav avea să lupte - după metoda chit sau dublu - cu jucători ai planetei gazdă. Dintr-un spectacol de bîlci, întrecerea luă foarte repede o turnură senzaţională. Excepţionalul talent al lui Dav se dezvălui în numai cîteva zile. Ştirea se lăţi fulgerător. Primiră invitaţii de pe toate continentele, dar Gregory Bogar făgăduise unui prieten din copilărie să se strămute pe Struve, la 18 ani-lumină de Terra, şi, fiindcă, vorba unui poet, era inebranlabil ca Steaua Polară, refuză să se stabilească pe Henderson, deşi i se făceau cele mai ispititoare propuneri.

Cei ce voiau să-l înfrunte pe micul şahist nu mai aveau astfel, la dispoziţie decît opt zile, răstimpul pînă la plecarea astronavei. Pariurile şi premiile urcară în săgeată. Copilului - care abia împlinise cinci ani - nu-i era îngăduit să dispute zilnic mai mult de două partide. Aceste condiţii operară o radicală selecţie printre posibilii săi adversari. În penultima zi a sejurului, veni la hotelul cosmodromului chiar Adlen Varalaunis, campionul de pe Henderson. Însăşi vizita lui valora cît un premiu. A fost cea mai lungă manşă a neobişnuitului meci, deşi Gregory Bogar, dîndu-şi consimţămîntul, pretinsese: “Dar să nu dureze mult... Mîine doar o pornim la drum”.

După mai bine de patru ore, lupta se încheie remiză. Varalaunis voi să discute cu Dav între patru ochi.

- Ai jucat excelent, îi spuse campionul.
- Şi tu ai jucat foarte bine, răspunse băiatul. Nimeni n-a reuşit pînă acum să-mi smulgă o remiză.
- Mie, da, şi, uneori, am şi pierdut. Iar acum, cu tine, deşi am vrut să cîştig, n-am fost în stare. Poate că m-a descumpănit faptul că eşti atît de mic, dar poate că adversarul e altul... Ţi-am întins curse, am complicat mereu jocul, tu însă descopereai mereu soluţia cea mai bună, adică mişcarea cea mai simplă şi cea mai eficace. Uneori mi se părea că am înainte o "maşină de şah"...
- N-am putut să cîştig partida cu tine... murmură cu un fel de uimire băiatul.
- Nu uita că sînt de 21 de ani campionul unei planete, spuse parcă scuzîndu-se Adlen Varalaunis. Am o experienţă foarte mare, dar n-am izbutit să te înving. Desigur că inteligenţa ta şahistă este superioară. Ba mai mult: nu cred să fi existat mulţi oameni în lume cu o minte ca a ta. Poate Morphy de pe Terra... Dar deşi cîştiga toate meciurile, mai pierdea şi el cîte o partidă şi, de altfel, a murit nebun. Sau, poate, Kim Kerim de pe Moore...
- El cum a murit?
- Nu se ştie. Legenda spune că dorea să găsească un adversar de care să fie învins. Şi deoarece continua să fie invincibil, a construit o maşină uriaşă pe care a învăţat-o tot ce ştia el despre şah. Dar nici ea n-a fost în stare să-l bată. Şi într-o zi, Kim Kerim a dispărut. Poate că s-a sinucis, obosit de această triumfală singurătate.
- Ce înseamnă "triumfal", întrebă Dav, şi campionul realiză deodată faptul că în faţa lui se află un copil de cinci ani.

După ce-au plecat de pe Henderson, Gregory Bogar luă o hotărîre curioasă, unică în felul ei, care avea să stimuleze celelalte laturi ale personalităţii lui Dav, dar care va fi ascuns şi consecinţe negative: nu-i permise băiatului să mai lupte la eşichier decît la sfîrşitul unui an de cursuri (iar numărul jocurilor era în funcţie de succesele şcolare). Competiţia şahistă devenea propriul ei premiu. Stindardul amatorismului nu mai fluturase, probabil, niciodată atît de orgolios.

În timp ce majoritatea MIT-iştilor*, a psihopedagogilor, ca să nu mai vorbim de fanii şahului, criticau vehement hotărîrea lui Gregory Bogar, Dav - un copil cuminte (deşi la fel de dîrz ca taciă-său), modest şi meditativ (deşi printre oamenii mari nu se pierdea cu firea), harnic la învăţătură (deşi atras şi de sporturile trupului) - socoti clauza "şahului-premiu" nu mai puţin legitimă decît celelalte iniţieri la care era supus la diferite intervale. Căci pentru Dav, voinţa părintelui său era lege. De altfel, îl admira cu toată sinceritatea: Gregory avea şi el o memorie fenomenală (ca interpret al navei era preţuit de toţi pentru cele cîteva zeci de limbi galactice pe care le stăpînea); nu este exclus însă ca admiraţia lui Dav să fi rămas neştirbită şi datorită faptului că tatăl său nu fusese niciodată învins la şah, deoarece refuza să joace, socotindu-l, din cauza variantelor lui incomensurabile, un joc de noroc.

Timp de trei ani băiatul şi-a ţinut promisiunea. Învăţa foarte bine şi nu se aşeza în faţa eşichierului decît la sfîrşitul ciclurilor de instrucţie. Dar creierul său devenise un subiect sideral. Cu mult înaintea fiecărei escale soseau la bord invitaţii şi provocări. Atunci cînd scurtele vacanţe coincideau cu sejururile, Dav avea voie să participe la "micile campionate", cum le numea chiar el în glumă. Plăcerea continua să fie gratuită deoarece Gregory Bogar refuza orice premiu. ("Vrei să ajungi un saltimbanc?" îl ameninţa el pe Dav). Nu însă şi căpitanul navei, care, în ascuns, "aranjînd" periodicele meciuri, strînsese o avere, iar acum regreta amarnic că periplul lor nu mai ţinea decît zece ani.

În acest răstimp, atracţia băiatului pentru şah nu dispăruse. Neavînd un partener aievea, începu să joace singur cele mai neverosimile partide. Spre marea-i dezamăgire, îşi dădu seama că nu-i în stare să se bată: invariabil ajungea la remiză. Se zvonea că cineva izbutise totuşi să-l învingă: o fetiţă mai mică decît el; Umna era o orfană pe care comandantul navei primise s-o crească şi o folosea la gospodărie. Dar despre aceste incredibile înfrîngeri nu se poate afirma nimic precis, nici una dintre ele nerămînînd consemnată.

Într-o zi (pe atunci Dav împlinise 11 ani) îşi călcă totuşi cuvîntul. La o escală, în timpul căreia "micile meciuri" erau prohibite, întrucît nu-şi terminase examenele, băiatul a fost anunţat de Umna că Wulf Mooneye îl aşteaptă în cabina lui. Intrînd acolo, Dav îl găsi pe căpitan discutînd cu un bărbat în vîrstă, tolănit într-un fotoliu; avea ochi inteligenţi şi, după cum i se păru copilului, era îmbrăcat foarte elegant.
- Dav, spuse autoritar căpitanul, ai să joci o partidă...
- Ştii că tata nu-mi îngăduie decît...
- Nu-i vom spune nimic lui Gregory, rîse Mooneye. Dumnealui este cunoscutul Mer Hlavon, unul dintre conducătorii acestei planete. În plus, este campion de şah. De cîţiva ani tot aşteaptă venirea navei noastre. Voia să te cunoască şi, iată, îţi face cinstea să joace cu tine...
- Dar nu pot să trec peste voinţa tatălui meu, spuse ferm Dav.
- Ce-ar fi să discutăm cu el! interveni oaspetele. Mi-ar face o mare plăcere să te văd la treabă... De altfel, îţi *voi dărui* această carte... continuă Hlavon, accentuînd cu tîlc viitorul verbului.

Dav luă volumul gros şi greu, tipărit în anul 2193 la New Delhi: "Romanul şahului de la originile-i mitice pînă la dispariţia legendară a lui Kim Kerim", citi şi parcă-l săgetă un curent electric. Apoi remarcă supratitlul: "Jocul pe care Terra l-a oferit Galaxiei".
- Nu pot, gemu copilul. Şi cu tata degeaba aţi discuta. E un om de neclintit.
- Şi tu eşti la fel? întrebă zîmbind vizitatorul.
- I-am făgăduit că nu mă voi aşeza cu nimeni la masa de şah, înainte de sfîrşitul examenelor, şopti Dav, ca şi cînd ar fi spus o taină sau şi-ar fi căutat cuvintele. Ţinea imensul tom la piept ca pe o

---

*** MIT-ist - specialist în tehnica massinformaţiei, urmaşul străvechilor ziarişti şi reporteri de RTV (n.a.).**

comoară. Brusc avu certitudinea că nu va înapoia cartea, şi sentimentul acesta complex (în care ideea culpabilităţii se precipita ca o drojdie, deasupra rămînînd înfiorat elixirul tare al bărbăţiei) îi procura o stranie plăcere. Probabil, atunci, pentru prima dată, avu Dav conştiinţa *pasiunii* (şi nu numai a inteligenţei) lui şahiste.

- Şi, ţine seama, spuse Hlavon, că îţi voi dărui cartea *indiferent* dacă vei cîştiga sau nu.

Era clar!

Deodată, Mooneye se adresă celuilalt bărbat folosind limba celor din Vega, încredinţat că băiatul nu va înţelege. Dar Dav înţelese:

- Şi contractul nostru? Tot indiferent?...

- Nu, îl întrerupse hotărît Hlavon. Contractul rămîne aşa cum l-am semnat: numai dacă puştiul cîştigă vei primi cartuşul cu elementul 114; altminteri, te voi despăgubi pentru deranj. Oricum, singurul cîştigător eşti tu.

- Şi el... mîrîi Mooneye, doar îi dai cartea. Dar chilipirul este al tău, căci mi s-au oferit şi premii mai mari.

- Poate, făcu rece Hlavon, dar nu la noi. Şi se întoarse înspre Dav: Ei, băiete, ce gînduri ai?

- Nu văd decît o singură cale, răspunse Dav calm deşi emoţionat.

- Vasăzică ai descoperit o soluţie! remarcă amuzat vizitatorul.

- Ce ţi-am spus eu! exclamă Mooneye în aceeaşi limbă conspirativă.

- Dacă nu mă uit la tabla de şah e ca şi cînd aş juca singur. Rostea, desigur, un neadevăr, dar, în acea vreme, Dav nu era încă absolut convins că, jucînd singur, de orice parte ar fi fost, îi era imposibil să piardă.

- O ideea de as! îl aprobă Hlavon. Şi ai mai jucat aşa?

- Niciodată cu alţii.

- Eu şi cu 107 deodată. E ceva ce se cheamă: un simultan orb.

- Cu 107?! bîigui Dav, tulburat nu pentru că i s-ar fi părut imposibil acest lucru, ci pentru că nu-i trecuse niciodată prin minte s-o facă. Era ca descoperirea unui joc mirific.

- Aşadar, vom lupta fără eşichier şi vom fi ca şi singuri...

- Vom fi ca două triumfale singurătăţi, completă grotesc băiatul amintindu-şi cuvintele lui Adlen Varalaunis.

- Asta schimbă situaţia, interveni Mooneye în limba pe care-o socotea secretă. În contract nu este stipulat că puştiul va juca fără tablă. Dacă faceţi remiză, îmi dai cartuşul.

- Nu fi hrăpăreţ! îl apostrofă Hlavon. Contractul rămîne cum l-am întocmit. Felul în care vom juca n-are nici o importanţă. Chiar băiatul a spus că-i singura cale ca să nu afle taică-său.

- E necinstit! Băiatul e în dezavantaj.

- Eu voi juca la fel.

- Tu eşti însă campion în simultane...

- Sînt! Dar nu m-am lăudat niciodată că n-am fost învins de nimeni.

- Nu, dacă nu schimbi contractul nu veţi juca. Şi căpitanul se adresă lui Dav: M-am răzgîndit, puştiule, o lăsăm pe altă dată.

În acelaşi moment, privirile lui Mer Hlavon şi ale lui Dav se îndreptară complice spre carte.

- *Eu* nu m-am răzgîndit, pronunţă răspicat băiatul.

- Vrei să-l chem pe taică-tău?

- Nu-l vei chema, murmură cu ochii arzînd Dav.

De la o vreme, poate tocmai fiindcă-i era interzis să joace cînd voia, Dav luase obiceiul să trateze toate problemele existenţei ca pe nişte partide şahiste. Şi deşi experienţa-i de viaţă era inerent restrînsă, hotărîrea lui nu constituia numai teoretic cea mai bună mişcare, ci avea să se dovedească implacabilă. Dar Dav încă nu ştia cît de infinit mai complicate decît manevrele şahului sînt acţiunile sufletului omenesc.

Căpitanul îi lăsă să joace. Altminteri ar fi pierdut întreaga afacere. Era cel dintîi lucru pe care Dav îl prevăzuse.

Spre surpriza adversarului său, care, generos, alesese figurile negre, Dav izbuti destul de uşor să remizeze. Cartea era a lui; deci al doilea punct cîştigat.

Hlavon, după cum îl prevenise pe căpitan, refuză să-i dea preţiosul cartuş. Aici începură complicaţiile. În timp ce ieşea din cabină, Dav îi auzi pe cei doi bărbaţi certîndu-se şi ameninţîndu-se.

La plecare, vizitatorul îl văzu pe băiat că-l aşteaptă.

- Îi dai cartuşul? întrebă Dav.

- Nu, rîse Hlavon pricepînd că de pomană încercaseră adineaori să nu divulge secretul tîrgului. Apoi schimbă vorba: Mi-a plăcut cum ai susţinut atacul împotriva sicilienei.

- Împotriva cui? făcu mirat Dav.

- Nu ştii ce-i o siciliană?

- Nu.

- Nici gambitul regelui?

- Nu.

- Hm! îşi rîse-n barbă campionul. Ar fi trebuit să mă aştept la asta.

- La ce trebuia să te aştepţi?

- Nu-i nimic. Vei afla tot ce nu ştii sau mai degrabă tot ce ştii răsfoind această carte. Şi acum, spune: ai jucat dinadins la egalitate.

- Da. Mi s-a părut că aşa ţi-aş putea mulţumi pentru darul tău...

- Asta-i bună! Dar ai fi putut pierde...
- Dimpotrivă. La mişcarea a 28-a, dacă aş fi forţat aş fi putut cîştiga. Recunosc însă că mi-a fost frică...
- Frică! strigă bucuros celălalt.
- Mi-a fost teamă să nu-ţi mulţumesc prea mult. Însemna să pierzi cartuşul...
Mer Hlavon îl învălui pe băiat cu o privire grea în care se amesteca uimirea, ciuda şi o anumită tandreţe.
- Mă puştiule! mormăi.
- Ba nu, rîse Dav. Mi-a fost teamă cu-adevăratelea.
- Abia acum înţeleg. La mutarea a 29-a, după ezitarea ta, am pornit atacul. Oricine ar fi trebuit să piardă.
- Şi tu ai fi pierdut în locul meu?
- Cred că da. Ai jucat însă atît de precis, de simplu şi de tare, încît tot acest final mi s-a părut ca un vîrtej care ne sorbea spre remiză. Iată de ce îţi meriţi cartea, de vei mai fi avînd nevoie de ea. În orice caz, dacă vreodată vei avea nevoie de mine, încheie grav Mer Hlavon, vei găsi pe această planetă un prieten.

*

Wulf Mooneye nu era mai rău decît mulţi alţi căpitani angajaţi de Federaţia galactică. Îşi cunoştea perfect meseria şi părea mulţumit să facă regulamentar naveta între două colţuri ale Universului mai mult sau mai puţin stăpînit de om. Cei de la centru considerau aceasta drept o suficientă dovadă de abnegaţie; nu le era uşor să găsească mulţi căpitani capabili, care să admită ca o jumătate din viaţă să şi-o petreacă în două sau trei călătorii intragalactice. Cu toate acestea, ca şi alţi comandanţi de astronave, Mooneye îşi făcea datoria nu din devotament, ci fiindcă existenţa nomadă îi procura o libertate în ochii lui de neconceput pentru muritorii de pe stătătoarele planete. Lipsit de geniul şi caracterul exploratorilor de lumi noi, el n-avea nici tăria "s-o rupă cu civilizaţia". Rutele cosmice erau supravegheate de poliţia spaţială, astfel încît pirateria cerea şi ea anumite însuşiri psihice şi profesionale. Or, ştiind că nu-i dăruit cu asemenea însuşiri, că în orice caz n-are şanse prea mari să ajungă un "corsar" de prima mînă, a primit, resemnat, să se bucure de privilegiile pe care le avea orice comandant de cursă lungă. În timpul călătoriei, căpitanul era stăpînul navei. Dacă nu săvîrşea o faptă din pricina căreia să fie destituit la proxima escală, nimeni nu se interesa de diversele afaceri învîrtite în tenebrele spaţiilor. Şi, de obicei, cîştigurile nelegale obţinute de Mooneye se încadrau în speţa contrabandei. (De altfel, răutăcioşii îi stîlceau cu tîlc numele, spunîndu-i: Money...).
Apariţia lui Dav a însemnat pentru el o "deschidere de orizont". Jucînd rolul de manager avea impresia că reprezintă un adevărat ferment de cultură, chiar dacă mobilurile, după cum se va vedea tot mai clar, îi erau josnice. În ochii săi de autocrat, împotrivirea puştiului echivala pur şi simplu cu o răzvrătire, care, fără nici o îndoială, trebuia pedepsită. Problema delicată consta în aceea că mai avea nevoie de Dav. Cu viclenia-i elementară, intuise însă că băiatul era pasionat de şah, astfel încît afacerile vor continua. Dar nesupunerea trebuia pedepsită...
A doua zi, căpitanul i-a povestit rîzînd lui Gregory Bogar că, spre a încerca tăria sufletească a lui Dav, i-a propus să joace o partidă de şah, iar băiatul, deşi s-a codit la început, pînă la urmă a căzut în plasă.
Gregory, care, de la o vreme, se simţea rău cu sănătatea, s-a arătat mai mult abătut decît supărat.
Dav îi ascultă încremenit mustrările. Aşadar fusese totuşi pîrît. Principalul era însă ca Gregory Bogar să nu afle de aranjamentele suspecte ale căpitanului.
- Tată, spuse în cele din urmă băiatul. Să ştii că n-a fost o partidă ca toate celelalte: între noi n-a existat nici o tablă.
- Mă sperii! exclamă Gregory Bogar. În aşa hal te-a pervertit acest joc!?
Deşi i se strîngea inima văzînd chipul supt al lui Gregory, Dav nu-şi putu stăpîni un zîmbet.
- Crede-mă, pentru mine a fost ca o problemă de matematică. Parcă nici n-am jucat. Şi ca să taie nodul gordian, adăugă: Uite ce mi-a dăruit Mer Hlavon!
Şi-i arătă cartea.
- Ai început să-ţi şi vinzi păcătosul ăsta de talent! gemu Gregory, şi indignarea acestuia îl bucură pe Dav: avusese dreptate - căpitanul voia să-l pedepsească, dar nici prin gînd nu-i trecea să-şi mărturisească afacerile.
- Omul acela mi-a dăruit cartea indiferent dacă pierd sau cîştig. Deci nu poate fi vorba de vreo vînzare. Dorea doar să vadă cum gîndesc. De aceea am şi renunţat la tabla de şah: am vrut să-mi pun la încercare mintea. Dacă însă crezi că am greşit, te rog să mă ierţi. E ultima dată că am jucat înainte de examene.
Tatăl său îl privi mîhnit, dar şi cu o duioşie pe care foarte rar i-o mai observase:
- La fericirea şi la viitorul tău mă gîndesc, Dav, deşi uneori, poate, ţi se pare că mă port prea sever. Nu vezi? Sînt bolnav... Cine ştie ce se mai poate întîmpla. Dar, cît îmi stă în puteri, voi lupta ca să ajungi un om întreg.
- Tată, mai spuse Dav, ştiu că-mi vrei binele şi voi face să fii mîndru de mine. Nici nu bănuieşti cît de mult pot învăţa! Ascultă-mă însă şi te rog să nu te întristezi. Mi-ai zis odată că şahul este un joc de noroc. Poate că ai dreptate. În cartea aceasta scrie că n-a fost posibil să se calculeze numărul total al

partidelor de şah, dar se arată că el este mai mic decît $10^{10^{7,5}}$. Un număr fantastic! Mintea unui om este prea neînsemnată pentru a-l cuprinde. Totuşi, gîndeşte-te: *n-am pierdut niciodată!* Cu nici un joc de noroc nu s-ar putea întîmpla aceasta. Aici este un mister şi tot atît de mult cît te iubesc pe tine doresc să-l dezleg. Nu mă împiedica s-o fac!

- Chiar dacă este aşa, nu vei dezlega misterul jucîndu-te. Soluţiile se găsesc întotdeauna în adînc sau dincolo de aparenţe. Îmi pare rău, copile, dar nu poţi scăpa de-nvăţătură, adăugă Gregory cu un zîmbet, palid.

- Tată, izbucni Dav, ca iluminat, îţi făgăduiesc că nu voi mai juca şah nici chiar după examene.

Gregory îşi îmbrăţişă mişcat băiatul. Nu bănuia că acestuia îi trecuse prin cap una dintre demonicele-i mişcări prin care-şi uluia adversarii: o apărare ce însemna în acelaşi timp un atac virulent. Nemaijucînd, îşi va respecta promisiunea, iar pe nememicul de căpitan îl va pedepsi!

Dav îşi dădu îndurerat seama că sănătatea lui Gregory Bogar se şubrezea tot mai mult. Şi, de parcă ar fi vrut să înfrunte răul fizic cu armele spiritului, se străduia din răsputeri să aline suferinţele tatălui său, oferindu-i necontenit prilejuri de bucurie. Memoria, inteligenţa şi eforturile disciplinate îl ajutară pe Dav să absolve cu strălucire clasele de învăţămînt. Toţi profesorii săi îi elogiau hămicia şi ascuţimea minţii, dar cel mai mult îl aprecia navigatorul-şef:

- Ai un băiat straşnic, îi mărturisi odată lui Gregory. Îl văd cel mai bun adjunct al meu, deşi n-are decît 14 ani, iar apoi mă va putea chiar înlocui...

- Sînt fericit de ceea ce-mi spui, răspunse bătrînul Bogar, deşi nu cred că fiul meu va urma această cale. Ţelul nostru este să rămînem pe Struve, unde ne aşteaptă prietenul ce ne-a chemat.

Dav cunoştea şi el această dorinţă a tatălui său, dar, fără s-o arate, ideea că periplul lor va lua cîndva sfîrşit nu-i făcea nici o plăcere. Pentru el adevărata existenţă era cea siderală. Unde în afară de spaţiile întinse mai aveai sentimentul exaltant că stelele se dau la o parte în calea ta vijelioasă? E adevărat că oraşele planetare însemnau şi "micile meciuri" atît de amuzante, dar hotărîrea pe care o luase de a nu mai juca risipise şi această magie.

A nu mai juca şah cu oameni vii nu însemna însă pentru Dav a nu mai juca singur sau cu marii campioni ai trecutului. În această privinţă, cartea primită de la Mer Hlavon era ca o mină imensă. După ce a citit-o pe nerăsuflate, copie cîteva zeci de partide formidabile şi începu să le rejoace într-un fel original. Alegea invariabil culoarea învinsă şi căuta cele mai tîrzii mişcări din care ar fi putut întoarce destinul bătăliei. În partidele încheiate la egalitate, luînd pe rînd locul albului şi pe acela al negrului, descoperea mutările victorioase cele mai aproape de final. Folosind această metodă, Dav avea impresia că-i are în faţă pe înşişi uriaşii care cutremuraseră cîndva arena eşichierului. Unele remize celebre (ale lui Steinitz cu Lasker, dintre Capablanca şi Alehin, dintre Spasski şi Fischer sau acelea rezultate din lupta lui Kim Kerim cu robotul său şahist) îl lăsaseră, într-adevăr, visător, dar, în general, forţa de joc a străvechilor coloşi nu i se părea lui Dav chiar atît de mare.

Cea mai extravagantă ciudăţenie o găsea însă în faptul că serii de partide şi variante purtau denumiri, pentru el, lipsite de importanţă. Mai înţelegea ca anumite deschideri sau gambituri să amintească de campionii din vechime, iniţiatorii acelor configuraţii, cu toate că şi el le parcursese de nenumărate ori fără să ştie cum le cheamă. Dar ca o partidă să se numească *spaniola* sau *indiana veche* sau *sici-liana* iată ceva de-a dreptul absurd! În mintea lui Dav *nici nu existau variante* în accepţia obişnuită. De fapt, aceasta a şi constituit cea mai teribilă descoperire la care a ajuns studiind cartea dăruită de Mer Hlavon. Şahiştii din trecut ucideau şahul, ciopîrţindu-l într-o infinitate de secvenţe, nelegate între ele sau alăturate în mod accidental şi arbitrar. Poate doar unii stranii jucători ca Morphy, Alehin sau Aruaria să fi văzut pe tabla cu 64 de careuri şi altceva decît o înşiruire de sumbre şi austere structuri. Pentru Dav, fiecare mişcare de pe eşichier se asocia imediat unei culori.

Partidele deschise, în care predominau figurile cu atac rapid pe ambele fronturi, îi suscitau imaginea unui vid central brăzdat de fulgere alternînd între carmin şi portocaliu. Loviturile mai lente, dar dure ale mişcărilor combinative învăluite de înaintarea pionilor îi apăreau aidoma unui cîmp de forţă în jurul căruia şerpuiau culori între galben şi verde, întretăiate cînd de dungi aprinse, cînd de linii obscure. Tabloul bătăliei îi putea sugera apoi fie o stea albastră cu raze întunecate sau vii, după cum manevrele poziţionale erau mai ascunse ori mai limpezi, fie un astru indigo sau chiar violet, închipuind cu undele-i prelungi, de tenebre, o încleştare supremă, ce şovăia între un blocaj definitiv şi o fatală explozie.

Fără să ştie, Dav întrevăzuse în meandrele şahului corespondenţa culorilor pe care un alt adolescent insolit o descoperise cu veacuri în urmă pentru vocale. Probabil că niciodată nu va fi auzit de Rimbaud, al cărui sonet părea să închidă în sine o cosmogonie, dar pentru Dav, din nenumăratele izvoade ale jocului regesc izvorau inepuizabile jerbele unor aurore de muzici.

Sentimentul sunetului se născu însă ceva mai tîrziu, graţie Umnei. Cei doi copii crescuseră împreună şi o puternică afecţiune spori şi ea necontenit între ei. Lipsa mamei contribuise într-un fel la consolidarea prieteniei lor şi, desigur, şi severitatea cu care-şi educau copiii Gregory Bogar şi Wulf Mooneye. (Este drept că acesta din urmă, deşi îi era tată vitreg şi o punea la o sumedenie de corvezi gospodăreşti, n-o iubea mai puţin pe Umna decît îl iubea Gregory pe fiul său). Cert este că nici unul dintre cei doi copii nu şi-ar fi putut imagina lumea fără celălalt.

Lucru curios, Umna - ca şi Gregory Bogar - nu iubea şahul. Spunea că un joc mult mai viu întruchipează pentru ea muzica şi florile. Băiatul era surprins şi oarecum mîhnit de această aversiune dovedită tocmai de fiinţele la care ţinea cel mai mult. Dacă, însă, măcar aparent, se închinase înain-

tea dorinței lui Gregory, față de Umna avea o atitudine contrarie: în timpul "vacanțelor", o sîcîia mereu cu eșichierul. Iar fetița primea să joace cu el, deși adevărata plăcere nu i-o procura șahul, ci pasiunea dezlănțuită a băiatului, glumele, artificiile și feericele nebunii pe care acesta era în stare să le facă pe mica scenă cu figuri. Dav juca șah cu Umna, așa cum leul se hîrjonește tandru cu puiul său. Și fiindcă era o fată inteligentă, ea prinsese o mulțime de "secrete", mulțumită cărora izbutea să-i bată adesea pe jucătorii vîrstnici de pe "Speranța". Totuși șahul nu-i plăcea și nu scăpa nici un prilej să i-o declare lui Dav. Îndărătnicia lui de a o sili pe Umna să vadă frumusețea așa cum o descoperea el era, de fapt, absurdă. Dav însă nu-și dădea seama de aceasta, și, la împotrivirea fetei, reacționa în continuare în mod absurd: îi îngăduia să cîștige, ba și mai mult: o împingea într-acolo.

Lamb, navigatorul șef, chiar îl tachina:

- Pe mine nu m-ai lăsat niciodată să cîștig deși te-am învățat meseria, dar pe Umna o lași.
- De unde știi? îl întrebă aproape speriat băiatul.
- Ea însăși mi-a zis după ce m-a bătut, răspunse hîtru Lamb, ridicîndu-și semnificativ sprîncenele-i groase. S-a lăudat că poate să-i învingă pe toți, pînă și pe tine, atunci cînd vrea.

Dav roși pînă în vîrful urechilor, dar nu din pricina faptului că i-ar fi fost știrbit renumele de invincibil, ci pentru că Umna violase taina pe care el o socotise numai a lor.

- Cu ea e altceva, mormăi navigatorul, dar a ajuns să mă bată.
- Nu te pricepi, de asta te bate.
- Atunci nu te pricepi nici tu.
- Pe mine nu se poate spune nici că m-a bătut, nici că m-am lăsat.
- Dar ce se poate spune, mă rog?
- Aia n-a fost șah. A fost un fel de joacă de joc...
- Joacă de joc?! îngînă Lamb și izbucni în hohote de rîs.

De fapt, dintr-o pură plăcere, Dav redescoperise matul invers.

În vremurile acelea eroice, cînd abia se înfiripau firele încă atît de fragile ale transporturilor interstelare, orice călătorie, pe lîngă faptul că necesita cel puțin cîțiva ani (în ciuda propulsiei fotonice folosite de majoritatea cosmonavelor, vitezele supraluminice erau încă o raritate), implica și o bună doză de risc. Dacă unele primejdii erau naturale (meteoriții, de pildă, pericol minim care creștea însă considerabil odată cu distanțele străbătute), alte amenințări constituiau consecința negativă a progresului tehnic sau a contactului dintre lumi adesea extrem de diferite. Pirateria cosmică nu fusese abolită în ciuda eforturilor disperate depuse de poliția siderală și a hotărîrii celor ce conduceau Consiliul federației galactice de a menține securitatea rutelor.

Cu o escală înainte de sosirea pe Struve, lui Mooneye i s-a comunicat că în acea zonă a fost semnalată o cosmofregată care atacase și răpise cîteva astrocargouri. L-au sfătuit să aștepte acolo, pînă ce flotila polițienească îi va prinde pe bandiți, dar căpitanul "Speranței" își continuă călătoria, socotind că probabilitatea de a fi interceptați de tîlhari era minimă.

Pînă la sfîrșitul periplului lor nu mai rămăseseră decît opt luni. Dav împlinise șaptesprezece ani, iar Gregory Bogar, pe care boala îl țintuise la pat, găsea totuși o satisfacție în faptul că fiul său era acum navigator adjunct. I-ar fi plăcut desigur o meserie mai puțin spațială, dar se mîngîia spunîndu-și că Dav, pe baza cunoștințelor pe care le-a dobîndit, se va putea recicla într-un institut de pe Struve. Iar băiatul, dîndu-și seama că sfîrșitul tatălui său era aproape, nu încerca în nici un fel să-l dezamăgească.

Și iată că se petrecu ceva care avea să readucă la ordinea de zi talentul șahist al tînărului Bogar, într-un mod însă cu totul neașteptat. Ceea ce Mooneye considerase ca fiind improbabil a survenit totuși, tîlharii le-au tăiat drumul, somîndu-i să se predea. Lupta n-a ținut mult, dar s-a soldat dezastruos pentru cosmonava lui Mooneye. "Ghepard", fregata-pirat, avea nu numai arme puternice, ci și o tehnică mai avansată în domeniul navigației.

Briganzii au pus stăpînire pe "Speranța". Șeful lor, un uriaș, care nu părea să aibă mai mult de 40 de ani, ordonă ca membrii echipajului și călătorii să fie închiși în cele cinci mari saloane ale navei capturate. Îi vizită pe rînd, recomandîndu-se ca un suveran: Larn al III-lea și asigurîndu-i că vor fi lăsați în viață, dar că vor fi trimiși pe planetoidul piraților care aveau nevoie de brațe de muncă.

- Regret pentru voi, adăugă el, că hazardul v-a scos în calea "Ghepardului". Dar aceasta n-are în definitiv nici o importanță. Vă veți convinge că existența în mijlocul nostru nu e chiar atît de rea. Știu că mentalitatea unor "tîrîtori pe planete"* nu se poate adapta ușor la ideea ruperii de așa-zisa lume civilizată. Nu uitați însă că multe imperii au la obîrșie acțiunea unor pirați.

Larn al III-lea avea o figură inteligentă și deloc fioroasă, dar bieții oameni îl priveau îngroziți.

- După cum vedeți, încheie el, intențiile noastre, deși surprinzătoare, nu sînt sîngeroase. Totuși cei mai mulți dintre băieții mei sînt niște duri - o cere meseria dificilă pe care o facem. De aceea v-am strîns aici, numai spre binele vostu, și vă sfătuiesc să nu încercați să evadați.

Toți cei ce-l ascultau pe Larn erau convinși că fuseseră închiși în săli pentru ca "durii" să jefuiască în voie prin cabine. Dar ce puteau face?

În timp ce inginerii reparau avariile pe care artileria "Ghepardului" le pricinuise "Speranței", alți pirați se îndeletniciră cu inventarierea bunurilor de pe cosmonava captivă. Totodată întocmiră o listă a prizonierilor (locul de unde veniseră, sexul, limbile vorbite de ei, gradele de instrucție, profesiunea, relațiile pe care le aveau printre cei de pe planete).

*** Sintagmă prin care erau denumiți locuitorii obișnuiți ai planetelor, înainte de era zborului supraluminic individual (n.a.).**

Nici Gregory Bogar, nici Dav n-au pomenit de jocul de şah. Cert este că Larn al III-lea a aflat de talentul navigatorului adjunct. Unele versiuni atribuie această indiscreţie lui Mooneye însuşi, iar desfăşurarea evenimentelor par să confirme presupunerea.

Într-o zi, Dav a fost chemat în cabina lui Larn.

- Am auzit, îi spuse surîzînd uriaşul, că de vreo 14 ani-lumină nimeni n-a reuşit să te bată la şah. Sper că vei primi să faci şi cu noi cîteva partide...

- Aş face, răspunse tînărul Bogar, dar am făgăduit tatălui meu că nu voi mai juca...

- Văd că tatăl tău mai trăieşte, zise Larn aruncîndu-şi ochii peste listele de pe masă. Deşi este grav bolnav... De vreme ce i-ai făgăduit ceva, vei putea primi tot de la el dezlegarea...

Cuvintele piratului n-aveau nici o rezonanţă ostilă, dar ele puteau fi şi o ameninţare.

- Îmi îngădui să vorbesc cu tatăl meu? ceru prudent Dav.

- Fireşte, încuviinţă Larn. De altfel, gîndindu-mă că ţie îţi va veni mai greu, i-am cerut căpitanului Mooneye să discute cu Gregory Bogar.

- Şi dacă tata nu-şi va da consimţămîntul? întrebă Dav, adulmecînd o nouă manevră a lui Mooneye.

- Voi regreta şi atît. Nu veţi suferi nimic de pe urma supărării mele. Şi, văzînd privirea neîncrezătoare a tînărului dinaintea sa, continuă: Nimeni nu poate fi silit să facă un lucru împotriva voinţei lui. De ce taci? întrebă şeful piraţilor dezvelindu-şi dinţii într-un zîmbet larg. Îţi pare suspectă bunătatea mea după toate cele întîmplate,? Răspunde-mi fără teamă!

- Da, recunoscu Dav.

- Mă bucur că eşti sincer. Voi fi şi eu. Faptul că v-am atacat este condamnabil după unele legi; noi sîntem totuşi încredinţaţi că am procedat cum se cuvine în folosul planetei noastre. Dacă însă am pricinui vreun rău unui bolnav neajutorat ne-am socoti în culpă, chiar din punctul nostru de vedere.

Dav continua să tacă, iar Larn, căruia nu i se oferea prea des prilejul confesiunilor, se simţi subit atras pe această pantă:

- De la civilizaţia cu care am rupt-o n-am păstrat decît ceea ce ne slujeşte: tehnica, muzica şi, te poţi bucura, şahul. L-aş fi putut interzice, dar am socotit că ajută la ascuţirea minţilor noastre. Nu există nimeni de pe bordul "Ghepardului" care să nu joace şah.

- Unde se află planeta voastră? rosti deodată fără nici o legătură Dav. De data aceasta Larn rămase mut. Nu-ţi cer coordonatele, ci doar distanţa aproximativă de aici...

- Ce te priveşte! replică destul de tăios şeful piraţilor.

- Nu mă priveşte în nici un fel, dar mă întrebam cîţi ani trebuie să trăiţi departe de planeta voastră! Rentează oare acest sacrificiu?

Larn rîse:

- Sacrificiul nu-i chiar atît de mare sau în orice caz nu din pricina asta. Pînă nu vei deveni unul dintre ai noştri nu vei afla însă unde ne este bîrlogul. Pot totuşi să-ţi spun că nu-i deloc pe aproape...

- Aşadar "Ghepardul" este o navă supraluminică.

- Ai ghicit. Şi ridicîndu-se de pe locul său, Larn al III-lea încheie: Ei bine, tinere, te sfătuiesc să meditezi la propunerea mea. Nu vei avea decît de cîştigat. Dacă vei primi să joci cu noi îi vom asigura tatălui tău un tratament special. Există la bordul "Ghepardului" cîţiva medici excelenţi... Du-te şi vorbeşte cu Gregory Bogar...

Adeverindu-i bănuielile în legătură cu Mooneye, discuţia lui Dav cu tatăl său n-a fost mai puţin surprinzătoare: bătrînul fusese încunoştinţat despre oferta piraţilor şi-şi dădea consimţămîntul.

Contrariat, Dav intui că îndărătul neaşteptatului acord al lui Gregory Bogar trebuia să se ascundă ceva extrem de grav: o "combinaţie" a căpitanului, fără îndoială. Dar ce anume? Nu încercă totuşi să-l tragă de limbă pe bolnav, tocmai din pricina promisiunii făcute de Larn. Nu-i rămînea decît să se încline destinului.

Prima partidă a avut loc în uriaşa sală a întrunirilor de pe "Ghepard". Sute de spectatori se înşiruiră în fotoliile amfiteatrului. În mijlocul acestuia, Dav trebuia să joace cu cel mai bun şahist al piraţilor: un individ cu o mutră nu prea simpatică. Arbitru era însuşi Larn al III-lea. Imaginea combatanţilor era reprodusă tridimensional la dimensiuni înzecite, astfel încît toţi cei de faţă aveau o viziune perfectă.

Înainte de începerea luptei, Dav se apropie de Larn:

- Mi-ai spus ce se va întîmpla dacă primesc să joc. Ce va fi dacă voi pierde?

- Ne vom bucura că am învins, dar sper să cîştigi cel puţin la început, pentru ca spectacolul să fie mai pasionant.

După primele mutări, Dav înţelese că adversarul său, deşi juca bine, era incomparabil mai puţin primejdios decît Varalaunis ori Hlavon. I-ar fi putut da cel puţin un turn drept avantaj, însă desigur că piratul n-ar fi primit un asemenea dar, socotindu-l înjositor. De aceea, spre deosebire de rivalul său care atacă îndrăzneţ din deschidere, Dav manevră prudent ca să treneze cît mai mult ostilităţile şi-şi propuse să cedeze turnul doar la mijlocul spectacolului.

Faptul că nu mai jucase de cîţiva ani - constată el - nu-i diminuase întru nimic acuitatea şi forţa de calcul. Dimpotrivă, prezenţa eşichierului înaintea lui îi procura o indicibilă voluptate, pe care nu i-o putea anula nici gîndul că este numai un pion într-o altă partidă, într-o partidă ciudată, condusă de Mooneye.

Pe lîngă plăcerea în sine a disputei cu un partener aievea, Dav cunoştea, probabil pentru întîia oară efectiv, gustul artificiului teatral. Pînă atunci, fie că luptase cu şahişti slabi pe care îi lichida simplu şi rapid, fie că înfruntase cu toată seriozitatea adevăraţi campioni, nu recursese decît în mod

accesoriu la procedeul capcanelor sau al labirinturilor. Acum însă, nevoit să tărăgăneze jocul cu un adversar mediocru, se găsi în situaţia de a imagina o serie de stratageme prin care o bătălie inegală putea lua aparenţa unor veritabile ostilităţi.

Agresivitatea piratului nu era decît un foc de artificii care izbutea totuşi să înfierbînte asistenţa. Îngăduindu-i să zburde, Dav îşi intensifica pe nesimţite presiunea poziţională. Urmă o cascadă de sacrificii, pe care majoritatea celor din amfiteatru, socotindu-le decisive pentru succesul brigandului, le întovărăşeau cu salve de urale. Şi tocmai la apogeul acestui entuziasm, Dav îşi lansă atacul scurt şi năpraznic, iar inamicul său se pomeni k.o.

Sala amuţi într-o clipă. Piratul se holba la regele-i făcut mat, de parcă ar fi fost martorul unui truc de prestidigitaţie. Apoi, vijelios, zvîrlindu-şi braţul drept, îl înşfăcă pe Dav de umăr, şi în timp ce-şi vîntura pumnul stîng peste eşichier, scoase un soi de răgete nearticulate: fusese atît de convins de victorie, încît eşecul suferit i se părea un furt.

Sutele de piraţi începură să vocifereze şi să huiduiască, cînd deodată difuzoarele amplificară hohotele de rîs ale lui Larn:

- Mi-a plăcut! îi strigă lui Dav. Ai jucat ca un corsar sadea.

Înţelegînd în sfîrşit situaţia, piraţii prinseră să aplaude şi să fluiere pe învingător, pe cînd învinsul se retrăgea pleoştit. Dar o şi mai mare bucurie i-o procură lui Dav Umna care se apropie de el şi-l îmbrăţişă. Nici nu-şi dăduse seama cînd mica lui prietenă de joacă devenise o fetişcană fermecătoare şi sprinţară, ca legendarul gambit Marshall din partida spaniolă. Băiatul roşi înfiorat şi ameţit de simţămintele pe care şi le descoperea.

- Tata îţi cere să nu te miri de nimic, îi şopti la ureche fata. Îi va propune lui Larn un simultan între tine şi toţi piraţii. Chiar dacă îţi pare o nebunie tu să primeşti. Ai înţeles?

- Bine, încuviinţă Dav şi abia atunci îl observă pe Mooneye cum discuta aprins cu stăpînul "Ghepardului".

- Tăcere! strigă Larn al III-lea, ridicîndu-se în picioare. Iată ce pretinde omul ăsta! Zice că tînărul Bogar poate să joace deodată cu noi toţi, fără să fie învins. E vorba deci de un simultan împotriva a 278 de adversari... Dar căpitanul Mooneye îmi propune un tîrg. Ascultaţi şi spuneţi-vă părerea! Dacă Bogar ne bate *pe toţi* - zice el - ne va despăgubi, dar cere să-i eliberăm împreună cu astronava lor. Procentul de remize să fie procentul celor care vor rămîne în captivitate, iar o singură partidă pierdută de Bogar echivalează cu pierderea concursului. Să primim?

O larmă infernală se dezlănţui în amfiteatru.

Dav se întoarse spre fotoliul în care stătea tatăl său şi-l privi întrebător. Cu faţa răvăşită de suferinţă, acesta izbuti totuşi să schiţeze un zîmbet şi să-şi clatine aprobator capul. Dav avu impresia că primeşte un pumn în stomac. Dar nu din pricina palorii aşternute pe chipul lui Gregory Bogar şi nici din teamă că ar putea pierde o partidă din 278. Ceea ce îl năucise era faptul că tatăl său admisese *un asemenea tîrg*.

- Ei, ce părere aveţi? mai întrebă o dată Larn, văzînd că oamenii lui se codesc. Pricepuseră că Dav juca formidabil şi nu erau deloc siguri că forţa lor unită l-ar fi putut întrece.

- Am uitat să precizez un lucru important, luă cuvîntul Mooneye. Dav Bogar va juca legat la ochi.

Un vuiet de uimire umplu amfiteatrul. Piraţii n-ar fi fost piraţi dacă ar fi rămas nesimţitori la acest rămăşag insolit; acum aveau certitudinea că vor cîştiga: cum ar fi fost în stare mintea unui singur om să cuprindă atîtea partide??

- Primim! zbierară ei într-un cor fioros.

- Avem suficiente table de şah? întrebă Larn.

- Avem dacă le luăm şi pe acelea de pe "Speranţa".

- Atunci instalaţi-le imediat. Jucătorii se vor aşeza în faţă. Ceilalţi să ia loc în fund. Sînteţi cu toţii aici?

- Lipseşte numai Bohorgo...

- Bucătarul... Să vină şi el, ordonă Larn.

- Dar ce mai mîncăm după aia, se auzi un glas, desigur al vreunui mîncău alarmat.

- Deocamdată vedeţi să nu mîncaţi bătaie, strigă autoritar Larn. Să-l văd şi pe Bohorgo!

Începură preparativele. În primele 16 rînduri ale amfiteatrului au fost aşezate eşichierele disponibile.

- 23 dintre noi n-au pe ce juca, se plînse unul.

- Nu-i nimic, replică Larn. 23 dintre voi vor controla jocul; vor comunica mişcările şi le vor înregistra la calculator; vor fi un fel de arbitri de linie, iar eu voi conduce de aici... A, dar trebuie să stabilim un amănunt absolut necesar... Şi întorcîndu-se spre Dav, îl întrebă: Cît timp crezi că-ţi va lua o mutare.

- Mă voi strădui să răspund imediat după fiecare anunţ al mişcării adverse.

- Sîntem totuşi mulţi. Nu putem prelungi exagerat lupta. Trei secunde îţi ajung?

- Numai trei secunde? se auzi un glas. Era al lui Lamb, navigatorul-şef.

Dav se uită la atatăl său. Îl uimi din nou surîsul palid care-i flutură peste buze. Apoi îl căută din priviri pe Mooneye: faţa lui arbora un fel de încredere calmă, dar, îndărătul acestei aparenţe, se putea ghici o încordare ciudată.

- Da, îmi ajung! îngăimă Dav.

- Foarte bine, reluă Larn. Deci fiecare adversar al lui Bogar va avea timp de gîndire 15 minute. Cel care nu-şi rosteşte mutarea în clipa în care îi vine rîndul pierde partida. Asta e valabil şi pentru Bogar. (Piraţii rîseră). Primii zece învinşi dintre voi renunţă la permisiile pe trei ani-lumină. (Rîsetele conteniră).

- Dar acela care face remiză sau cîştigă? se interesă careva.
- Va căpăta o permisie de un an pe Lasso din Vega.
- Banco! boncăluiră cîţiva în timp ce o mulţime de glasuri intonară celebrul song al zgrombului arzător socotit aproape un imn al planetei jocurilor de noroc.

Lui Dav i-a fost pusă pe cap o cască spaţială cu viziera lăsată; doar interfonul îl mai lega de cei din jur. Avînd dreptul să joace mereu cu albele, putea să-şi organizeze un plan de luptă; cele 255 de table şi le distribui pe grupe, după deschideri, aşa cum proceda şi Alehin. Este drept că acesta n-a dat mai mult de 32 de simultane "a l'aveugle", dar Hlavon disputase 107, probabil după aceeaşi metodă.

- Putem începe? auzi glasul lui Larn.
- Masa 1, c2-c4! rosti drept răspuns Dav. Îl amuza faptul că numărul celor 255 de adversari era divizibil cu trei: împărţindu-i în trei grupe de 85 de table, îşi propuse să recurgă pe rînd la deschiderile: c4, d4 şi e4.

Primele mutări se succedară vertiginos. Dav făcea o treabă de rutină, iar majoritatea rivalilor săi continuau stereotip, fiindu-le frică să nu intre în complicaţii primejdioase. Foarte puţini, fie din lipsă de experienţă, fie din îndrăzneală se aventurau pe căi mai puţin bătute. Curînd, Dav avu impresia că dirijează o mare orchestră bine pusă la punct, atenţia concentrîndu-i-se asupra solourilor formate din cei ce jucau excentric. Dintre aceştia din urmă doar vreo nouă îi solicitau o încordare deosebită, ceilalţi intrînd rapid, tocmai din pricina nechibzuinţei lor, în situaţii critice. Partidele obişnuite înaintau placid, dar spre mişcarea a zecea deţinătorii pieselor negre se pomeniră în largul oceanului de variante, cînd cuminţenia de la început nu-i mai ajută cu nimic. Primii care pierdură au fost nesăbuiţii: debutînd greşit şi-au precipitat eşecul. Majoritatea jucau însă la remiză, ceea ce părea să-i avantajeze deoarece Dav îşi propusese să obţină un număr maxim de victorii pentru a-şi salva din captivitate cît mai mulţi tovarăşi. Din acest motiv el a fost acela care a complicat jocul pentru a-şi sili adversarii să comită erori. După nici trei ore, zeci de piraţi se găseau în poziţii disperate, dar nu cedau de teama ameninţării lui Larn. Treptat, toţi îşi dădură seama că cele 15 minute acordate erau prea puţine pentru calcularea culoarelor certe pîndite la tot pasul de capcane. Pierdură năpraznic şase dintre temerari, neputînd să înfrunte labirintul în care intraseră de bună voie. Cîteva zeci se încurcară însă nu dintr-o exagerată cutezanţă, ci din spaima de a nu pierde. Părea că din bezna posibilităţilor fără număr o imensă plasă picase asupra lor, iar la capătul acesteia îi scruta halucinant ochii unui monstruos păianjen. Pe nici una dintre table nu mai era linişte. Fiecare se afla într-o situaţie dramatică, fiecare avea iluzia vreunei mişcări salvatoare sau decisive, fiecare simţea în jurul său fatalul suflu al necunoscutului. Şi deodată capetele piraţilor se lăsară peste mesele de şah. Era ca un val care pornise de la marginea amfiteatrului şi se întindea necontenit. Concentrat asupra rîndurilor din faţă, Larn şi arbitrul de centru nu observară această ciudăţenie. În clipa în care un jucător nu răspundea la apel era socotit învins şi enumerarea mutărilor continua fără întrerupere. Abia atunci cînd un întreg şir de combatanţi căzură ţepeni pe mesele din faţa lui, Larn se alarmă. Dar era prea tîrziu. O clipă mai tîrziu el însuşi se prăbuşi într-un somn fără vise.

La strigătul lui Larn, Dav îşi ridică viziera căştii şi cîteva momente rămase stupefiat: toţi cei din amfiteatru dormeau duşi. Dintr-o dată pricepu stratagema lui Mooneye: profitînd de peripeţiile simultanului care galvanizase atenţia tuturora, căpitanul îi hipnotizase (probabil prin intermediul unui aparat cu infrabiounde).

- Hallo? se auzi Dav chemat şi-l văzu pe Mooney scoţîndu-şi casca. Ajută-mă! Avem la dispoziţie trei ore. Să-i luăm pe ai noştri de-aici ca să-i trezesc. Am nişte planuri măreţe.

Din jurnalul de bord găsit în cabina lui Larn, reieşea că astrofregata aparţinuse Academiei fotonice de pe Struve şi fusese recent capturată, ca şi personalul ei navigant. Cunoscînd din scripte numele acestor prizonieri, Mooneye i-a identificat uşor după ecusoanele purtate pe haine.

- Ei au să-mi conducă "Ghepardul" pînă la Struve, iar pentru treaba asta o să capăt un premiu de categoria minus doi, se lăudă căpitanul.
- Şi cu echipajul piraţilor ce ai de gînd? se interesă Dav.
- Îi trimit înapoi, în vizuina lor...
- Ai aflat unde le este planeta?
- Nu, dar au să-mi spună chiar ei, rînji superior Mooneye. Îndată o să-ncepem să-i trezim unul cîte unul. Înainte de a-l arunca în cală*, am să-l întreb pe fiecare dacă vrea să-l propulsez acasă ori preferă să-l zvîrl pe pustiile siderale... Comanda salvnavei se face de la bordul central... ei nu pot decît să frîneze atunci cînd ajung în vecinătatea unei planete. Înţelegi? Chiar dacă unii vor minţi sau nu vor voi să-mi răspundă, de la cîţiva tot am să obţin coordonatele...
- Nu era mai bine?...
- Nu! Ce rost ar avea să mă car cu ei pînă-n Struve? Îmi ajunge că ştiu unde le este bîrlogul. Singurul pe care îl vom lua cu noi este domnul Larn al III-lea.

Zăvorît într-o cabină specială, Larn putea să mediteze la ciudăţenia destinului său. Corsarii zăceau şi ei întemniţaţi în "cală", iar Mooneye aştepta doar să verifice care dintre informaţiile despre Larna - planeta dinastiei Larn - erau corecte, ca să lanseze într-acolo nava cu piraţi.

În aceste zile, lui Dav îi veni cheful să-l viziteze pe Larn al III-lea, lucru pentru care trebuia să capete încuviinţarea căpitanului Mooneye. Bineînţeles că acesta se împotrivi:

- Nu văd ce interes ai...

*** Cală - termen argotic, desemnînd etajul inferior al unei astronave, etaj ce putea, în caz de pericol, să devină o navă de salvare (n.a.).**

- Sînt curios să aflu ce se petrece în capul lui.
- Pentru asta nu-i nevoie să-l vezi. Ţi-o pot spune eu.
- Tu nu eşti pirat.
- Aş fi putut fi, zîmbi condescendent Mooneye.
- Nu, n-ai fi putut! replică Dav, şi celălalt nu-şi dădu seama dacă trebuia să se considere măgulit sau ofensat.
- Bine, reluă după un timp de gîndire căpitanul. Îţi voi face această plăcere. Dar ai grijă să nu păţeşti ceva. Un individ ca el este întotdeauna primejdios.

Căpitanul dăduse doar un sfat obişnuit, dar instinctul nu-l înşelase: întrevederea cu şeful piraţilor avea să fie pentru Dav crucială.

Cînd intră în cabina prizonierului, îl văzu pe acesta întins pe un pat (improvizat între vase cu flora planetelor vizitate, minerale stranii, animale îmbălsămate sau mulate şi sarcofagul transparent în care zăcea mumia lui Xarotono, conchistadorul cosmic zeificat de băştinaşii de pe Leoka). Părea să doarmă, dar ochii îi erau deschişi. Dav se aşeză lîngă el şi aşteptă. Larn nu-i dădu însă nici o atenţie. Dav îl privea curios şi, ştiindu-se stăpîn pe situaţie ori fiindcă îl iritase nepăsarea celuilalt, nu rosti nici el vreun cuvînt. După un timp, se ridică şi se îndreptă spre uşă. Abia atunci rupse Larn tăcerea:

- Bănuiam că ai să vii. Şi-şi întoarse capul spre tînărul său vizitator.
- Ce te făcea să bănuieşti asta? întrebă Dav, revenind lîngă pat.
- Voiai să afli cum a fost în stare un om ca mine să cadă în plasa unui prost ca Mooneye... şi rîse. Ori ceva în genul acesta.
- Mai degrabă ceva în genul acesta. Mă interesează cum gîndesc oamenii. Cît despre căpitan... ce-aş putea spune! Văd că *tu* i-ai picat în plasă...
- Nu-i chiar atît de prost pe cît am socotit la început, dar nici departe nu e. Or, greşeala mea e că n-am apreciat cum se cuvine această foarte mică diferenţă.
- Pentru tine această foarte mică diferenţă a fost dezastruos de mare. Aşa se petrec lucrurile şi în şah. Cel care ştie să vadă mai departe joacă mai bine.
- Ai venit să-mi dai lecţii? mîrîi deodată Larn şi se ridică de pe pat.
- Vorbeam despre şah, la care mă pricep. Dar, spune-mi: dacă aş fi cîştigat te-ai fi ţinut de cuvînt?
- Este o întrebare copilărească. Un om necinstit ţi-ar putea răspunde "da" fără să-l poţi dezminţi. În ceea ce mă priveşte, probabil că pînă la urmă m-aş fi ţinut de cuvînt...
- Probabil? Aşadar nu eşti sigur.
- Nu sînt, deoarece aş fi încercat să te iau cu mine, dar dacă n-ar fi fost posibil m-aş fi ţinut de cuvînt.
- Şi de ce ai fi vrut acest lucru?
- Fiindcă oamenii ca tine sînt "sarea pămîntului", cum se zicea în vechime, iar pentru o comunitate restrînsă ca a noastră, preţul lor devine incalculabil.

Mai ales după începutul întrevederii cu Larn, Dav nu s-ar fi aşteptat la asemenea declaraţii. Dar, deşi nu-şi putu stăpîni cu totul o anumită satisfacţie, deveni circumspect.

- Îmi trece prin minte cam care este preţul meu, rînji, gîndindu-se la afacerile ticluite de Mooneye. M-ai fi pus să joc cu "tîrîtorii planetelor"...
- Eşti un nătărău, tinere! Larn îşi scutură capul, a mirare amestecată cu ciudă. N-ai înţeles nimic. Şi se aruncă cu lehamite pe pat.

Un fulger de mînie izbucni din ochii lui Dav; mintea sa însă, parcă detaşată din reţeaua instinctului, raţiona calm: ocara aceea putea fi o cursă, dar şi aprecierea sinceră a faptului că se înşelase. În ambele cazuri trebuia să-şi stăpînească supărarea.

- Vrei să te cred că nu m-ai fi silit să joc pentru voi?

Larn rîse scurt, dispreţuitor:

- Iată dovada că eşti un nătărău. Dacă ai fi fost unul dintre ai noştri - şi dacă ai fi primit să vii cu mine te-aş fi putut socoti de-al nostru - fără nici o îndoială că ai fi jucat pentru noi. Fiecare ins de pe Larna se zbate pentru binele ei...
- Acum pricep... murmură Dav pe tonul ruşinat al unui elev prins cu lecţia neînvăţată.
- Te lauzi, îl întrerupse celălalt, ridicîndu-se într-un cot şi scrutîndu-şi sarcastic interlocutorul. Tot n-ai priceput.
- Ba da! rosti cu însufleţire Dav. Am priceput mai multe decît crezi...
- Fleacuri! N-ai de unde să ştii ce se petrece în capul meu. Pe scurt, lucrurile stau aşa: oricît de bine ai juca şah, cîştigul pe care l-am fi putut trage de pe urma ta e-o nimica toată pe lîngă avuţiile aduse de oricare dintre căpitanii mei trimişi să captureze o navă. La asta nu te-ai gîndit!
- Poate, replică evaziv Dav.
- Iar în ceea ce priveşte talentul tău de şahist, n-ar trebui să fii din cale afară de înfumurat, adăugă Larn, avînd impresia că nu fusese crezut. Cunosc pe cineva care te-ar fi bătut.
- Zău! făcu neîncrezător şi totdată bucuros tînărul Bogar.
- Te îndoieşti?
- Nu, dar pînă nu joc cu acel cineva n-am de unde să ştiu care dintre noi este mai tare. Poate-l invităm aici...
- Du-te naibii! se stropşi bărbatul trîntit pe pat. Dav se ridică şi se îndreptă din nou spre uşă. Data viitoare poate că-mi aduci o sticlă de zgromb! strigă hohotind stăpînul Larnei. Şi un pulover gros. Am îngheţat în frigiderul ăsta în care m-aţi vîrît.

Şi Larn avea dreptate, căci fusese închis în "Camera fosilelor".

După anii liniştiţi petrecuţi pe "Speranţa", Dav se simţi copleşit de avalanşa evenimentelor, pentru el insolite, din ultimele zile. Nu mai puţin decît întîlnirea cu Larn, îl tulbură metamorfoza pe care o trăia Umna. Dragostea lor aproape frăţească se schimbă, graţie ei, în ceva de nebănuit pînă atunci; sau bănuit doar teoretic, din benzile audiovideotecii, dar nu sub întruchiparea aceea răscolitor de dulce, străină şi dragă, ce i se lipea de piept, invadîndu-i trupul cu o genune de simţăminte noi şi teribile, ce-l făcea să pălească ori să i se urce sîngele în obraji dintr-o singură privire a ei. Şi chiar de n-ar fi cunoscut, în calitatea lui de navigator, ungherele cele mai ascunse ale "Speranţei", tot le-ar fi descoperit acum, ca refugiu pentru beţia primei iubiri.

Dacă pentru unii adolescenţi imaginea dragostei este generatoare de versuri, pentru Dav ea se transforma în meandre de şah. Sub dogoarea vulcanului emoţional izbucnit în fiinţa lui, filoane pînă atunci îngheţate, se topiră, îngăduindu-i să pătrundă într-o lume probabil nemaivăzută de nimeni. Deşi controlat de fenomenala-i forţă combinatorie, acel nou univers era o inconsumabilă feerie, aidoma cîntecului şi culorilor prin care natura explodează de nunţile păsărilor.

Toate aceste plăsmuiri păreau zadarnice, întrucît, probabil, numai o minte ca a lui ar fi găsit în ele vreun înţeles, dar şi din pricina faptului că pentru Umna preţuiau infinit mai puţin decît dezmierdările aievea. De altfel, ea avea despre şah o părere oarecum simplificatoare, dar, în definitiv, umană şi realistă. În ochii ei, eşichierul reprezenta exclusiv un cîmp de luptă. De aceea, impresionată de simultanul lui Dav cu piraţii, lua mirificele focuri de artificii pe care el i le oferea ca pe nişte flori ale minţii lui învăpăiate, drept un antrenament necesar unor viitoare încercări ale puterii. Şi ştiind că tatăl ei dorea ca Dav să susţină noi meciuri, Umna începu să fabuleze pe canavaua lor. El însă care nu învăţase încă ce înseamnă înfrîngerea şi care credea că şahul trebuie să fie o îndeletnicire absolut dezinteresată, continua să secreteze constelaţii de şah, ca *Bombyx mori* - coconi de mătase sau ca unii matematicieni - algebre şi geometrii.

Această fericire n-a durat însă mult. Dav îşi dădu seama că tatăl său îşi trăia ultimele zile şi parcă însăşi conştiinţa acestei implacabile despărţiri îl făcu să se simtă asaltat de un noian de îndoieli. Nu s-ar fi încumetat să-şi mărturisească gîndurile dacă Gregory Bogar n-ar fi început el discuţia:

- Îţi mulţumesc că ai primit să dai simultanul...
- N-ai de ce să-mi mulţumeşti. Tu mi-ai interzis să joc, şi tot tu mi-ai cerut...
- Înţeleg... Eşti necăjit că ţi-ai călcat cuvîntul.
- Nu, tată, nu înţelegi. Nu mi-am călcat cuvîntul sau nu acum mi l-am călcat. De mult o făcusem...
- Ai mai jucat de-atunci? întrebă trist Gregory Bogar.
- N-am jucat cu nimeni, dar în capul meu partidele se perindă singure. Cum crezi că altminteri aş fi primit să mă lupt orbeşte cu atîţia adversari!
- Dar nu i-ai învins pe toţi...
- Cînd mi-am pus casca nu ştiam ce planuri are Mooneye. Eu am primit rămăşagul hotărît să cîştig şi sînt sigur că aş fi reuşit...
- Nu ţi se pare totuşi că-i mai bine aşa cum s-au petrecut lucrurile?
- Poate...
- Nu te mai chinui şi nu mă mai chinui. Spune-mi ce te roade!
- Tată, am primit senin să nu mai joc cu nimeni, dar n-aş fi dorit ca acest talent al meu - dacă talent se poate numi - să fie preţul unui tîrg. Tu mi-ai dat acest comandament. Cred în el, şi faptul că l-am călcat nu-mi dă pace.
- Dav, băiete... îngăimă bătrînul. Sînt la marginea vieţii. Multe văd acum altfel decît odinioară. Poate că am greşit silindu-te să nu joci... deşi intenţiile mele au fost cuminţi...

Din greutatea cu care tatăl său articula cuvintele Dav socoti că-i recepteazā zbuciumul sufletesc.

- Linişteşte-te, dragul meu, spuse, luîndu-i mîna descărnată. Toate mutările tale au fost bune, adăugă zîmbind înduioşat.
- Nu! protestă muribundul. Tu mă iubeşti, ai încredere în mine, dar nu eşti convins că şi ultima mea mutare a fost corectă. Or... eu... eu... nu mă îndoiesc... Şahul nu trebuie să-ţi devină un scop în sine... Altminteri ajunge un coşmar... un monstru... Gîndeşte-te! Acum a fost cu totul altfel... A fost doar un mijloc pentru a obţine ceva mai înalt... Aş vrea ca şahul să fie pentru tine o cale de desăvîrşire... nu să te sărăcească... să te usuce... să te... Asta îţi las...

După moartea tatălui său, pe Dav îl încercă sentimentul că fusese eliberat în neant. Abia acum înţelegea cît de mult îşi iubise părintele. Şi, printr-o ciudată dialectică, plauzibilă totuşi pentru mentalitatea unui adolescent, avu deodată certitudinea că singura moştenire ce-i rămînea de la Gregory Bogar era tocmai talentul şahist. O modestie înnăscută şi educaţia ştiinţifică îl împiedicau să-şi atribuie vreun merit în această direcţie; era pur şi simplu consecinţa unei combinaţii a genelor; fenomenala memorie semantică a tatălui său i se transmisese sublimată în abstracta ţesătură a jocului minţii. Da, aceste stranii structuri ereditare vor continua să-i lege indestructibil pe cei doi. Ca şi apriga îndîrjire de a duce o idee pînă la capăt! Atîta timp cît va juca şah, ceva esenţial din Gregory Bogar va dăinui în Dav. Dar a juca şah cu adevărat nu mai însemna pentru el un amuzament. Cît de neputincioase sînt cuvintele să numească situaţiile extreme! În mintea lui Dav expresia "joc de şah", era absurdă sau, altminteri, totul era joc: şi viaţa, şi timpul, şi însuşi universul.

Deocamdată însă toate acestea pluteau nebulos în sufletul său covîrşit de durere. Posomorît, îşi îndeplinea sarcinile curente şi doar Umna izbutea să-l mai însenineze, urzind năstruşnice planuri de viitor. Poate şi aceste proiecte, cele mai multe legate de triumfale turnire pe planete, l-au împins spre destinul ce-l aştepta. Un rol important avea totuşi să joace şi Larn, a cărui furie de leu spaţial prins în

cuşcă se converti în istorisirea teribilelor lui aventuri pirateresti. Dav îl asculta fascinat, dar altul era motivul ce-l mîna tot mai des în cabina prizonierului: îl obseda ideea că undeva, în Cosmos, exista un şahist care l-ar fi putut învinge.

În cele din urmă, cînd puţine săptămîni îi mai despărţeau de Struve, Dav, văzînd că şeful briganzilor nu mai pomeneşte despre acel formidabil rival, se hotărî să aducă el vorba:

- Ziceai odată că ştii pe unul care m-ar bate...'

- Am glumit, făcu nepăsător Larn, dar în ochi îi luciră nişte focuri ciudate.

- Nu te cred, ripostă senin Dav.

- Şi chiar ţii atît să fii bătut! se interesă cu oarecare ironie captivul.

- Nu ţin să fiu bătut şi nici nu cred că omul tău ar fi în stare...

- Ei bine, ar fi fost în stare...

- Vezi că m-ai minţit!

- Mereu te repezi, băieţaş! Am spus "ar fi fost", nu că ar fi şi acum... De altfel nici nu ştiu dacă mai trăieşte...

- Aha! Şi ce te face să crezi că ar fi fost?

- Cînd l-am cunoscut pe Guthrie - aşa îl cheamă - devenise o pompă de absorbit zgrombul. El susţine că beţia i s-a tras tocmai de la păţania cu şahul. Cică ar fi eşuat pe o planetă, în măruntaiele căreia exista o maşină de şah... un monstru pe care dacă nu-l învingeai te ucidea. Iar Guthrie a învins.

- Interesant! murmură Dav.

- Poţi crede în asemenea baliverne!? rosti Larn, dar nu pe un ton sceptic, ci parcă voind să priceapă ce se petrece în capul celuilalt.

Dav îşi aminti despre Varalaunis, despre legendarul Km Kerim de pe Moore şi crezu, dar răspunse precaut:

- Acum sînt convins că mi-ai spus adevărul. Ar trebui însă să discut şi cu acel Guthrie... Unde l-ai cunoscut?

Larn rămase o vreme tăcut, jucîndu-se cu "Topologia combinatorie" pe care i-o împrumutase Dav, apoi se întoarse către acesta şi, privindu-l în fundul ochilor, întrebă autoritar, ca un profesor ce-şi examinează elevul:

- Ce-mi dai în schimb?

- Un cui* şi posibilitatea s-o ştergi, replică Dav fără să clipească.

- Glumeşti?

- Ca şi tine.

- O să te sugrume căpitanul...

- Ar pierde mai mult decît mine... sau măcar aşa o să socotească el... aruncă nonşalant Dav, dîndu-şi seama că nu-şi poate mărturisi planul ce-i încolţise în cap.

- Nu vii cu mine?

- Nu. Nu încăpem amîndoi... Aşadar unde l-ai pescuit pe Guthrie?

- Dar dacă mă vei păcăli, cum ai mai făcut-o o dată?

- Nu te-am păcălit niciodată. Eu habar n-aveam de planul lui Mooneye. Şi de altfel trebuie să ai încredere în mine, fiindcă oricum eşti în zugzwang**. Unde l-ai dibuit pe Guthrie?

- Pe Drian, din sistemul Praxa sau beta-Gemenii, cum îl numiţi voi, rosti cu promptitudine Larn. Apoi îi mai trebui un sfert de oră, ca să situeze pe acea planetă cîrciuma "Ochiul săgetat". Şi încheie: Gîndeşte-te că l-am întîlnit acum şase ani, că de atunci ar fi putut crăpa de sute de ori sau că, atunci cînd vei ajunge acolo, el s-ar putea găsi în celălalt capăt al Galaxiei...

- Nu cred. Un tip ca el îşi face veacul într-acelaşi loc.

- Vorbeşti ca un bătrîn înţelept, băieţaş! rîcană Larn, încercînd să-şi ascundă emoţia.

- Lasă asta! întrerupse Dav. Cunoşti numele planetei pe care a eşuat Guthrie?

- Nu. Vezi că eşti pe cale să realizezi cea mai mizerabilă afacere pe care a ticluit-o vreodată cineva?

Dav îl privi pe Larn, avu straniul sentiment că-l are în faţă pe Gregory Bogar şi-i răspunse zîmbind:

- Deocamdată mizerabila afacere ai făcut-o tu. Şi, sculîndu-se în picioare, se îndreptă spre uşă. A mea mai cere să fie pusă la punct.

- De fapt, ce ai de gînd?

Dav simţi cum roşeşte:

- Zilele astea te voi anunţa cînd vom da lovitura, adăugă fără să se mai întoarcă spre Larn.

Întrebarea prizonierului îl pusese pe Dav în încurcătură deoarece, plănuind evadarea, mizase pe ajutorul Umnei. Nu i-ar fi cerut decît să oprească sau să deregleze sistemul de alarmă. Restul s-ar fi rezolvat simplu, întrucît Larn cunoştea toate compartimentele navei ce-i căzuse în stăpînire o vreme.

Era bine că o amesteca pe Umna în această poveste? Dav avea îndoieli, dar se temea să înfrunte direct mînia căpitanului; certîndu-se cu Mooneye, ar fi trebuit să părăsească "Speranţa" şi astfel să se despartă de Umna. Presupunînd totuşi că ar fi fost descoperită complicitatea fetei, nu s-ar fi ajuns

---

* În argoul spaţial, o mică navă cosmică, monoloc, care poate atinge viteze foarte mari (n.a.).

** Poziţia şahistă denumită zugzwang este situaţia în care jucătorul la mutare pierde indiferent de cum ar juca. Rar întîlnit în partidele practice dintre marii maeştri, zugzwangul, prin acţiunea lui implacabilă, a conferit întotdeauna creatorului său o aură de mare forţă, iar respectivei structuri o frumuseţe memorabilă (n.a.).

la acelaşi rezultat? Nu cumva îl orbise dorinţa de a nu-şi pierde iubita? Sau intenţia lui mai adîncă fusese s-o pună la încercare? Oricum, ca să ia o hotărîre, o discuţie făţişă între el şi ea nu putea fi ocolită.

- Draga mea, atacă el de la început tema esenţială, m-am hotărît să-ţi îndeplinesc toate proiectele pe care le-ai urzit în ultima vreme...

- Ce-ţi veni? se miră fata, adulmecînd o primejdie.

- Visai nişte turnire magnifice. Le vei avea.

- Şi pentru asta trebuie să iei o mutră de halterofil în acţiune?

- Dacă dificultăţile şahului ar putea fi calculate în kilograme metafora ta şi-ar pierde ironia. În felul meu sînt un halterofil.

- Mă predau. Şi venindu-i sub nas, se lipi de el şi-l sărută. Aşadar vom cuceri lumea, iubitule!

- Chiar asta voiam să-ţi spun, o îndepărtă el tandru. De cum vom ajunge pe Struve, vom porni să cucerim dacă nù lumea întreagă în orice caz o bună parte a ei.

- Sînt fericită, Dav, şopti ea. Ce-o să se mai bucure tata!

- Ei, de asta nu prea sînt sigur.

- Cum te poţi îndoi? De cînd aşteaptă el să te vadă jucînd serios!

- Serios?! S-ar spune că pînă acum am jucat uşuratic... De fapt, are dreptate Cap (aşa îi spunea el căpitanului). Şahul trebuie să devină însăşi viaţa mea. Aşadar, uite ce variantă îţi propun la deschiderea visată de tine: ajunşi pe Struve, voi pune la cale un concurs pe întreg sistemul cassiopeian. Vom încasa o groază de bani... sau, poate, nu voi juca pe bani. În orice caz, voi face rost de o astronavă de două locuri, pentru tine şi pentru mine. Cu ea vom colinda Galaxia, fiindcă voi cere o navă superluminică...

- Dav, tu iubeşti şahul mai mult decît pe mine, izbucni indignată Umna, ca şi cînd ar fi avut o revelaţie.

- Te înşeli, nu-l iubesc de loc, cum nu pot spune că iubesc faptul că respir. E ceva natural. Şi cu toate că felul meu de a gîndi mi se pare absolut firesc, sînt constrîns de experienţa de pînă acum să trag concluzia că, statistic vorbind, creierul meu reprezintă un fenomen extrem de rar. Or, tocmai acest lucru mă preocupă...

- Deci n-ai putea renunţa să mai joci?

Tocmai ea, care îl tot îndemna să joace, îl invita într-un fel la renunţare! Cît de labil este sufletul unei fete!

- Chiar dacă aş putea, îi răspunse el cu o neaşteptată răceală, încă se mai ridică problema acestui creier... anormal. S-ar zice că sufăr de o boală camuflată sub eticheta de "invincibil".

- Poate că nu eşti totuşi incurabil - zîmbi Umna pe jumătate galeş, pe jumătate maliţios - de vreme ce tu însuţi consideri uneori remiza drept înfrîngere.

- E doar un joc în joc pe care l-am născocit ca să-mi stimulez imaginaţia, dar faptul rămîne că nu pot fi învins.

- Şi la urma urmei ce vrei?

- Ţi-am mai spus: problema şahului înseamnă pentru mine problema creierului care mi-a fost dat. Dacă voi găsi vreundeva pe cineva cu un creier ca al meu sau, poate, mai puternic aş căpăta o dovadă că n-am un encefal monstruos...

- Acum te pricep... bîigui pălind Umna. Eşti cu alte cuvinte în căutarea cuiva care să te bată. Arzi să-l găseşti.

- Oarecum... mormăi evaziv Dav; modul brutal în care fata îşi formulase gîndul îi provocase o indispoziţie aproape fizică. Reluă, simţindu-se deodată înstrăinat de ea, ba chiar de sine însuşi: Tu reduci însă cea mai gravă problemă a vieţii mele la nişte efecte exterioare...

- Exterioare? exclamă revoltată Umna. Eu sînt pentru tine un efect exterior?

- Draga mea, reveni el brusc la realitate, adus parcă tocmai de ciudata reacţie a iubitei lui, ţi-am spus eu asta?

- M-ai lăsat s-o-nţeleg. Visul meu este să te văd pururi învingător, iar tu rîvneşti să fii învins. Şi încă un lucru trebuie să ştii: te iubesc, mi-aş da şi viaţa pentru tine, dar nu mă poţi sili să nu-mi iubesc tatăl, să mă despart de el. Tot ceea ce vreau e să fim mereu împreună...

Dav o strînse pe Umna în braţe şi-şi înfundă capul în păru-i de mătăsuri. Nimic nu-l rănise pînă atunci atît de mult ca vorbele ei, afară de moartea tatălui său. Acum îşi dădea seama că întregu-i plan fusese greşit. Aplicat în viaţă, şahul asculta parcă de alte legi, devenea absurd... Vor trebui aşadar să se despartă, gîndi el îndurerat, dar buzele lui şoptiră cuvinte, pentru Umna, lipsite de noimă:

- Iubit-o, nu m-ai înţeles. Nu doresc să fiu înfrînt, fiindcă aceasta ar fi o dovadă că şahul este o treabă aleatorie, ceea ce mintea mea nu poate concepe.

Fata se desprinse din strînsoare, îi privi faţa pe care se întipărise un surîs amar şi izbucni în plîns. Iar el pricepu deodată că toate incongruentele meandre ale sufletului ei izvorau din virtutea fidelităţii - pe semne, ca şi în cazul său - şi nicînd nu şi-a simţit iubirea mai adîncă şi mai biruitoare.

Dav stătea în cabina de comandă încercînd să refacă eşafodajul planului său. Larn trebuia să fie eliberat; doar îi făgăduise. Umna ieşise din joc, fiind hotărîtă să nu se despartă de Cap. De fapt, era mai bine aşa. Chiar de l-ar fi urmat pe Dav în peregrinările lui, ar fi putut el s-o ia pe planeta lui Guthrie?

Gîndurile i se înlănţuiau anevoie, tulburate mereu de imaginea regresivă a Umnei. Era ca şi cînd o şi pierduse, iar sufletul lui era bîntuit de dorul de ea. Îl sîcîia şi agitaţia lui Fairy care moşmonea la

computerul de alături. Fairy era un băiat simpatic, juca binişor şah, izbutise chiar să-i smulgă vreo două remize. Zicea că nu-i pasă dacă pierde sau cîştigă. "Ţin minte, i-a spus odată, că, în copilărie am intrat cu picioarele în apa unui pîrîiaş. Este cea mai frumoasă amintire terestră pe care o am. Ei bine, atunci cînd stau în faţa eşichierului parcă aş fi copil şi aş intra cu picioarele în undele acelui izvor. Oricum aş juca, în atac sau în apărare, fie că mă înalţ în exploziile unor combinaţii ori mă pierd în plasma unor căutări poziţionale, simt aceeaşi prospeţime a pîrîului pămîntean". "Eşti un integralist înnăscut", i-a spus Dav, folosind expresia celebrului tablou RR*. Ţinea la Fairy tocmai fiindcă vedea în el, independent de forţa fiecăruia, un talent de aceeaşi natură. Şi totuşi acum Fairy reuşea să-l indispună. Lucra concentrat la ordinator, nu scotea o vorbă, dar mozaicul mişcător al luminiţelor îi perturbau lui Dav gîndurile. "Îşi face atît de convins treaba încît te pomeneşti că şi acum se simte cu picioarele în apă!" îşi zise Dav.

- Ce tot calculezi acolo, Fairy? îl întrebă la un moment dat. De fapt, ştia, dar îşi pierduse răbdarea. Se apropia Ziua transmisiilor, iar Fairy se pregătea pentru acest eveniment, cînd "Speranţa" trebuia să recepţioneze mesajele trimise de pe Struve, iar mai toţi pasagerii navei aveau să şi le lanseze pe ale lor. În acea vreme în care comunicaţiile nu cunoşteau încă "purtătoarele transluminice", zilele transmisiilor erau socotite drept mari sărbători, mai importante chiar decît ajunul anului nou, devenit, în reţeaua pluralităţii lumilor, un reper nesemnificativ.

- Pun la punct cea de-a 28-a transmisie, spuse Fairy. Regret că te plictisesc cu iluminaţiile mele, dar trebuie să repet primele 27 de scheme.

Pe uriaşul tablou-machetă al navei întins lîngă ordinator, opt ochi magici se aprindeau mereu altfel. Dacă nu l-ar fi tulburat din meditaţiile lui, spectacolul i s-ar fi părut lui Dav chiar nostim.

- Şi mai ţine mult, integralistule?

- Nu. Am ajuns la a 19-a schemă.

Dav încercă să-şi reînnoade firul gîndurilor, dar atenţia îi era atrasă necontenit de cele opt luminiţe care de fiecare dată alcătuiau o nouă configuraţie. O fi existînd vreo lege în distribuţia lor? se întrebă distrat. În mod ilogic (după canoanele unui comportament obişnuit), fluxul mental i se mută de la planul atît de important pe care-l rumega la combinaţiile de pe tabloul-machetă. În mintea lui prinse a susura o idee. "Parcă aş fi intrat şi eu cu picioarele în pîrîu", se zeflemisi singur. Dar abia îşi termină Fairy lucrul şi ieşi din sală, că Dav se grăbi spre ordinator şi-l puse în funcţiune. Reluă de la început operaţiile, contemplînd încordat felul în care se alcătuiră primele douăsprezece "constelaţii" şi se strădui s-o ghicească pe cea de-a treisprezecea: rezultatul corespundea situaţiei survenite cu ocazia respectivei transmisii. Trecu la programul numărul 14 şi-l reconstitui şi pe el corect. Deşi mai simplu decît şahul, noul joc îi dădu o satisfacţie înrudită. Ba chiar îl captivă în aşa măsură încît prin mintea lui Dav soluţiile prinseră să se perinde dincolo de utilitatea lor imediată. "Uite ce nu poate înţelege Umna!" îşi zise zîmbind cînd ajunsese la transmisia a 31-a, care n-avea să aibă loc decît peste ani, cînd el, desigur, nu va mai fi pe "Speranţa". Apoi, fără să-şi dea seama de ce, ca într-o ciudată supraimpresiune, îşi aminti de Guthrie, de uluitoarea-i planetă, de evadarea lui Larn. Şi într-o clipă, fagurii abstracţi ai jocului de pînă atunci se umplură de o substanţă teribil de reală: modulul 62 din schema 29 conţinea sistemul de alarmă... Problema care-l frămîntase devenea solubilă! Ah, pîrîiaşul!... Într-adevăr, pentru transmisiile la mare distanţă, computerul principal capta energia diferitelor compartimente ale navei. Cu prilejul unei transmisii, erau alese dintr-un număr de cîteva zeci de module ale gospodăriilor anexe opt elemente ce urmau să fie absorbite şi exploatate, de fiecare dată altele, niciodată două la fel, pentru ca, practic, nici unul să nu fie privilegiat.

Exista însă o dificultate ce părea să anuleze şansa ivită: lista de restricţii după care programatorul energetic decupla sistemul de alarmă purta, din păcate, numărul 29. O unitate mai tîrziu! Dav se simţi ispitit să corecteze el hazardul... Dar chiar dacă transmisia 28 ar fi fost compusă dintr-un singur semnal memoria ordinatorului ar fi păstrat operaţia, iar Cap şi-ar fi dat seama cine fusese autorul. La acest nod al raţionamentelor lui, Dav intui de la sine mişcarea infailibilă, şi figura-i concentrată i se relaxă într-un surîs copilăresc şi demiurgic.

- Am impresia, îi spuse în aceeaşi zi lui Mooneye, că prizonierul nostru e cam nebun. Fie că l-a năucit ultima-i aventură, fie că-i de felul său megaloman, sigur este că bate cîmpii... Ştii ce susţine? Şi Dav imită rostirea lui Larn, destul de expresiv ca să-i atragă celuilalt luarea aminte: "Ori de cîte ori transmit în spaţiu indicativul LARN oamenii mei îmi răspund dacă şi unde au pus mîna pe o pradă. Numele meu face cît o comoară"...

- Ce rost avea să-ţi divulge secretul său? mormăi căpitanul "Speranţei". Era neîncrezător, dar curiozitatea îi ciupi totuşi inima.

- Asta m-am întrebat şi eu, spuse simplu Dav. M-am gîndit să nu fie o cursă.

- Cursă, pe naiba! se supără Mooneye. Peste trei săptămîni vom fi pe Struve. Dacă era prin apropiere vreo navă a banditilor am fi detectat-o. Cred că ai dreptate... Larn al III-lea este un lăudăros.

După mutra pe care o făcu nu părea însă prea convins nici de ipoteza aceasta. Dar nada aruncată nu putea să nu aprindă imaginaţia ahtiată după afaceri a căpitanului. Tocmai de aceea zilele

---

* Tabloul RR al evoluţiei stilurilor şahiste prezintă evoluţia acestora pe o spirală ce are drept coloană vertebrală jocul integral (ilustrat de campioni ca Morphy, Lasker, Alehin, Botvinnik, Spasski, Fischer), iar, ca aripi, în stînga - viziunile unor combinativi ca Anderssen, Cigorin, Spielmann, Euwe, Keres, Tal, şi în dreapta - concepţiile unor poziţionali ca Philidor, Stenitz, Capablanca, Smislov, Petrosian. (Vezi pentru amănunte "Cronica <en passant fantastică> a şahului" de Em. Reicher, în Colecţia "Povestiri ştiinţifico-fantastice", nr. 464, apărut în al 17-lea an al erei cosmice, Bucureşti, Terra) (n.a.).

care urmară i se părură lui Dav îngrozitor de lungi; de cîte ori se găsea singur în cabina sa, cerceta înfrigurat imprimanta calculatorului. Dar degeaba, Cap tot nu se hotărîse să lanseze "indicativul comorilor". Să fi ghicit el planul navigatorului adjunct? Greu de presupus, dar prudența lui de "lup al spațiilor" îi frîna adînca-i pornire spre îmbogățiri fabuloase.

Reținerea lui Mooneye îi procură lui Dav penibilul sentiment al unui eșec șahist: frumoasa lui combinație se dovedise un bluff. Nu-i mai rămînea decît să efectueze el transmisia intermediară. Și la momentul potrivit, puse în funcțiune computerul. Nu-i veni să-și creadă ochilor: mutarea a 28-a a programatorului de energie fusese executată! După cum prevăzuse, Mooneye nu rezistase pînă la sfîrșit ispitei!

Membrii echipajului împreună cu pasagerii "Speranței" se îngrămădeau în uriașa sală de întruniri, așteptînd nerăbdători să înceapă mereu pasionanta sărbătoare a transmisiilor. Cu toții se pregătiseră îndelung în acest scop. Fiecare cuvînt al mulțimii de apeluri era drămuit, fiind extrem de scump. Imperativul conciziei le șlefuise tuturora inteligența; adesea mesajele dobîndeau o nuanță epigramatică, iar uneori celor neavizați li se păreau de-a dreptul ininteligibile, din pricina laconismului, ceea ce conferea acestui miting solemn aparența unui joc plin de umor, dacă nu chiar absurd.

Și, în timp ce oamenii din marea sală urmăreau încordați perindarea mesajelor, cu întregul cortegiu de comentarii, glume și hohote ce se intercalau între momentele strict tehnice, pe culoarele navei, Lam, instruit de Dav, se furișa spre "cuiul" salvator.

Nu este exclus ca Mooneye, să fi fost mai surprins aflînd de evadarea piratului, decît fusese acesta în momentul adormirii lui infrasonore; fiindcă poți înțelege resorturile unei capcane, dar nu și cauzele unui miracol. Căci cum s-ar fi explicat altminteri fuga lui Lam? Singurul lucru cert era că sistemul de alarmă nu funcționase tocmai în răstimpul transmisiilor.

- S-ar fi putut prevedea întreruperea energiei la modulul 62? se adresă furios Mooneye programatorului.

- Nu, bîigui speriat Fairy. Cum să se prevadă? Nici ordinatorul nu știe dinainte cum va arăta schema calculată. Și adăugă, ca spre a se disculpa: Dacă nu făceai dumneata transmisia 28 modulul 62 nu rămînea fără curent.

Era o umbră de impertinență în replica lui Fairy, dar Cap n-o mai sesiză. În mintea lui parcă se făcuse lumină.

- Nu trebuia totuși să te las la Lam, mormăi el întorcîndu-se către navigatorul adjunct, dar cuvintele fuseseră rostite mai mult pentru sine.

- Ce s-a întîmplat? întrebă Dav, și figura lui reflecta o totală nevinovăție.

- Nimic! răspunse căpitanul, făcînd stînga-nprejur. În ciuda necazului său, Mooneye nu-și putu reprima sentimentul desfătător că de data aceasta mintea lui se dovedise mai ascuțită decît a lui Dav.

Pe Struve s-au despărțit, într-adevăr, dar nu înainte de a-și fi jurat dragoste eternă. Ritualul acesta nu devenise în acel secol de expansiune galactică mai puțin ipocrit decît în mileniul anterior, dar ei credeau sincer în acest jurămînt și cît e omenește posibil s-au străduit să-l țină. Dav i-a jurat Umnei o veșnică iubire (știind că esența existenței lui era s-o înșele cu patima șahului), iar Umna i-a jurat lui Dav că-l va-ndrăgi de-a pururi (deși însăși despărțirea lor se datora faptului că ea l-a trădat din dragoste filială).

Ciudat era că tustrei (și Dav, și Umna, și Cap) își vedeau de traiectoriile sorții lor, abia așteptînd fiecare proxima întîlnire. Ocupată de nucleonica domestică a "Speranței" (deci cu o treabă importantă, dar minoră, întrucît sub această expresie se ascundea tot străvechea artă culinară), și distrîndu-se cu recoltarea și clasificarea astroflorei descoperite în cursul întîmplătoarelor escale, Umna își trăia efectiv viața visînd la necontenitele lor regăsiri, a căror frecvență depindea în special de bunăvoința și abilitatea lui Mooneye. Or, căpitanul trăgea întotdeauna un profit substanțial cu prilejul acestor "rendez-vous"-uri siderale, deoarece atunci Dav îi acorda plăcerea de a fi manageru angajamentul contractat cu Federația galactică și să-și cumpere o mică n.l.* sperînd că într-o zi Dav se va muta pe "Întîlnirea", cum o botezase Umna. El însă a preferat să rămînă pe "Invincibilul", chiar atunci cînd, la început, străbătuseră împreună parsecii. Despărțirile se iveau mai întotdeauna din cauza divergențelor dintre cei doi bărbați. Oricît ar fi beneficiat de pe urma lui Dav, Mooneye nu înțelegea să renunțe la propriile-i combinații financiare mai mult sau mai puțin tangente legalității cosmice, iar aceste încurcături și zăboviri erau adesea în contradicție cu agenda competițională a celuilalt. Fiindcă, în ciuda aparenței, Dav dăduse navei sale numele de "Invincibilul" nefiind mînat de orgoliul suveran al celui care într-adevăr nu cunoscuse înfrîngerea; pentru el acest indicativ însemna un mod de a sfida "o anomalie mentală". Spre a-și testa fantasticul creier, dar și spre a pune la încercare însuși jocul minții, avea nevoie de o inteligență congeneră, de un alt invincibil. Numele navei era, de fapt, o chemare. Și Dav se avînta neobosit ori încotro i se părea că poate descoperi un *alter ego*. Or, în asemenea situații, întîrzierile pricinuite de Mooneye îl scoteau pe Dav din sărite. De vreo cîteva ori a luat-o pe Umna cu el, lăsîndu-l pe Cap să se descurce singur. Dar, firește, această tactică nu rezolva nimic, deoarece, de cum se încheia un concurs, miraculosul șahist era solicitat în altă parte, și atunci, în loc să se certe cu bătrînul, se ciorovăia cu fiică-sa, care îl îndupleca de fiecare dată să-și amîne plecare. Cap revenea spășit, dar la prima escală povestea reîncepea, așa că pînă la urmă Dav

*** N.l. - navă luminică (n.a.).**

a preferat, ştiind că dragostea Umnei acţiona în ambele sensuri, s-o lase la tatăl ei, care astfel mai avea o frînă în escapadele lui de afaceri.

N-a trecut mult timp şi numele lui Dav Bogar a ajuns vestit de-a lungul şi de-a latul Federaţiei galactice. Cei mai mulţi îi spuneau "nebunul spaţiului", cu uimita ironie că un jucător formidabil ca el mai simţea nevoia să înfrunte genunile siderale în căutarea unui rival. Căci toţi ştiau că, în realitate, chiar dacă Dav primea indemnizaţii importante, ele erau un fleac pe lîngă ceea ce ar fi ştiut să obţină un campion, ca, de pildă, legendarul Fischer. În fond, în acea vreme de structurare a unor relaţii universale, itinerariile lui Dav ţineau tocmai un asemenea fir de lumină de la o lume umană la alta. Desigur, nu acest lucru îl urmărea el, dar datorită lui Cosmosul devenise şahist. Şahul - e drept - nu reprezenta decît un simplu cod, dar un cod ce simboliza însăşi inteligenţa, geniul şi farmecul omenesc.

Dacă în alte epoci oamenii îşi conjugară entuziasmul urmărind aventurile unor gladiatori, trubaduri, vedete de film sau sportivi, acum cu toţii erau pasionaţi de periplurile acestui solitar al eşichierului.

Dav juca imprevizibil, adversarilor fiindu-le cu neputinţă să sesizeze consecinţele mişcărilor sale, mai ales cînd îmbrăcau aparenţa banalităţii sau chiar a lipsei de noimă. Cursele lui erau întotdeauna prea îndepărtate pentru a putea fi bănuite şi evitate. Un fel de fascinaţie punea cel mai adesea către mijlocul partidei stăpînire pe celălalt jucător, ce se pomenea parcă paralizat ori atras de un maelstrom. Această forţă represoare a blocajului exercitat de jocul lui Dav nu semăna însă cu maniera superpoziţională a unui Petrosian, să spunem, deoarece, nu de puţine ori, ca într-o auroră boreală explodau în final faldurile fastuoase, catifelate şi cu fior cosmic ale unor combinaţii de neuitat. Mulţi mari maeştri mărturiseau că pierderea partidei le procura o plăcere de vrajă. Era ca şi cînd ar fi asistat la un spectacol sideral.

Comentariile meciurilor cîştigate de Dav îşi pierdeau şi ele stilul obişnuit: ar fi trebuit să însoţească fiecare mutare a lui cu un semn de exclamaţie sau să pună unul de întrebare după mai toate mişcările victimei, ceea ce ar fi fost aberant. În mod frecvent, exegeţii recunoşteau că jocul bogarian îi pierdea într-un labirint din care nici ei nu pricepeau cum izbîndeau la lumină.

Invincibilitatea lui Dav ar fi trebuit să-i inoculeze un sentiment de superioritate şi astfel să-i taie plăcerea de a mai juca. Dar el izbutea să-şi ţină mereu vie pulsiunea de luptător.

Cînd era în formă, adică de cele mai multe ori, se aşeza cu toată seriozitatea înaintea eşichierului, mai ales că întotdeauna avea ca rivali formidabili maeştri ai planetelor. Desigur, rămînea cîteodată uimit de singularitatea geniului său şahist, dar, întrucît era un om echilibrat, modest şi lucid, extraordinarele-i facultăţi îi apăreau drept un rezultat firesc al constituţiei şi al dezvoltării creierului cu care -a s-a născut.

- Creierul tău, i-a spus odată un neurocibercriptolog, constituie un caz unic în analele şahului.
- Depinde de cum priveşti problema, i-a răspuns Dav. Dintr-un unghi matematic, mintea mea reprezintă cazul general...
- Adică minţile tuturor celorlalţi nu sînt decît excepţii? I-a contrazis aproape indignat savantul.
- Bineînţeles. Ca şi dreapta care este doar un caz particular al elicei.
- Vorbim despre lucruri deosebite...
- Nu. Vorbim doar în limbi diferite. Mirarea ta mi se pare, dealtfel, surprinzătoare. Fiind un joc matematic, şahul trebuie judecat cu instrumente de aceeaşi natură.
- Encefalul reprezintă însă alt stadiu de organizare, protesta omul de ştiinţă. Este ceva viu.
- Creierul e şi el un joc matematic al naturii.

Iată de ce cîştigarea unei partide (mai cu seamă a uneia frumoase) îi procura plăcere, dar aproape niciodată un sentiment de orgoliu, iar remizele îi creau invariabil o stare de nemulţumire.

E drept că nici unul dintre adversarii săi nu se bucura ca el de un palmares indemn. Dar egalitatea însemna, în definitiv, confruntarea unor forţe egale. Cît priveşte remizele cu avantaj*, ele îi apăreau ca veritabile înfrîngeri, indiferent dacă aparenta superioritate era a lui sau a celuilalt. Şi astfel, treptat, această optică pe care o avea încă din copilărie i-a devenit o etică de joc. Ceea ce numai Philidor mai făcuse cîndva, la Dav s-a transformat în regulă: nulitatea partidei şi-o socotea ca punct pierdut.

Curînd, el înţelese totuşi cauza profundă a unor remize şi posibilele lor foloase. Egalitatea exista adesea doar între forţa lui şi experienţa socială pe care adversarul o acumulase. Diferitele lumi colindate de Dav constituiau tot atîtea laboratoare ce propulsau practica şi teoria şahului. Cu ele se lupta în ultimă instanţă Dav, şi graţie remizelor, putea sonda şi lua cunoştinţă de inovaţiile şi descoperirile făcute în şah de creierul colectiv aflat în cîte un unghi al Galaxiei. Or, această instrucţie indirectă pe care i-o furnizau partidele nule l-a determinat să-şi modifice opinia asupra lor. Acum le aştepta cu nerăbdare; ele i se păreau singurele confruntări într-adevăr pasionante. Dar tocmai fiindcă învăţa prin intermediul lor, Dav ajungea tot mai rar la remize, ceea ce, fireşte, în ochii lui, le mărea preţul.

După un răstimp însă, pesemne saturat de achiziţiile făcute, avu revelaţia unui lucru pe care-l intuise încă de pe cînd aflase de la Lam de existenţa lui Guthrie. Observaţia milenară că jocul de şah era atît luptă, cît şi problemă tăinuită, de fapt, consecinţe teribile. Ca problemă, eşichierul însemna pentru orice minte omenească o structură permutaţională *infinită*; ca mod de luptă însă, el opunea doi

*** Remiză cu avantaj este acea egalitate în care una dintre părţi are avantaj material, insuficient însă pentru a da mat (de exemplu, rege + doi cai contra rege) (n.a.).**

adversari cu mijloacele lor de execuţie finite. Cantitatea de informaţie a rivalilor lui Dav - experienţa planetară al cărei receptacul erau - sporea direct proporţional cu talentul şi tăria lor de joc. Dar, în comparaţie cu ei, Dav înaintase departe în incomensurabilele spaţii ale şahului. Concluzia era limpede: cîtă vreme nu descoperea un creier mai puternic decît al său, Dav continua doar să varieze pe tema jocului cu sine însuşi.

Iată cum i se consolidase hotărîrea de a-l descoperi pe Guthrie, şi, prin el, pe fantasticul monstru şahist.

Ca toate speluncile galactice care se respectă, "Ochiul săgetat" se găsea surghinuit la mare adîncime sub solul planetei Drian (tocmai la nivelul 157), dar o rafinată originalitate îl cocoţase lacustru (deasupra unor unde artificiale), ceea ce-i dădea aerul unei inocenţe primitive. Într-unul dintre cotloanele colibei o dibui Dav pe bătrîna deşcă siderală, ce răspundea la numele de Guthrie, cînd îndeobşte mai era în stare să răspundă la vreun alt stimul decît acela al zgomotului ingurgitat industrial.

La cel dintîi contact, Dav n-a reuşit să-i smulgă decît cîteva sunete guturale care semnificau, pesemne, umplerea cănii.

- Degeaba încerci să scoţi acum ceva de la el, îi spuse lui Dav lacustrierul. E cu totul zgrombit. Peste două zile însă...

- De unde ştii?

- Ei, asta-i! Cum să nu ştiu în cît timp îşi beau clienţii rezervele? Şi omul arătă pe un raft un şir de recipiente. Astea au mai rămas. Exact pînă poimîine. Ceva se petrece în burduful său atunci cînd rămîne fără... combustibil - cred că i se revarsă bila - fiindcă o vreme este treaz şi bătăios.

Dav îşi întoarse privirile spre omul implantat pe scaunul de alături: era un bătrîn deşirat, chel, bărbos, cu ochii injectaţi şi pierduţi parcă în neant.

- Şi cine plăteşte consumaţia? Căci s-ar părea că hălăduieşte aici de multişor...

- De multişor! rîse lacustrierul. Cred că n-avem noi împreună atîţia ani... În ce priveşte consumaţia, cine vrei să i-o plătească? Şi-o achită în răstimpul în care este treaz. N-aş greşi dacă aş spune că el e stîlpul localului nostru.

-Da!? făcu bucuros Dav. Nu cumva joacă şah?

- Nu, şahul e o distracţie scîrboasă - aşa zice el. Guthrie joacă flip-flop.

- Asta ce mai e?

- Ai să văzi cînd o să-nceapă nebunia.

Şi nebunia se porni în momentul în care Guthrie, în pană de zgromb, reveni la suprafaţa vieţii de toate zilele. Lacustrierul avusese dreptate să-l socotească pe ciudatul client drept "stîlpul localului". Amatori veniţi şi din alte sisteme se înghesuiau să joace cu Guthrie flip-flop. Şi fiindcă bătrînul nu putea lupta cu toţi, avea loc, pe lîngă concursurile de triere, o adevărată licitaţie. Sume importante erau vărsate ca un fel de caniotă ce revenea restauratorului, în cazul în care depunătorul pierdea. Cîştigul lui Guthrie - stabilit direct între acesta şi adversarul său de la masă - era evaluat în recipiente cu zgromb veritabil*. Jocul propriu-zis părea la fel de trăsnit. Alcătuirile flip-flop-ului aduceau formal cu meandrele dominoului - numai că în loc de jetoane erau folosite diferite sorturi de sticle cu superelixire. Prin aceea că piesele puteau în anumite situaţii să fie capturate, flip-flop-ul semăna cu şahul şi ma-jong-ul, iar cu pocherul datorită faptului că miza putea fi suprasolicitată. Toată această insolită mixtură era alambicată şi aleatoriu cu ajutorul unei perechi de zaruri policrome.

Dav nu se angajă imediat în competiţie, deşi, după ce studie o zi jocul lui Guthrie (chiar şi privilegiul de a asista la partide era scump), îşi dădu seama că prinsese destul ca să intre în luptă. Filmul pe care-l făcuse îi întărea această convingere. Voia însă ca, descifrînd anumite posibile izomorfisme între structuri, să aprecieze tăria talentului şahist al bătrînului.

Cel puţin la flip-flop, acesta era, într-adevăr, imbatabil. E drept că majoritatea partenerilor săi se aflau acolo mai mult din orgoliu şi curiozitate decît din vocaţie, dar şi flip-flop-iştii puternici se pomeneau pînă la urmă învinşi. Acum Dav avea certitudinea că Guthrie (o dovedea felul în care reuşea să anihileze loviturile hazardului) era sau fusese un excelent şahist.

- Pe ce jucăm? se interesă Bogar atunci cînd se hotărî să-l înfrunte la rîndu-i pe bătrîn.

- Să începem cu zece carafe. Apoi vom vedea.

Guthrie cîştigă uşor şi repede.

- Mai vrei? întrebă indiferent.

- Da.

- Bine, dar acum jucăm pe-un butoiaş de-o sută...

- Primesc. Răspunde-mi însă la o întrebare.

- Ce-ntrebare? mormăi Guthrie.

- Joci şah?

- Dă-l naibii! E un joc dezgustător.

- Poate pentru tine. Dar nu mi-ai răspuns. Şi ştiu de la cineva care te-a cunoscut că ai fost un şahist grozav.

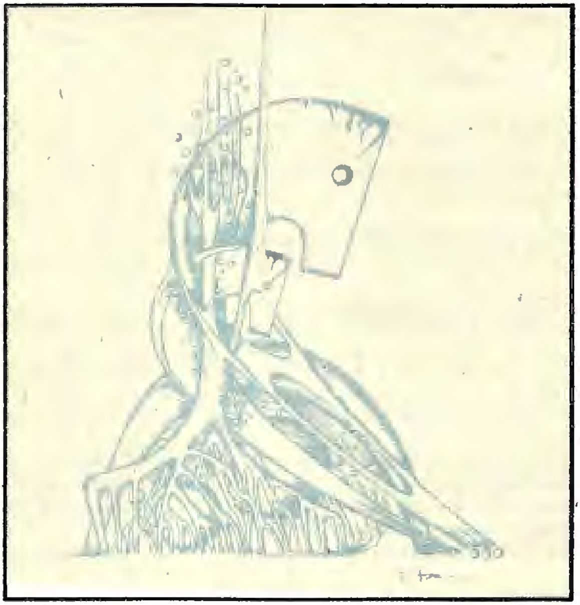
- Pe atunci nu descoperisem încă flip-flop-ul. Dar de ce te interesează chestiile astea?

*** Zgrombul veritabil - produs doar în laboratoarele din Zgrombovia - era un superelixir bizar, care, în pofida reacţiilor lui euforice, nu dăuna organismului. În epoca în care se desfăşurau evenimentele istorisite, zgrombul nu fusese încă interzis; în schimb, preţul său enorm era, practic, prohibitiv (un recipient obişnuit de zgromb veritabil costa de zece ori mai mult decît un cartuş cu preţiosul element 158) (n.a.).**

- Presupune că dacă îţi cîştig butoiaşul în loc să ţi-l iau, mă mulţumesc cu... adresa planetei pe care...
- N-are nici un rost, se împotrivi celălalt. Eşti nebun?!... Am uitat-o...
- Poate îţi aduci totuşi aminte de ea...
- De ce-mi iroseşti timpul! se supără unul dintre spectatori.
- Acum e rîndul meu să-ncep, spuse imperturbabil Dav şi mută prima butelcă...
Din nou învinse bătrînul, dar de data aceasta după două ore de înverşunată luptă.
Era atît de furios şi de uimit, încît ultima butelcuţă pe care o cîştigase o şi goli, de parcă alcoolurile tari ale zgrombului nu erau decît apă.
- Dacă toţi m-ar face să pierd atîta timp unde aş ajunge! bombăni el. Şi nu pricep de ce te-am bătut atît de greu...
- E simplu, spuse dulce Dav. Prima oară am mizat doar pe zece carafe. Nici nu merita efortul. Cum am ridicat potul, parcă mi-a venit poftă de joc. S-ar putea ca, plusînd la o mie de carafe, să te şi bat.
Guthrie se uită chiorîş la Dav şi emise un soi de rîs cavernos:
- Ai de unde să le plăteşti?
Dav îşi scoase din buzunar cunoscutul obiect intitulat p.m.c.* şi-l întinse lacustrierului care se holba la ei:
- Verifică, te rog, dacă valorez o mie de carafe!
Omul înşfăcă plăcuţa şi se repezi la c.t.**
- Recunoşti că ai fost şahist? reluă Dav discuţia rămasă-n aer.
- Şi dacă recunosc ce-i cu asta!
- Ar fi un pas înainte. Vreau să-mi spui unde-i planeta pe care ai jucat şah şi cum a decurs toată povestea...
- Nu cumva ai de gînd să mergi acolo? făcu ochii mari Guthrie.
- Ba da. Şi numai tu mă poţi ajuta să ajung...
- După cum văd că joci flip-flop, ar trebui să fiu un criminal... Nu, tinere, îmi pare rău, dar nu-ţi pot spune... Mintea mea veştejită a uitat tot ce-i legat de acel coşmar. Şi nici nu mai ţine să-şi amintească...
Spectatorii din jurul lor urmăreau perplecşi acest dialog năstruşnic.
- Acum ţi-ai găsit prilejul să te pui la taifas? îi strigă lui Dav unul mai nerăbdător. Hai începe o altă partidă sau lasă-mă pe mine...
În momentul acela reapăru lacustrierul.
- Am verificat, îngăimă el transfirgurat de un incomensurabil respect. Poţi cumpăra tot ce-i aici!
Un freamăt de surpriză izbucni în sală.
- Ei, propuse plictisit Dav, ridicîndu-se de pe scaun, jucăm pe o mie de "fiole" sau mă duc să caut un flip-flop-ist ca lumea?
- La naiba izbucni ca pălmuit Guthrie. Îndrăzneşti să vorbeşti aşa de parcă m-ai fi bătut?! Aşază-te şi joacă!
Partida ţinu aproape cinci ore. Tot Guthrie avea s-o cîştige, dar la sfîrşitul ei era în acelaşi timp radios şi înnebunit de ciudă:
- Mai joci? mîrîi provocator.
- Poate că mai sînt şi alţi amatori, răspunse evaziv Bogar. Şi se întoarse către spectatorii care-i înconjurau.
- Mie mi-a cam pierit cheful, spuse careva. Mai degrabă aş paria pe unul dintre ei.
- Să pariem! izbucniră mai multe glasuri şi imediat se încinse hora rămăşagurilor.
- Cît ai cîştigat pînă acum? întrebă Dav.
- Alea patru rafturi, răspunse mîndru bătrînul. Fără să socotesc balercile pe care ţi le-am stors ţie. Mi-ar ajunge pentru un an...
- Bine, reluă Dav şi se adresă lacustrierului: Ai spus că pot cumpăra tot ce-i aici. Am cumpărat. Doar cele patru rafturi nu-mi aparţin. Ne-am înţeles?
- Da, murmură copleşit vînzătorul.
- Ce vrei, de fapt, cu tot circul ăsta? rosti cu glas scăzut Guthrie, vădit contrariat.
- Să te bat!
- Dar... dar nu vezi că nu eşti în stare?! bîigui campionul flip-flop-ului şi nu putu să-şi sugrume dorinţa de a seca o nouă butelcuţă cu zgromb.
În sufletul său se petreceau nişte reacţii ciudate. Nici unul dintre învinşii lui de pînă acum nu cutezase (din pricina mizei enorme) să-l înfrunte mai mult decît o dată. Nebunul din faţa lui se încumetase totuşi s-o facă de trei ori şi se părea că nu va da înapoi nici a patra oară să se arunce în luptă. Şi, deşi învinsese mereu, bătrînul avea gustul de cenuşă al înfrîngerii: în jocul necunoscutului decifrase o forţă teribilă. Însăşi chinuitoarea şi lunga rezistenţă pe care i-o opunea era o dovadă. Mai mult încă: o insolentă sfidare.
- Am impresia că eu nu te pot bate, dar ţie ţi-e frică să joci cu mine, spuse într-o doară Dav, şi celălalt simţi că ia foc.
- Singur ţi-ai căutat beleaua! replică bătrînul cu o furie de gheaţă. Am vrut să te cruţ. Îţi mai ofer

---

* p.m.c. - plăcuţă magnetică de creanţe (n.a.).
** c.t. - complex de transmisii (n.a.).

Desen de DAN D. FARCAŞ

şansa să pierzi. Vom juca pe tot ce-am cîştigat pînă în acest moment. Dacă te bat faci praf o avere, dar te poţi socoti fericit. Dacă însă învingi eşti ca şi mort. Nimeni, după ştiinţa mea, nu s-a mai întors viu de acolo.

Şi au început a patra repriză.

Spre stupefacţia tuturora, ostilităţile n-au durat de data aceasta decît un sfert de oră şi s-au încheiat prin victoria lui Dav.

Palid, Guthrie contempla cu jale nepreţuitele rafturi pierdute şi bolborosi:

- S-au dus! Acum sînt toate ale tale...

- Te ascult, îi ceru impasibil Dav.

- Îmi împrumuţi un şip?

"Dacă mai continuă să bea, îşi zise Dav, în curînd n-o să mai fie bun de nimic".

- Mai întîi achită-ţi datoria.

- Ha, ha, ha! scheună cu o nebunească veselie Guthrie. Ţi-e teamă că n-ai să cazi în cursă! Şi se gîndi: "Trebuie să-l fac să mai joace o dată! Totul n-a fost decît o întîmplare stupidă. Poate chiar a trişat cînd a aruncat zarurile..." Bine, îţi voi răspunde, reluă cu glas tare. Dacă însă n-ai să pricepi răspunsul meu înseamnă că n-ai ce căuta acolo. Planeta aceea blestemată se găseşte undeva pe un plan pe care, aici, dacă jucăm cu albele, îl intersectează traiectoria lui Drian, iar departe, pe cîmpul negrului, orbita lui Blasphem... Mă urmăreşti? se întrerupse batjocoritor Guthrie.

- Pînă acum n-ai spus mare lucru.

- Atunci deschide-ţi urechile şi ascute-ţi mintea! Drian este regele alb, iar Blasphem e regele negru, şi tot acest eşichier sideral a încremenit la a 38-a mişcare din a treia partidă jucată de Kim Kerim împotriva lui MŞ-8*. Ai înregistrat?

- Da.

- Lanţurile de pioni, le vezi?! rînji răutăcios bătrînul. Şi, fiindcă Dav nu-i răspunse, continuă dispreţuitor: Pionul cel mai avansat al negrului este mormîntul pe care-l rîvneşti. Şi iar izbucni în rîsul său strident: Să nu pretinzi că n-am jucat cinstit! Ce-ai rămas aşa, năuc!?

De fapt, de mult nu-l mai încercase pe Dav o asemenea plăcere şahistă. În clipele în care păruse năucit, creierul său lucrase vertiginos, pentru ca, în final, să fulgere un nume: Tehom! "Dar dacă nu-i decît scornirea unui beţiv senil?"

- Mai joci? întrebă simplu Dav şi bătrînul oftă de nerăbdare.

- Ai zis că-mi dai un şip...

- Ia-ţi! se învoi Dav. Deşi ar putea să-ţi strice. Şi, în timp ce Guthrie deşerta în seceta gîtlejului său o nouă butelcă, îl întrebă: Acolo... există un număr de partide fix sau poţi încerca oricîte?

- Douăzeci! hohoti celălalt. Nici nu ştii unde ai să te duci şi te interesează cîte partide ai să joci?

- Nu ştiu, dar am să aflu curînd, rîse şi Dav. Mizăm tot zgrombul de aici. Iar de data aceasta îmi vei răspunde clar: numele planetei dacă-l are şi coordonatele ei.

Sala era tălăzuită de vacarmul spectatorilor grăbiţi să încheie noi pariuri, ale căror cote urcau în săgeată.

- Joc, spuse hotărît Guthrie, dar mai împrumută-mi cinci şipuri.

- Vrei să mă laşi fără adversar? se împotrivi bănuitor Dav.

- Îţi jur: din acest punct de vedere joc fair. De altfel, continuă culant bătrînul, chiar dacă m-ar turti, peste cîteva zile s-ar duce efectul zgrombului şi m-ai avea din nou la dispoziţie. Dar nu te mint. Pot goli şi zece fiole din astea fără să-mi facă rău. Dimpotrivă. Ele îmi vor da puterea să te înving. În această privinţă îţi declar deschis: voi fi necruţător şi perfid. Şi nu numai pentru că vreau să-mi recîştig avutul, ci şi ca să te scap de la o pieire sigură. Ceva din nebunia ta mi-a amintit de tinereţe...

- Nu mai sporovăi atît şi joacă, îl întrerupse Dav, împingîndu-i sub nas cinci butelcuţe.

- Vrei să mă scoţi din fire... Fie! Aruncă zarurile!

Şi bătălia reîncepu în tăcerea desăvîrşită a celor înghesuiţi în marea hrubă a "Ochiului săgetat". Bătrînul acţionă din deschidere energic, imaginînd cele mai neverosimile poziţii de agăţare şi învăluire. În primele trei ore de joc, înverşunarea şi îndelungata-i experienţă l-au handicapat serios pe Dav, care a fost în cîteva rînduri cît pe-aci să cadă în capcanele întinse. L-a salvat fenomenala sa capacitate calculatorie, graţie căreia a putut dizolva de-a lungul secvenţelor ulterioare gravele slăbiciuni de prindere. O dată l-au ajutat şi zarurile, ale căror culori, coincizînd cu acelea ale mişcării lui Guthrie, i-au anulat acestuia o serie de încolăciri în avans.

- Nu te bucura! făcu sumbru bătrînul. Încă nu ştii ce te aşteaptă. Aici şi mai ales *acolo*. Eu îţi întind

---

*** Cea de-a opta maşină de jucat şah construită de Kim Kerim (n.a.).**

curse, dar planeta aceia afurisită te va atrage fatal pe solul ei pustiu... Pe dunele de calcar, ca o mare de şerpi, nu vei găsi decît o singură oază... Ha, ha! Un cimitir de astronave... Te vei simţi absorbit de o gură de iad... Şi printr-o galerie... Deodată, observînd mişcarea pe care o făcuse Dav, se întrerupse şi porunci lacustrierului: Adu planşele înclinate, arcurile, podurile!... Şi butelcile cu ambalaj magnetic.

Şi în runda a treia - cea care durase cinci ore - "cîmpul de luptă" fusese prelungit, ca să poată cuprinde mulţimea de şerpuiri iscate în jocul complicaţiilor. Acum însă imaginaţia demenţială a lui Guthrie recurse la ceva ce numai foarte rar se mai văzuse în meciurile de flip-flop: jocul topologic.

- Pînă acum n-ai mai jucat aşa, remarcă Dav atunci cînd adversarul său prinse a-şi construi nişte structuri în spaţiu.

- N-am mai jucat fiindcă n-aveam nevoie, dar este regulamentar. Sînt permise orice figuri posibile.

Şi, hohotind satanic, bătrînul clădi un pod suspendat peste masa de joc. Uimiţi şi încîntaţi, toţi privitorii îl aplaudară în delir.

- Ei, te predai! rînji Guthrie, golind cu obidă al treilea şip cu zgromb.

- De ce aş face-o? răspunse cu o stranie veselie Dav. În sfîrşit, jocul îmi pare aproape şahist de frumos!

În mod paradoxal, tocmai atunci cînd Guthrie credea că şi-a copleşit adversarul, acesta avu certitudinea izbînzii. Forţa de calcul a lui Dav era atît de uriaşă încît, asemenea unei arme care devine eficientă doar cînd bate foarte departe, abia în configuraţiile labirintice create de noua ipostază a disputei se putu desfăşura din plin.

Pe cînd cei doi rivali îşi construiau capcanele spaţiale, lacustrierul porunci ca pereţii speluncii să fie scoşi, iar temelia clădirii să fie mărită, astfel încît asistenţa să nu stînjenească manevrele luptei. Trecuseră şase ore de joc. De pe masa startului, structuri cu ciorchini de butelci policrome se avîntau tridimensional, se înfăşurau, se lăţeau, se arcuiau îndrăzneţ, străpungeau pista de pornire, ca să-şi reia traiectoria de sub masă (aceasta trebui curînd să fie înălţată, iar combatanţii începură să opereze cu ajutorul unor scări şi podeţe improvizate).

Pe măsură ce complicaţiile sporeau, Dav se simţea tot mai în largul său. Guthrie deşertase încă două şipuri, avea ochii injectaţi (din pricina iritării sau a elixirului?) şi-şi spunea că e momentul să zvîrle în bătălie atuul hotărîtor.

- Uite ce voi face acum! îi suflă potrivnicului său la ureche printre aburii de zgromb. Şi, spre uimirea tuturora şi chiar a lui Dav, bătrînul montă deasupra magistralei o bandă-Moebius. Dacă pici în ea - reluă ca halucinat - eşti ca şi pierdut: te vei învîrti într-una pe un singur plan.

Bogar gîndi că, din punct de vedere plastic, flip-flop-ul e probabil cel mai încîntător joc din Galaxie. Dar structurile severe ale şahului, ca nişte fugi de orgi siderale, îl atrăgeau totuşi mai mult.

- Nu ai scăpare, gîfîi bătrînul. Nici aici, nici *acolo*. Totuşi, dacă pierzi acum eşti un om norocos.

- Nu voi pierde, îi răspunse Dav. Sau voi pierde doar dacă vreau.

Stăteau cocoţaţi pe scările lor înalte şi-şi vorbeau în şoaptă, dar cu un fel de vrăjmăşie tandră.

- Nu vezi? Dinandins ţi-am construit laţul ăsta topologic. Am calculat toate probabilităţile zarurilor. Orice ţi-ar cădea, eşti captiv la infinit.

- Aşa e, uiţi totuşi că mai am o mişcare de încolăcire...

- Ce contează! N-ai voie să revii pe drumul obişnuit. Te poţi încolăci cît vrei în labirintul tău... Hai, primeşte-ţi înfrîngerea. Ai jucat, într-adevăr, grozav, dar, spre binele tău, ai pierdut.

- Nu, spuse sec Dav. Am o ieşire la care nu te-ai gîndit.

- Fie-ţi milă de tine! murmură bătrînul, brusc cuprins de nelinişte. Nimeni n-a scăpat de *acolo*...

- Nimeni? Dar tu cum ai scăpat?

- Eu... şi în ochii lui Guthrie luci o văpaie drăcească. Eu am învins maşina.

- Atunci o voi învinge şi eu.

- N-ai cum, fiindcă nu ştii unde e.

- Ai să mi-o spui cînd te voi bate.

- Nu mai joc cu tine, îmi ajunge cît am cîştigat acum.

- Aici te-nşeli. Din capcana în care m-ai băgat, construiesc în sus o lungă dublă bandă a lui Moebius, şi la mutarea următoare eşti prins şi tu. Aşa că partida e remiză, iar zgrombul rămîne al meu. Bătrînul se holbă stupefiat la Dav şi cu mîna tremurîndă goli ultima "fiolă" de elixir. Şi nu uita că-mi datorezi şapte şipuri. Aşa că-ţi propun un tîrg convenabil. Spune-mi numele planetei şi te las să cîştigi.

- Tehom! bîigui Guthrie la capătul puterilor.

Abia atunci crezu Dav că şi-a terminat misiunea pe Drian şi, cu gîndul la suprema bătălie a vieţii lui, coborî ţeapăn de pe scară.

Şi Tehom, acest cuvînt care unui popor arhaic îi trezea spaimele abisurilor, lui Dav Bogar îi insufla sacra voluptate a implacabilei confruntări cu genunea.

*

Îndemnat de afinitatea bioformelor asemănătoare, Dav se îndreptă imediat spre unul dintre grupurile de umanoizi. Îi veni în întîmpinare un ins nu prea înalt, îmbrăcat, ca şi ceilalţi tovarăşi ai săi, într-un trening modular. Aşadar pentru ei atmosfera era respirabilă.

- Bun sosit! îi spuse în a treia limbă galactică individul, schiţînd cu singurul său ochi spîn de gene un zîmbet care lui Dav îi păru suspect. Avea o faţă vînătă şi brăzdată de cute adînci. Cînd ai căzut în cursă, cred că nu te aşteptai să găseşti un asemenea bîlci...

- Poate că mă aşteptam, îi răspunse Dav. De unde eşti?
- De pe planeta Glaf din sistemul Sargami...
- Noi îl numim Procyon...
- Asta înseamnă că vii din...
- Nu, sînt un cebe*, dar părinţii mei au fost de pe Terra.
Ceilalţi umanoizi îl înconjurară, şi Dav observă că majoritatea aveau obrazul unor bătrîni.
- S-ar zice că sînteţi de mult aici.
- Ultimul dintre noi care a debarcat în această hrubă a făcut-o acum vreo cinsprezece ani. Dar - îl vezi pe Krumch, moşneagul care zace în fotoliul acela? - el a picat acum vreo treisprezece decenii... Era un cebe ca tine şi a ajuns aici de mic.
- Pentru el infernul a fost ca un orfelinat, rîse strîmb un tip cu capul verzui, trapezoidal şi cu urechile clăpăuge.
- De ce nu-ţi scoţi ţoalele astea siderale? întrebă un lungan pe care, după înfăţişarea lui păsărească, Dav îl bănui de pe o planetă din Capella. Nu-i nevoie, continuă el, văzînd că Dav îşi consultă atmoscopul. Toţi muritorii din clasa HH pot respira excelent în aerul de-aici. Şi, în timp ce noul venit îşi trase de pe cap casca, adăugă cu un fel de orgoliu antropomorfic: E limpede că vizuina asta a scornit-o doar unul ca noi!
- Şi n-aţi încercat să ieşiţi din colivie? îi cercetă Dav, adoptînd stilul lor. Nu-i răspunseră. Aşadar n-aţi reuşit? Rîseră răutăcios în cor. Şi mesele astea ce rost au?
- Sînt mese de şah. N-ai auzit niciodată de acest joc? şi din nou prinseră a hohoti cu un soi de veselă disperare. Chicotea tuşit pînă şi bătrînul care zăcea în fotoliu.
- Ba am auzit, rîse şi Dav. Tocmai din pricina şahului am descins aici. Spre deosebire de voi, n-am căzut în cursă, ci am venit dinadins ca să joc şah. Înţelegeţi?
Hohotele tuturora amuţiră, dar după cîteva clipe erupseră din nou, asurzitor. Peste obrajii scofîlciţi ai moşneagului şiroiau lacrimile cînd se hotărî să articuleze cu greu:
- Omul acesta este nebun!
- Poate că ai dreptate, bătrîne, zise Dav. De altminteri, aşa mi s-a şi spus: nebunul spaţiului.
Umanoizii fremătară şi parcă o undă de simpatie se distingea în larma lor.
- Bine, nebunule! spuse Krumch. Avea figura unui înţelept, şi dintre fiinţele cu aspect uman aducea cel mai mult cu Dav. Nimic mai lesne, decît să facem o probă. Duceţi-mă la o masă! porunci el.
- De unde eşti? întrebă Dav pe cînd îşi potriveau piesele.
- Epsilon Eridani numiţi voi sistemul de unde veneau părinţii mei. Joacă tu cu albele. Cînd am căzut aici, n-am avut mai mult de doi-trei ani. Ai mutat bine, dar sîntem abia în deschidere. Aş putea susţine că toată viaţa n-am făcut altceva decît să joc şah. Am fost învăţat să joc şah după cum pe planete copiilor li se dă o meserie vitală. Nu cred că e bună ultima ta mişcare. Probabil că mintea mea era potrivită pentru această îndeletnicire, fiindcă la început foarte rar m-a învins cineva, iar apoi nimeni n-a mai fost în stare s-o facă. Nu te-ai descurcat rău. Înseamnă că eşti mai primejdios decît pari. Dar atunci de ce nu joci mai agresiv?
- Fiindcă îmi place să joc cu tine, surîse Dav.
- Să joci sau să te joci?
- Şi una, şi alta.
- Nu te bucura prea curînd. Şi nu te întrebi de ce totuşi n-am îndrăznit să intru în sala în care se joacă pe viaţă şi pe moarte?
- Nu, deoarece decomandată nu cunosc regulile celuilalt joc.
- O clipă! Ai nişte manevre foarte ascunse. Chiar ţi se părea că mă poţi încolţi atît de repede? Dar să revenim la discuţia noastră. Nu este vorba de un alt joc, ci de un alt adversar: o maşină extraordinară sau un om cu un creier teribil, căci îndărătul maşinii tot mintea unui om trebuie să fie. Nimeni nu ştie însă nimic, fiindcă nimeni nu s-a mai întors vreodată de acolo.
Şi bătrînul arătă cu mîna înspre un ieşind semielipsoidal, ca o intrare ce se vedea în mijlocul peretelui din fund al imensei incinte.
- Şi au încercat mulţi să intre?
- Mulţi, dar nimeni nu s-a mai întors să povestească ce i s-a-ntîmplat.
- Se zvoneşte că totuşi cîţiva ar fi scăpat. Eu n-am ajuns să stau de vorbă decît cu unul, bătrîn şi el, cam smucit şi beţiv.
- Se ştie aşadar de planeta aceasta şi nu s-au gîndit să ne salveze!?
- Circulă fel şi fel de poveşti. Nimeni însă nu le ia în serios.
- Dar tu cum de le-ai luat?
- N-ai spus chiar tu că eu sînt nebun! zîmbi Dav.
- Nebun nenebun, ai profitat de discuţie şi iar ai încercat să mă-nvălui, mîrîi Krumch. Uite ce-ţi răspund eu.
- Joci grozav, unchiaşule! exclamă Dav. De ce n-ai cutezat să te salvezi?
- Poate că mi-a fost teamă, gemu bătrînul.
- Teamă de maşină?
- De maşină sau poate de lumea exterioară. Eu nu ştiu decît să joc şah. Chiar dacă scăpam de-aici, ce era să fac. Nu mă pricep la astronave... Odată ajuns afară, aş fi fost ca mort. Aici ne dau de

*** CB - cosmobăiat sau cosmoboy, adică un om născut în spaţiul cosmic (n.a.).**

mîncare, de băut, cei dintr-o altă bioclasă primesc gazele necesare respirației... Aici am tot ce-mi trebuie ca să supraviețuiesc. Am trecut de o sută treizeci de ani și-o să mai trăiesc cîteva decenii... Ai început să complici îngrozitor jocul. Vezi să nu cazi în propriile tale capcane. În ceea ce-l privește pe omul cu care ai discutat, nu este exclus să fi spus adevărul. Am impresia că vreo patru dintre tovarășii mei de captivitate au reușit să scape.

- Ce te face să crezi asta?
- Există acolo două uși.
- Nu se vede nimic.
- Acum nu, dar de îndată ce intră cineva, peretele devine transparent...
- Și cum poate pătrunde cineva dincolo?
- Pășești pe o mică platformă din fața intrării, și ea se deschide automat. Tot ritualul acesta se moștenește din generație în generație, căci, probabil, construcția dăinuie de cîteva secole...
- De cîteva secole? Și cei care mor?
- Cei care mor sînt vîrîți în nișele de colo, iar restul e treaba mașinii. Dar e absolut stupidă mutarea ta! Unde vrei să ajungi?

Pînă atunci mai mult vorbiseră, piesele fiind mișcate aproape fără nici o pauză. Și deodată moșneagul rămase pe gînduri.

- Spuneai că sînt acolo două uși... stărui Dav.
- Să sporovăim mai puțin și să jucăm mai atent, hîrîi tușind Krumch. Așa... în sfîrșit înțeleg... Ai avut un plan nemaipomenit, dar n-ai fost destul de subtil. Dacă mișcarea nu ți-ar fi fost atît de bizară m-ai fi păcălit... Ha! ha! ha! Bătrînul tresăltă radios în fotoliul său. Putem continua. Da, două uși. Doar de patru ori s-a deschis ușa din dreapta. Încolo, după fiecare întîlnire nefericită, se deschidea ușa din stînga.
- De unde știi cum erau partidele.
- "Ecranul" rămîne luminat atîta timp cît cel dinăuntru n-a părăsit sala, iar în momentul în care acesta se ridica de la masă îmi dădeam seama dintr-o privire cum s-a terminat partida. Or, de fiecare dată cînd s-a deschis ușa din dreapta, lupta s-a încheiat remiză. Dar ce faci?! Pierzi calitatea jucînd astfel.
- Ți-o dăruiesc, bătrîne. De altfel o meriți.
- Iar mă silești să-mi pierd timpul cu calcule astronomice.
- Nu te silesc, dar tu nu vrei deloc să cedezi...
- Chiar speri să mai bați?
- Nu știu. Joci formidabil și ca să pot cîștiga, te atac unde bănuiesc că ești mai slab: te împing în labirintul variantelor.
- Mă împingi?! Mă îmbrîncești! Dar stai, copile, nimeni nu mă poate obliga să-ți iau turnul...

Dav rîse și-i ținură hangul chiar și chibiții care nu erau jucători prea puternici: înțelegeau cu toții că bătrînul nu mai avea siguranța dinainte.

- Și mai departe?
- Și mai departe, poftim! Mut acest nevinovat pion...

Nu, m-am referit la cele două uși, la cele patru remize și la bețivanul de Guthrie care s-a lăudat că a bătut mașina.

_ Minte! țipă indignat Krumch. Nimeni n-a bătut vreodată mașina. Măcar de o sută treizeci de ani încoace. N-ai putea să mi-l descrii pe individul ăla?

- Îl recunoști? și Dav scoase din haină microfilmul pe care-l făcuse în spelunca lacustră.

Bătrînul îl studie îndelung, apoi mormăi:

- Cred că-mi amintesc de mutra lui. Minte.
- Adică n-a zmuls decît egalitatea...
- Da. Apoi a părăsit încăperea prin ușa din dreapta și după cîteva ore, caverna noastră a trepidat ca atunci cînd își ia zborul o astronavă. Și la venirea ta am simțit vibrațiile coborîrii... Iar îmi arunci nisip în ochi! Acum lași în priză chiar dama.
- Uită-te mai bine!" N-ai altă cale decît s-o iei.
- Probabil, răspunse cam indispus celălalt, dar dacă ți-o iau îți activez atacul și nu mai am șanse de victorie.
- Tot ce mi-ai istorisit a fost din cale afară de interesant! Primești remiza, bătrîne?
- O primesc, du-te naibii! N-am mai jucat în viața mea o partidă atît de ciudată. Și acum ce-ai de gînd?
- Să fac ce n-ai făcut tu: să intru în cușca fiarei.
- Ți-am mai spus că, afară, viața mea nu valorează nimic.
- Ești lipsit de fantezie. Ați încercat să pătrundeți dincolo doi oameni? Tu, să zicem, împreună cu cineva care să nu joace șah, dar care să știe cum se dirijează o cosmonavă...
- De cînd trăiesc aici nu i-a trecut nimănui prin minte un asemenea lucru.
- Dar acum ți-ar putea trece?
- Vrei adică să intrăm împreună?
- De ce nu? Eu oricum mă voi duce. Tu însuți ai afirmat că o remiză deschide ușa din dreapta. N-am nici o îndoială că o remiză voi reuși să obțin. Îndărătul mașinii - tot tu ai spus - există creierul unui om. Or, nici o făptură n-a fost în stare să mă bată vreodată. Și Dav se ridică de la masă. De altminteri, sînt sigur că și tu ai putea să realizezi o remiză. Dar, zi, cîte partide are dreptul să dispute cel care se-ncumetă să intre?

- Nu le-am numărat.
- De ce? Ar fi fost interesant...
- Crezi? Chiar de ce nu le-am numărat?
- Fiindcă erai convins că n-ai să fii niciodată adversarul maşinii...
- Nu numai din cauza asta... Ba nu din cauza asta. Acum ştiu: cel care joacă "în cuşcă" acoperă tabla aşa că de aici nu-i posibil să-i urmăreşti mutările decît întîmplător, cînd se ridică de la masă. Partida - pricepi? - nu-mi trezea nici un interes. Doar configuraţia finală îmi spunea ceva, şi aceasta în cazul atît de rar al unei egalităţi.
- Totuşi nu ţii minte nimic? Se jucau zece partide?
- Poate şi mai multe...
- Guthrie susţinea că numărul maxim era de douăzeci.
- Din nou a minţit.
- Eşti chiar atît de sigur?
- Da. N-avea în nici un fel posibilitatea să afle numărul maxim. Să presupunem că a obţinut remiza la al douăzecilea round. De unde ştia el, de vreme ce a şters-o, că altcineva n-a ajuns la acelaşi rezultat după cincizeci de partide?
- Şi ai impresia că s-au disputat cîndva atîtea?
- Nu. Vreau doar să spun că nimeni nu ştie nimic şi că deci beţivanul tău este pur şi simplu un mitoman.
- Nu-i exclus, dar mitomanul a forţat totuşi accesul în ucigătorul sanctuar. Ei, mă-nsoţeşti?

Bătrînul nu răspunse. Ochii săi priveau parcă fascinaţi spre peretele dindărătul lui Dav. Acesta se întoarse ca ars şi, văzînd ieşindul semielipsoidal luminat ca un ecran, fugi într-acolo. Cel dinăuntru era tocmai cefalopodul întîlnit la coborîrea pe Tehom.

Dav ciocăni în peretele transparent ca să atragă atenţia făpturii de dincolo; apoi izbi din răsputeri cu un obiect metalic; se zbătu în zadar: materialul care despărţea cele două încăperi avea o duritate extraordinară, ba chiar insonoriza toate loviturile. Astronautul cu trup de caracatiţă stătea cu spatele spre ei, acoperind masa de şah. Îşi agita grotesc unul dintre tentacule. O curiozitate rece puse stăpînire pe Dav: sub ochii lui se înfruntau două lumi.

Pe braţele astromoluştei (căci totuşi braţe erau de vreme ce aparţineau unei fiinţe cugetătoare) începură din nou să scînteieze nervos fotoforii. Pe urmă bizara creatură zvîcni ca şi cînd s-ar fi mîniat şi, îndepărtîndu-se puţin de locul unde stătuse, îi dădu lui Dav posibilitatea să vadă eşichierul. Dintr-o ochire, remarcă pe tablă dispoziţia absurdă a pieselor... Caracatiţa nu cunoştea jocul!

De cealaltă parte a mesei se vedea corpul maşinii: o viziune rudimentară a unui trup omenesc. Un cap cubic pe trunchiul-paralelipiped şi tijele braţelor. Senzorii luminoşi ce închipuiau ochii sclipeau şi ei parcă uimiţi. Apoi lucrurile se precipitară. Cefalopodul scoase rapid dintr-un buzunar un mic obiect şi cu un jet de laser biciui faţa, pieptul, articulaţiile maşinii. În aceeaşi clipă un val orbitor irumpse dinspre ea şi, mai înainte ca întreaga încăpere să fie inundată de un nor verde-violet, apucară să întrezărească deschiderea uşii din stînga. Ecranul se stinse încet fără să se mai poată distinge nimic din drama de dincolo.

- Ai priceput ceva? murmură Krumch.
- Un amănunt esenţial, răspunse Dav.
- Că nimeni nu poate învinge în nici un fel monstrul?
- Nu. Am recunoscut eşichierul de onix.
- Vorbeşti aiurea!
- Dimpotrivă! Încep să-mi dau seama cum stau lucrurile: maşina este opera lui Kim Kerim. Şi, observînd figura perplexă a moşneagului, Dav continuă: Kim Kerim reprezintă una dintre culmile şahului, alături de anonimul care a plăsmuit jocul minţii, alături de fenomenalul Alehin sau de Aruaria...
- N-am auzit de ei? Şi de unde cunoşti eşichierul...?
- Toate muzeele de şah au cîte o copie.
- S-ar putea ca masa văzută de tine să fie şi ea o copie.
- Într-adevăr, dar una originală... Ei bine, vii cu mine?
- Să nu crezi că m-a speriat scena la care am asistat.
- Dar ceva tot te îngrozeşte...
- Lumea de afară. Ştii, am auzit că, scoase din fundul mării la suprafaţă unele animale pier într-o clipă...
- Eu totuşi voi intra. Doar pentru aceasta am venit.
- Încerc să te-nţeleg... Dar dacă reuşeşti ai să te mai întorci?
- Fără doar şi poate. Ca să-ţi povestesc ce s-a întîmplat acolo...

Un astru iluzoriu declină în incintă, amăgind cu o noapte artificială. Dav se izolă într-o alveolă incastrată în perete şi adormi de cum închise ochii... Visă o nesfîrşită partidă de şah începută parcă la începutul lumii. Nimeni nu ştia să-i spună în ce constă premiul, dar ceva nelămurit îl făcea să creadă că era enorm, poate chiar infinit...

Păşind pe mica platformă din faţa intrării. Dav se întrebă cu îngrijorare dacă astromolusca nu deteriorase maşina. Ar fi însemnat să rămînă captivi; deşi Kim Kerim ar fi reuşit într-un fel să-şi repare instalaţia. Se gîndi că legendarul şahist avea peste trei suţe de ani, dintre care vreo două le-a petrecut pe Tehom. Oricum, trebuia să fie atent! Bătrînii sînt nişte fiinţe curioase.

În clipa în care peretele glisă lateral, sanctuarul li se înfăţişă intact, de parcă nici o bătălie nu l-ar fi răvăşit adineaori.

Dav percepu murmurul de uimire al celor adunaţi îndărătul său, apoi peretele se închise la loc.

Întorcîndu-şi privirile, nu-i mai putu vedea pe cei din marea sală: intrarea devenise opacă. Pentru a nu-l distrage pe cel care joacă?...

Maşina (sau cel care o conducea) începu să vorbească. Pronunţa acelaşi lucru în diferite graiuri: în paleoamericană, în vechea rusă, în chineza de la începutul mileniului III, apoi reluă întrebarea în prima galactică:

- Ce limbă alegi?

- Galactica, răspunse Dav, dîndu-şi seama că stăpînul acelor locuri rupsese contactul cu lumea de cel puţin două secole.

- Ai arme?

- Da.

- Ai văzut ce s-a-ntîmplat cu celălalt...

- Am văzut, dar arma mea e mai puternică.

Încăperea aducea cu o antică absidiolă, austeră, dar intimă. Pereţii, podeaua şi plafonul metaloceramizaţi aveau imprimat acelaşi motiv punctual, ca nişte ochi de păun, care deodată prinseră a sclipi multicolor.

- Contoarele nu deceleazā nimic din ceea ce ar putea constitui o armă.

- Contoarele tale sînt inutile fiindcă arma mea este creierul meu.

- Atunci aşază-te şi să începem! Eu joc cu albele. Aşa vrea Kim Kerim, rosti maşina ca pe-o formulă, dar sintagma suna şi ca o scuză.

Pînă la urmă tot s-a recomandat, gîndi satisfăcut Dav şi se instală în fotoliul din faţa eşichierului de onix. Piesele, aranjate la locul lor, aveau o formă simplificată, geometrică: regele era un cilindru, dama - o hemisferă, turnurile - paralelipipede, nebunii - conuri, caii - piramide, iar pionii - mici cuburi.

Maşina îşi întinse braţul drept şi, apucînd cubuleţul de la a2, îl împinse pe a3. Această mutare îl miră pe Dav, ba chiar îl cam irită deoarece o socoti un fel de provocare ironică. Răspunse e7-e5, întrebîndu-se cine era adevăratul său adversar. În cazul în care Kim Kerim fusese creatorul maşinii (ceea ce acum era sigur) şi dacă mai trăia nu i-ar fi fost greu să conducă în persoană operaţiile partidei, temerarii ce se aventurau în sanctuar fiind destul de rari. Totuşi rapiditatea cu care se desfăşuraseră lucrurile îl făcea pe Dav să aibă îndoieli: cum de izbutea venerabilul şahist să se mobilizeze atît de prompt? Maşina continuă cu c2-c4, intrînd astfel, printr-o intervertire a culorilor, în apărarea pe care cartea dăruită odinioară de Mer Hlavon o numea siciliană. Dav alese urmarea Cb8-c6, adică o variantă "închisă", graţie căreia voia să reducă la minimum efectul primei mutări a maşinii.

Îl invadă o plăcere cum nu mai cunoscuse nicicînd, iar emoţia ce o însoţea provenea probabil tocmai din singularitatea evenimentului. Maşina răspundea prompt la fiecare mutare a rivalului ei. Avea un fel de a gîndi simplu, dar eficace, şi lui Dav îi păru că recunoaşte stilul magnific al lui Kim Kerim, dar mai structurat şi mai profund. N-a stat de pomană aici bătrînul atîta amar de vreme, îşi spuse admirativ. În sfîrşit, găsise o minte geamănă!

Niciodată, de cînd se ştia, Dav nu reflectase la o mişcare mai mult de douăzeci-treizeci de secunde, mănunchiurile de variante pe care le putea calcula situîndu-se la o adîncime intangibilă, departe de forţa oricăruia dintre adversarii întîlniţi. Or, pentru prima dată avu impresia că receptează un mesaj abisal.

- Care este timpul de gîndire? se pomeni interogînd cu glas tare.

- Cît poţi rezista fără să te hrăneşti? îi întoarse întrebarea maşina.

- Ce legătură are?!

- În peretele din stînga ta este un automat de întreţinere bio. Ca să-l foloseşti, trebuie să efectuezi în prealabil o mutare pe eşichier. Între două mutări alimentare, te poţi gîndi cît vrei.

- Excelent ticluit! murmură Dav. Şi, de altfel, absolut corect...

Acum era sigur că raţiunea unui om dirija maşina, deşi jocul acesteia n-avea nimic din ceea ce cunoscuse pînă atunci drept omenesc. Exceptînd bine-nţeles propriul său creier.

- Ce se-ntîmplă cu cei ce ies pe uşa din stînga? se interesă el, fără să spere prea mult într-un răspuns. Dar acesta veni imediat:

- Sînt descompuşi în elementele constitutive, iar creierul lor îmi dă informenergie.

Dav se strîmbă mai degrabă dezamăgit decît înspăimîntat.

- Nu pricep de ce-ai nevoie să-i distrugi...

- Cei ce nu pot obţine nici măcar o remiză sînt făpturi care nu mă interesează decît prin elementele lor.

- Cîte partide am dreptul să joc?

- Douăzeci.

Aşadar, Guthrie îi spusese adevărul.

- Te-a învins vreodată cineva?

- Nimeni, niciodată.

Dav jucă mai departe. Încă nu începuse să-l încerce teama, cu toate că o bizară tulburare se insinua în sufletul său. Ce om era Kim Kerim, în a cărui soartă şi-o vedea oarecum pe a sa? *Oarecum*, fiindcă nu era exclus să-l fi depăşit în smintealā. Lui nu-i trecuse niciodată prin cap să-şi extermine adversarii. Dar cine poate şti unde duce o monomanie acumulată în decurs de cîteva secole!

Deodată avu simţămîntul că se măsoară nu cu inteligenţa unui om şi nici chiar cu aceea a unei maşini (participase la o mulţime de meciuri organizate între el şi ordinatoare), ci cu *însuşi jocul minţii* dacă era de conceput acest lucru. Replicile pe care le primea necontenit nu erau frumoase în accepţia obişnuită sau mai degrabă misterioasa lor frumuseţe izvora din faptul că erau perfecte. Veneau implacabil, de parcă rivalul său rezolvase problema şahului.

Gîndeşte uluitor, dar nu mă va înfrînge, îşi zise Dav şi făcu o mişcare ce metamorfoză structurile de pe eşichier, cenuşii pînă atunci, într-o volbură de un violet sumbru. Am destul timp la dispoziţie. Ia să vedem cum ai să ieşi din noian! Maşina nu se grăbea să răspundă însă şi Dav simţea cum îl împresoară tot mai strîns acea complexă nelinişte. Şi brusc avu revelaţia că planul său fusese fundamental greşit: *nu se lupta cu mintea unui om!*

Glasul maşinii îl readuse la realitate; era ca o cădere din nori:

- Mat în 26 de mutări!

Dav rămase încremenit între verdictul acesta de o profunzime aproape siderală şi apelul imperios pe care-l intercepta din propriu-i adînc. Îşi simţea gîtlejul uscat.

- Se poate bea ceva aici? întrebă.
- Da. Ai dreptul să foloseşti automatul alimentar. La stînga ta. Condiţiile le ştii.
- Cum se comandă?
- Ce vrei să bei?
- Ce-mi oferi?
- Suc hormonovitaminizat, adenepsi, lapte, must...
- Lapte, must?! Există prin apropiere o crescătorie de ierbivore, o vie?
- Totul este sintetic. Du-te lîngă automat şi cere ce doreşti.
- Ai şi elixire?
- Da, dar nu ţi le recomand.
- Bine, răspunse Dav şi veni în dreptul automatului. Dă-mi un zgromb.

Din perete se ridică o placă, şi dinăuntru ieşi un mic panou metalic pe care aburea portocaliu un pahar cu zgromb. Dav îl dădu peste cap.

Discuţia anodină, deşi neaşteptată, pe care o purtase cu maşina de jucat şah, şi zgrombul îl mai înviorară.

Reluă jocul. Contemplă eşichierul timp de opt minute, mută un pion, lăsîndu-şi calul în priză, şi aşteptă încordat. Maşina gîndi şi ea patru minute înainte de a-şi face mişcarea şi se corectă:

- Mat în 29 de mutări!
- Cedez! exclamă cu acerbă seninătate Dav, ca şi cînd autocritica maşinii ar fi putut compensa primul eşec al celui socotit invincibil în zona umană a Galaxiei.

Aruncă o privire cronometrului său de mînă: de la începutul partidei trecuseră doar trei ore şi şaptesprezece minute.

De parcă fusese anesteziat de teribila lovitură, abia atunci realiză el semnificaţia înfrîngerii suferite. "Gîndeşte-te: *n-am pierdut niciodată!* îşi aminti ce-i spusese cîndva tatălui său. Cu nici un joc de noroc nu s-ar putea întîmpla aceasta"... Descoperise în sfîrşit ceea ce căuta de-o viaţă: un adversar pe măsura lui; dar un asemenea adversar îşi închipuise el? Pînă la întîlnirea cu "maşina lui Kim Kerim? (?!) oricare dintre meciurile jucate însemnase mai puţin decît o luptă cu sine însuşi chiar dacă rivalul său era purtătorul unei experienţe planetare, fiindcă în definitiv această experienţă se filtra prin creierul *unui om*. Dar mai înfruntase şi altă dată automate concepute de şahişti geniali, automate care îi smulgeau cel mult remize. Şi, deşi s-ar părea că produsul dintre o minte umană de excepţie şi un creier moletronic extraordinar trebuie să întreacă forţa unui singur creier, fie el chiar monstruos ca al lui Dav, rezultatul fusese invariabil în favoarea acestuia din urmă. Era ca şi cum din pricina simbiozei strategia cuplului suferea o scădere de nivel. Nici un ordinator nu izbutea să fie independent pînă la capăt. Or, maşina lui Kim Kerim, deşi "educată" de el, dovedea o astfel de independenţă. Oare însă a şi soluţionat ea jocul de şah?

Dav rămase visător, ca înaintea porţii infinitului. Din nou îl cuprindea acel rău visceral... O greaţă neţărmurită, deasupra căreia plana totuşi patetic forţa contrară a dorului de infinit. Nu! îşi zise el. Nu m-a învins încă. Eu singur m-am învins crezînd că mă lupt cu un om.

Maşina făcuse de mult prima mutare şi aştepta mută şi parcă indiferentă riposta partenerului ei. Întors dintr-o lume de fantasme, Dav sesiză deodată situaţia de pe masa de onix. Privea fascinat pionul alb de la a2 împins pînă la a4 şi simţi că-l năpădeşte beatitudinea: *maşina juca într-adevăr ca o maşină!* După începutul a2-a3 din primul round, acum a deschis cu a2-a4... Dacă avea să acţioneze în continuare conform aceleiaşi scheme, atunci numărul posibilităţilor era exact... 20, aşa cum afirmase Guthrie! gîndi înveselit Dav şi jucă: e7-e5. Mutările următoare (2.e2-e4, Cg8-f6, 3.d2-d3) confluară spre apărarea atribuită de străvechile cronici lui Philidor, dar jucată cu piesele albe.

Concentrîndu-se asupra noii partide, Dav era totuşi obsedat de uimitorul procedeu al redutabilului său adversar. Baleiarea întregii game a primei mutări, ce putea fi mai non-uman!... O consecinţă teribilă decurgea însă imediat din această serie de deschideri: mutarea 1.g2-g4! Luînd startul cu găunoasa mişcare g4, monstrul avea toate şansele să fie egalat, ba chiar învins!

În mod paradoxal, această idee îl determină pe Dav să fie prudent. În cursul luptei de pînă atunci maşina dovedise că ignora unele achiziţii ale tehnicii moderne. Acest lucru era, fireşte, contrabalansat de extraordinara ei forţă de calcul, dar acum lui Dav i se păru că stă mai bine. Preferă totuşi să simplifice ferm poziţiile şi, la capătul a două ore şi un sfert de joc, ostilităţile se încheiară la egalitate.

În aceeaşi clipă, ecranul polarizat ce-l despărţea pe Dav de ceilalţi prizonieri deveni şi pentru el

transparent; uşa din dreapta glisă.

- Eşti liber, rosti glasul maşinii. Îmbracă-ţi costumul cosmic.

Bogar şovăi puţin, apoi se ridică de la masa de onix şi se conformă invitaţiei. Părăsind încăperea, auzi un vuiet ca de reactoare sau de fracturi tectonice parvenind parcă de la mare distanţă. Culoarul prin care-l urca lin banda rulantă se deosebea de sumbra galerie de la începutul aventurii sale; o lumină dulce îl învăluia, îngăduindu-i să admire imaginile ce împodobeau pereţii.

Printr-un mare hublou din stînga lui, văzu nişte ciudate stalactite care, la îndepărtarea obiectivului, se preschimbară în degetele de chihlimbar ale unui bătrîn căzut în reculegere. Mîinile-păsări unduiau în neştire prin văzduhul sacru al extazului, cînd, stăpînindu-le, duhul vizionar al omului le aţintiră spre pămînt. Şi Dav se pomeni de-a dreptul în legenda *ermit*-ului sau în mitul lui ER, după numele unui faimos cronicar, care, în mileniul al II-lea, s-ar părea că plăsmuise această ipoteză*.

Omul de pe bandă putea urmări două-trei secunde ceea ce se întîmpla îndărătul fiecărui hublou (sau ecran?). Scenele erau vii ca într-un film stereocromatic lipsit doar de sunet.

După spectacolul oferit de cîteva "ferestre", Dav îşi dădu seama că prin faţă i se perindă momente memorabile ale istoriei şahului. Dar ce căuta acolo acel ins îmbrăcat ca pe vremea lui Newton şi dirijînd o orchestră deasupra căreia zburau picioarele unor balerine? Înainte ca Dav să-şi revină din surpriză, se lăsă brusc o cortină, pe care se legăna în falduri emblema unui elefant...

Într-o altă secvenţă Bogar avu impresia că ghiceşte duelul dintre Stauton şi Saint Amant; în cea care urma însă, fu sigur că asistă la epocala încleştare dintre Anderssen şi Morphy, primul zeu integral din Olimpul eşichierului. Deşi era evident o reconstituire (deoarece, în acea vreme, nu fusese încă inventat cinematograful), totul respira aerul autenticităţii; aburul unor năzuinţe nebuneşti învăluia ochii tînărului din New Orleans, frumos şi straniu ca un erou al lui Suent. Această victorioasă şi dezolată privire atinsă de aripa infinitului îl săgetă pe Dav ca un semn premonitor. Ceea ce nu-l împiedică, atunci cînd trecu pe lîngă proximul hublou, să recunoască o vestită partidă dintre alţi doi titani: Steinitz şi Lasker. Bătrînul campion cerceta cu o posomorîtă derută jocul suveran al challengerului, ce părea mai mult preocupat să-şi scruteze adversarul, decît să-şi calculeze mutările.

Dav se desprinse cu părere de rău de această scenă, dar fu imediat subjugat de o alta.

Pe un fundal fastuos, văzu doi bărbaţi scăpărînd de ură şi îi recunoscu îndată după configuraţia pieselor care îi era mai familiară decît figura lor muritoare. Se consuma faimosul final din partida a 32-a, în care albul, împingîndu-şi regele la f5, părea să fi căzut într-o cursă, cînd, în realitate, îşi alegea calea cea mai sigură, mai rapidă şi mai elegantă de a-şi radioactiviza pionii liberi, şi astfel îşi asigura a cincea victorie (nu ultima, dar cea decisivă) asupra lui Capablanca. Albul era Alehin, cel ce a însemnat însuşi simbolul şahului pînă la apariţia lui Kim Kerim. Unde era însă lupta dintre genialul cubanez şi Lasker? Dav se întoarse brusc spre celălalt perete al culoarului, şi, gîtuit de emoţie, mai apucă să prindă uitătura, ca un răget de mînie, de momentană neputinţă, dar şi lumina de împăcare cu soarta din ochii divinului leu, deocamdată rănit, căruia îi mai era totuşi dat să-şi arate colţii în jungla stilizată a eşichierului.

Această risipă de artă (celui ce străbătea galeria fiindu-i imposibil să recepteze ca lumea icoanele de pe ambii pereţi) avea ceva din copleşitoarea magistrală a procesiunilor străjuită de tauri şi dragoni din strălegendarul Babilon.

- E o sfidare! strigă enervat Dav, pe cînd, în hublourile din dreapta şi din stînga lui, îl văzu pe Botvinnik luptîndu-se ba cu Bronştein sau cu Smîslov, ba cu Tal sau cu Petrosian.

- Te înşeli! se auzi o altă voce decît aceea cunoscută din încăperea maşinii. Nu-i nici o sfidare. În inflexiunile celui ce vorbea, Dav descifră acel ton autoritar pe care îl aveau în trecut glasurile instituţionale, iar în vremurile mai noi - oamenii obişnuiţi să se adreseze mai mult computerelor. Am dorit doar să-i ofer oaspetelui care pleacă o atmosferă plăcută şi asigurarea că este un maestru; decorul cu figurile animate ale campionilor e un rămas-bun relogios. Şi, dealtfel - reluă cu o disimulată ironie nevăzutul interlocutor - cine scapă de-aici nu prea are dispoziţia să fie atent la amănunte.

- Eu aş fi avut! replică Dav, neştiind pe ce fereastră să se uite mai întîi. Cea din dreapta îi oferea nemuritoarea variantă din aşa-numita apărare siciliană, în care cel de-al doisprezecelea campion al Terrei, aducînd în trei partide succesive inovaţii la aceeaşi mişcare, l-a înfrînt pe Robert Fischer, absolut depăşit teoretic. Scena din stînga îl arăta pe Jad Gobbo în neverosimila poziţie de zugzwang, în care, avînd în final damă plus doi nebuni, fusese înghesuit de PRN-32 MHz ce dispunea doar de damă plus perechea de cai.

- Este adevărat, reluă glasul, că dintre cei şaisprezece predecesori ai tăi ai obţinut remiza cel mai repede. Nu joci rău. Întoarce-te şi vei revedea secvenţele pe care le-ai scăpat.

- Chiar mă voi întoarce, declară Dav, amintindu-şi că făgăduise bătrînului cebe să-i povestească peripeţiile petrecute.

Dintre imaginile care se perindau pe lîngă el, pe Dav îl frapă mai ales aceea a straniei întîlniri dintre avimorful capellan Sztrîngţ şi lieeanul Aruaria, diafan ca un abur. Cele două făpturi, cu o înfăţişare atît de fantastică pentru pămîntenii acelei vremi, stăteau în faţa nici unei table de şah şi se uitau fix unul la altul. Cel care a învins în acest meci de o sută de partide simultane oarbe a fost Aruaria.

- Te aştept, spuse cordial glasul, în timp ce Dav trecu pe lîngă ultimul hublou: lupta dintre Kim Kerim şi uriaşa maşină construită de acesta spre a se înfrînge pe sine.

*** Confirmată în anul 2072, cînd, cu prilejul unor săpături făcute în apropiere de Shahpur (Iran), a fost descoperită într-un mormînt o tablă de ciaturanga, pe care degetele a două mîini clar mulate întruchipau regele, regina şi cei opt oşteni (pionii) (n.a.).**

- Escalatorul ăsta nu se mai și oprește? nu se putut stăpîni Dav. Măcar să te observ prin fereastră dacă, după cum bănuiesc, ești Kim Kerim.

Glasul rîse gîlgîitor și podeaua de sub picioarele lui Dav încetă să mai ruleze.

- Poftim, privește!

- Deci exiști realmente.

- Probabil, dacă ceea ce înțelegi tu prin a exista nu-i o iluzie.

Scena observată prin hublou i se păru lui Dav aproape grotescă. Omul și robotul său șahist stăteau față-n față, și un bizar aer de familie îi înfrățea. Pesemne, dintr-un impuls autoironic, Kerim împrumutase creației sale propriile trăsături. În mod paradoxal, mașina cu care se măsurase Dav și care era desigur o variantă perfecționată a lui Șah-Ord. Int* X-17, avea o alură mai puțin antropomorfică.

Partida pe care o jucau cei doi era celebră: istoria o consemnase ca ultima rămasă de la Kim Kerim. Acesta înmagazinase în X-17 tot ce se știa pînă atunci în domeniul șahului, plus ceea ce se putea algoritmiza din stilul kerimean. Abia după o serie de strălucite victorii repurtate de robot împotriva unor campioni planetari, acesta și-a cîștigat dreptul să-l înfrunte pe însuși constructorul său.

Și iată-i în runda decisivă, precedentele cinci terminîndu-se la egalitate.

În acea epocă, faimosul șahist nu era decît octogenar, dar părea neschimbat față de imaginile lui de la 45 de ani. Cu capul disproporționat de mare pe lîngă trupul scund și atletic, Kim Kerim dădea impresia unei extraordinare forțe fizice și intelectuale, impresie care însă contrasta ciudat cu aceea de fragilitate, produsă, pesemne, de petele albe de vitiligo întinse pe mîini și pe obraz.

Finalul de pe tabla de onix avea fizionomia unei apropiate egalități. X-17 se retranșase într-o poziție parșivă: împiedicînd promovarea celor doi pioni adverși ajunși aproape de potou, amenința variante de pat, care, după toate canoanele, păreau inevitabile. Cu o sticlire diabolică în ochi, Kim Kerim depăși însă hotarele imaginabilului. Mai întîi își transformă pionii în cai, după care, într-un finiș de o extraordinară precizie, reuși bizarul și rarisimul mat cu rege plus doi cai contra rege plus pion.

Legenda spunea că, înfuriat de această victorie, și-a distrus challenger-ul-robot, și de atunci nimeni n-a mai auzit nimic despre Kim Kerim, cel mai strălucit șahist al tuturor vremurilor.

Dav contempla atît de încordat teribila confruntare a lui Kim cu sine însuși, încît în primele clipe nici nu sesiză faptul că banda începuse din nou să ruleze.

- Dar cu tine cînd voi juca? strigă în timp ce stînca din fața lui aluneca într-o parte, lăsîndu-i cale liberă.

- Acolo, jos, cu *mine* ai jucat, răspunse glasul. Te aștept în continuare.

Dav părăsi catacomba sfîșiat de o nebunesc de dulce nostalgie: îl invada simultan un dor cumplit de Umna, dar și o teribilă poftă de a juca șah.

De jur împrejur, colinele ondulau, împletindu-se ca niște circumvoluții. În praful așternut pe sol, picioarele lui Dav imprimau amprente distincte, dar pașii predecesorilor săi fuseseră șterși de vînt. După ce rătăci mai bine de o oră prin labirintul acela îndelurat, îi trecu prin minte ideea umilitoare că este aidoma unui șoarece pus să dezlege un test de orientare. Avea convingerea că se îndreaptă spre direcția de unde venise, deși de cîteva ori și-a dat seama că se rotise pe loc.

În sfîrșit, tocmai cînd își pierduse răbdarea, zări pe după coama unui dîmb imensul cimitir de corăbii astrale. Dar unde era micul său aparat de zbor?

Se întîmpla un lucru ciudat: îndoitele lui simțăminte nu dispăruseră; și dorința de a revedea pe Umna, și aceea de a-l înfrunta din nou pe Kim Kerim dăinuiau în el și încă potențate de enervarea pricinuită de drumul pînă acolo. Și, pesemne, cele două impulsuri contrarii îl făcură de data aceasta să perceapă clar atracția împotriva căreia luptase cefalopodul întîlnit la venire. Or, tocmai astfel răzbi Dav în apropierea orificiului, care însemna un adevărat reper. La cîteva zeci de pași își găsi aparatul.

Se opri, ezitînd parcă între două abisuri.

Deși cunoscuse pentru prima oară în viață înfrîngerea, nu simțea nici un fel de frică ascultînd glasul ce-l ademenea în adîncuri. Oricînd era în stare să egaleze monstrul, dar ceva îi șoptea că-l și putea la rîndu-i învinge. De ce să reziste acestei chemări pentru a cărei împlinire de fapt se născuse? Nu declarase Kim Kerim că, în realitate, el îi fusese adversar? "Șahul nu trebuie să-ți devină un scop în sine", îl apostrofă peste ani ultima voință a lui Gregory Bogar. Dar tot acesta îi spusese: "Șahul să fie pentru tine o cale de desăvîrșire!". Cum să se desăvîrșească însă mergînd împotriva propriei sale naturi?

Deodată un curios fenomen ceresc îi atrase atenția. În răstimpul petrecut în subterana împărăție a lui Kim Kerim, pe firmamentul lui Tehom apăruse un al doilea soare. Îi zărea pe amîndoi nu departe unul de altul și, după mărimea lor, n-ar fi fost capabil să-l deosebească pe cel observat la descindere, devenit acum mai mic. Știa însă că acela apărea prin filtrele căștii roșietic, pe cînd însoțitorul său era albăstrui. Erau ca doi ochi ce-l cercetau stăruitor... Doi ochi ce mergeau împotriva propriei lor naturi... "Prostii! se pomeni Dav exclamînd cu voce tare. Dacă înțeleg bine cuvintele tatii propria-mi natură este aceea de om. Asta a vrut el să spună. Și desigur a avut dreptate".

În cei doi sori care se uitau la Dav se contopeau acum privirile amare ale lui Steinitz, dezolanta rătăcire în absolut a lui Morphy, exasperarea flămîndă în același timp de luptă și de pace din ochii lui Lasker. "Umna!" îl săgetă ca un țipăt numele femeii iubite. Și, cu un suprem efort, Dav se rupse din

* **Ordinator integral de șah (n.a.).**

vrajă şi se avîntă spre aparatul său de zbor individual.

Fleacurile familiare ale rachetoplanului îi procurară omului născut în spaţiu sentimentul că este acasă. Dar putea el să jure că nu se simţise acasă şi în împărăţia lui Kim Kerim? Ah, dacă Umna s-ar fi aflat lîngă el ce uşor i-ar fi fost!

Gîndul la Umna îi dădu totuşi puterea să pună în funcţiune aparatul. În cîteva secunde se rotea deasupra cimitirului sideral. Căută profundele priviri reflectate prin cei doi sori. Cercurile lor gemene, dar diferit colorate i se părură acum semnul infinitului, în care se înfruntă toate antinomiile. "I-am făgăduit bătrînului să mă-ntorc şi să-i spun cum a fost... Merită numai pentru asta să mă-ntorc? El tot nu va voi să mă urmeze. Dar i-am promis şi lui Kim Kerim... Ei şi! I-am dovedit, venind aici, că nu mă tem... Da, el însă ţi-a luat o partidă, pe cînd tu n-ai reuşit decît să-i smulgi o remiză...".

Şi stîrnit de scorul disputei, Dav întoarse involuntar micul său vehicul spre Pîlnia care-l aştepta. "N-a fost o luptă dreaptă! îi fulgeră prin minte. Condiţiile întîlnirii au fost net în avantajul său. Cel mai mare şahist al tuturor timpurilor e doar un maniac feroce şi lipsit de scrupule".

Deşi nu s-ar fi temut să coboare iar în citadela subpămînteană, gustul victoriei nu-l mai entuziasma ca odinioară.

Chiar şi scurta-i ciocnire cu personalitatea lui Kim Kerim îl făcea să bănuiască instinctiv că nebunasca fantezie a gazdei sale îi rezerva şi alte surprize. "Te temi să cîştigi?" se întrebă singur ironic şi-şi aţinti privirea în astralul semn al infinitului. Dar acum, de parcă ar fi vrut să-şi rîdă de el, cei doi sori se preschimbară în ochii tandri ai Umnei. "Iubito, oftă Dav, tu eşti singura mea patrie omenească..." şi, hotărît, fu gata să zboare spre nava lui şi să abandoneze această planetă a genunii.

Deodată însă observă cu spaimă că nu departe de gura bolgiei se înălţa o siluetă cunoscută. Era "Întîlnirea"!

Mintea lui Dav lucra febril.

O clipă numai plonjase înspre intrarea în adîncuri; apoi însă luă altitudine şi porni cu toată viteza spre "Invincibil".

Astronava îl aştepta intactă, acolo unde o lăsase.

Planul său era simplu: se va întoarce şi va cîştiga la masa de joc libertatea Umnei şi a tatălui ei. Acum nu mai era totuşi atît de sigur - ca atunci cînd îi propusese bătrînului cebe să-l urmeze - că-i va reuşi stratagema. Dar dacă...? Un gînd îngrozitor îi sfredeli mintea. Dacă Umna a intrat în camera monstrului? Neastîmpărată şi voluntară cum îi era firea ar fi fost în stare. Dav se simţi năpădit de o transpiraţie glacială. Umna ştia destul de bine şah încît să ia o asemenea hotărîre, dar mult prea puţin ca să aibă şansa unei remize (nici chiar în partida cu seaca deschidere g4).

Biciuit de aceste temeri, Dav declanşă motoarele medii ale astronavei. Cum ajunse la o înălţime care să-i permită o privire panoramică asupra împrejurimilor, îşi dirijă "Invincibilul" spre ieşirea din labirintul lui Kim Kerim.

Coborî exact lîngă locul unde-l scosese escalatorul. Apoi îşi luă revolverul-laser, îşi încinse raniţa reactivă şi porni din nou spre intrarea în catacombă. Pe drum, împroşcă solul cu un jet arzător, ca să-l ajute pe Mooneye să găsească rapid cimitirul de cosmonave.

Îi făcură o primire triumfală. Doar puţini dintre captivii de pe Tehom avuseseră prilejul să vadă cum se deschide în sala monstrului uşa din dreapta.

Remiza obţinută de Dav (care pentru ei însemna o victorie) le dădea tuturora speranţa unei posibile salvări.

Înconjurat de mulţimea pestriţă şi zgomotoasă a involuntarilor săi suporteri, Dav se străduia să descopere printre mutrele lor heteroclite chipul drag al Umnei. Se pomeni însă doar în îmbrăţişarea de urs a lui Mooneye.

- Bine ai venit! îi urlă Cap la ureche. Să ieşim de aici şi te fac om!

- Unde-i Umna? întrebă înfrigurat Dav, desprinzîndu-se din strînsoarea căpitanului. O zări lîngă acesta nerăbdătoare, fericită, dar parcă şi niţeluş ruşinată de entuziasmul suscitat de iubitul ei.

Dav se apropie de Umna. O privea cu o asemenea ardoare încît pînă şi captivul venit de pe o planetă din Regulus, unde existau cinci sexe, înţelese imediat ce se întîmpla cu acest reprezentant al clasei HH, ba chiar se înfioră de intensitatea pasiunii lui.

Ca şi cînd n-ar fi existat decît ei doi pe lume, Dav o luă pe Umna în braţe şi, fericit, o duse într-o alveolă din perete.

Niciodată dragostea nu i se păru mai deplină decît în acea noapte iluzorie. Umna i se păru mai a lui decît oricînd. Întîlnirea de mîine cu Kim Kerim îi procura un sentiment exaltat, în pofida demitizării ei după întîia manşă a luptei. Această plenitudine se datora, poate, şi faptului că mobilul acţiunii lui ar fi avut aprobarea lui Gregory Bogar.

- Sorişorul meu, drag, îi spuse Dav cînd se deşteptară, nici nu-mi vine să cred că te am lîngă mine! Am tras o spaimă teribilă descoperind "Întîlnirea" printre navele eşuate aici...

- Cum, tu nu m-ai băgat de seamă, atunci cînd peretele a devenit transparent? Şi m-am lipit cu nasul de el...

- Nu, vizibilitatea este doar unilaterală... M-am temut să nu te fi apucat pofta să intri în sala... monstrului.

- Dacă nu te-aş fi văzut aş fi făcut-o...

- Iar acum ai fi fost descompusă în elementele tale.

- Glumeşti?
- Vorbesc foarte serios. Nu v-a spus nimeni ce se-ntîmplă în subteranele de pe Tehom?
- N-am discutat prea mult. Heterantropii ăştia au nişte limbi îngrozitor de dificile. Am înţeles că dincolo se joacă şah. Apoi te-am văzut pe tine cum te ridici de la tablă şi pleci... În plus, tata e obsedat de-o idee care i-a venit în clipa în care a descins aici. N-avea grijă... ai s-o afli chiar de la el. Arde să iasă mai repede din... vizuina asta. Aşa că, oricum, unul dintre noi ar fi pătruns dincolo.
- Sînteţi amîndoi nebuni! Dacă n-aţi fi obţinut o remiză aţi fi fost...
- Cum, dragul meu, n-aş fi obţinut eu o remiză? Uiţi că l-am bătut şi pe Lamb!
Dav ridică dezarmat mîinile, apoi, izbucnind în rîs, o strînse la piept pe aceea pe care soarta i-o hărăzise iubită.

Într-adevăr, de cum îl reîntîlni pe Dav, Cap îl trase de o parte şi-i spuse triumfător:
- Sîntem cei mai bogaţi oameni din Galaxie.
- Ce-ai mai descoperit? îl întrebă amuzat Dav, pe care răstimpul în care fuseseră despărţiţi îl făcea îngăduitor cu maniile lui Mooneye.
- Tu chiar n-ai văzut nimic?! se indignă Cap. Halal spirit de observaţie... şi încă la unul care se laudă că-i un şahist de clasa întîi!
- Nu mă laud...
- Dar numele ăla pe care l-ai dat astronavei tale?
- Nu mai sînt invincibil. Am pierdut o partidă...
- Nici măcar de şah nu mai eşti bun! bodogăni Cap. Dar nu-i nimic. Ai şi tu meritul tău! Dacă nu mă trăgea Umna după tine nu descindeam pe Tehom. Aşa că nu-i nici o pagubă că ai mîncat bătaie. De îndată ce ieşim de aici ne punem pe treabă.
- Pe ce treabă vrei să ne punem?
- Află că în coclaurile astea ne aşteaptă de cine ştie cînd cel mai formidabil cimitir de astronave din cîte ştiu că ar exista. Aproape fiecare piesă are o valoare incalculabilă. Ce mai, am picat peste o adevărată comoară.
Dav se găsea într-o asemenea dispoziţie, încît euforia financiaro-arheologică a lui Cap nu-l plictisi, ba, dimpotrivă îi dădu plăcuta senzaţie că asistă la un fenomen al naturii.
- Bine, dar mai întîi trebuie să ieşim de aici. Cum ai de gînd să rezolvi problema?
- Cum ai ieşit tu o să ieşim şi noi. Dar nu mă-ntrerupe cu fleacuri. Şi, zi, navigatorule, n-ai observat nimic deosebit atunci cînd ai trecut prin necropola siderală de sus? Nimic?! Nimic?! exclamă Mooneye, exasperat de tăcerea lui Dav. Unde îţi era capul? Ei bine, nu departe de locul în care am coborît se află... Dar te pomeneşti că nici n-ai auzit de "Sarpakanta II"...
- Ba da, murmură Dav, cum era să n-aud!
- Atunci, îţi dai, cred, seama ce-nseamnă să descoperi acest cuirasat cosmic care a cucerit acum o sută treizeci de ani cinci sisteme solare. A doua expediţie "Sarpakanta" zace acolo, înţesată de comori, la-ndemîna noastră. Numai cu premiul primit pentru descoperirea ei ne şi putem socoti putrezi de bogaţi! Ei, ce zici?
Dar Dav nu mai zise nimic, fiind din nou asaltat de mulţimea prizonierilor lui Kim Kerim, ce-l bombardau cu întrebări. Cei care mai văzuseră cîndva peretele devenind străveziu aveau impresia că lupta e mai puţin gravă decît crezuseră (mai ales că mulţi începuseră să rupă binişor graiul şahului), cei capturaţi mai recent şi care n-aruncaseră niciodată o privire dincolo erau convinşi că "veteranii" se înspăimîntaseră în mod exagerat, într-un cuvînt, toţi erau plini de speranţe. Pînă şi Krumch, bătrînul cebe, se arăta mai optimist.
- Te felicit! îi spuse lui Dav. Ai reuşit destul de repede să realizezi egalitatea. În orice caz, în comparaţie cu acela care a scăpat înaintea ta... cum ziceai că-l cheamă?
- Guthrie.
- În comparaţie cu el, aş putea zice că ai jucat ca fulgerul. Mi se făcuse lehamite de cît a stat acolo. Cînd a şters-o ni s-a părut că au trecut ani...
- Şi Kim Kerim mi-a declarat că nimeni n-a obţinut remiza atît de repede.
- Kim Kerim... şahistul ăla extraordinar de care mi-ai vorbit? Aşadar trăieşte? Şi ai vorbit cu el?
- Deocamdată numai cu glasul său. Poate că data viitoare o să se prezinte în persoană.
- Bine că n-ai intrat în criză de timp.
- Criză de timp? Ce-i aia?
- Cum, nu ştii ce-nseamnă criză de timp?
- Ba da, din citite. Practic însă, n-am izbutit niciodată să-mi dau seama ce ar putea fi. Dealtfel, acolo (şi Dav arătă înspre sala de joc a maşinii) timpul n-are nici o importanţă.
- Ca să vezi! Şi noi care ne antrenam cu cronoscopul...
- Ei, bătrîne. Acum primeşti să vii cu mine?
- Încă nu m-am hotărît. Oricum (Krumch făcu un semn cu ochiul către Umna), ai pe cine scoate mai întîi din bîrlogul lui Kim Kerim. Încearcă treaba asta, şi dacă te mai întorci discutăm noi.

Dav avusese de gînd s-o elibereze mai întîi pe Umna, dar atît ea cît şi Mooneye au fost de altă părere. Umna voia să fie sigură că tatăl ei va fi scos din temniţa subterană, iar pe Cap îl frigeau călcîiele să ajungă cît mai rapid la suprafaţă.
- Primul care va ieşi sînt eu, decretă el ferm. N-avem timp de pierdut. Comorile care zac deasupra capului nostru trebuie să fie urgent inventariate.

- Cum vreţi, se lăsă convins Dav. Într-un fel, e chiar mai bine aşa. Îl voi scoate mai întîi pe Cap, apoi rezolv problema cu Umna şi, poate, cu bătrînul cu care am stat de vorbă. În acest timp, Cap poate să ajungă cu raniţa mea reactivă la locul unde aţi descins. Am lăsat pe tot drumul o dîră cu laserul. Cînd voi fi terminat, să găsesc "Întîlnirea" lîngă "Invincibilul" pe care l-am adus la ieşirea din catacombe. În ceea ce priveşte inventarul comorilor, să n-avem discuţii. Ai să-l faci cu alt prilej. Mulţumeşte-te deocamdată că ai dibuit-o pe "Sarpakanta".

- Hai, nu mă învăţa tu pe mine ce să fac, mîrîi Mooneye. S-o ştergem mai iute şi găsim noi timp pentru toate.

Spectacolul care urmă avea în ochii tuturor prizonierilor de acolo prestigiul unei premiere absolute. Nimeni nu mai încercase ceva asemănător.

Dav se urcă primul pe mica platformă şi imediat îl urmă Mooneye.

- Să vedem dacă o să vă dea drumul, spuse careva.

- De ce nu le-ar da? răspunse un altul. Există printre noi şi patrupede şi policefali.

Şi, parcă adeverind această opinie, peretele glisă într-o parte, îngăduind celor doi "simbionţi" să pătrundă în sala maşinii.

- Ei, acum ce facem? întrebă Cap, după ce peretele se închise în urma lor.

- Simplu, răspunse Dav. Ne cîştigăm libertatea. Fotoliul acela comod din faţa drăguţului monstru moletronic te aşteaptă.

- Şi, mă rog, tu ce rol ai aici?

- Eu te asist, îţi dau curaj şi dacă vrei te pot servi cu o băutură. Ce doreşti? Lapte, must, 28 de sorturi de elixir, zgromb... Eu, de pildă, voi consuma în cinstea ta o elixciria... să vedem... are? O elixciria am cerut...

În cîteva secunde, plăcuţa ieşită din perete îi oferi lui Dav licoarea comandată.

- Ei drăcie! rîse căpitanul, apropiindu-se de "automatul alimentar". Zvîrle-mi şi mie un zgromb! Plăcuţa îşi făcu din nou apariţia, şi un dispozitiv de pe ea proiectă înspre Cap o cupă cu zgromb. A-nnebunit? strigă Mooneye împroşcat de lichidul portocaliu.

- Nu i-ai poruncit tu să-ţi zvîrle zgrombul? explică Dav, silindu-se să nu zîmbească. Robotul te-a luat în serios. Trebuia să rosteşti simplu: vreau un zgromb. Şi, întinzîndu-i băutura, continuă: Bea şi joacă!

Căpitanul goli furios cupa şi se aşeză la masa de onix:

- Chiar am să joc. Prea te crezi grozav. N-o să scot eu o remiză de la un animal moletronic!? Dar ce-i mutarea asta stupidă? În viaţa mea n-am văzut o asemenea deschidere.

În douăsprezece mutări căpitanul a fost, cum se zicea în vechime, K.O.

- Mai dă-mi un zgromb! îi ceru sumbru lui Dav. După ce-şi potoli setea, proclamă: Maşina asta joacă aiurea... Numai un nebun ca tine poate s-o-nţeleagă. Fiindcă însă ai vrut să-ţi baţi joc de mine, te voi pedepsi. Aveam de gînd să vă dau premiul pentru "Sarpakanta". M-am răzgîndit. Ia-ţi ce vrei din cimitir, dar "Sarpakanta" rămîne a mea. Şi acum fă ce ştii, dar scoate-mă mai repede de-aici!

- Uite, Cap, spuse Dav pe un ton serios, deşi zîmbea ca un băieţandru prins asupra unei năzbîtii. Nu mi-am bătut joc, dar trebuia să te convingi tu însuţi că nu-i chiar un fleac ieşirea din această vizuină. Socoteşte singur: de veacuri de cînd dăinuie ea, doar şaisprezece fiinţe şi cu mine şaptesprezece au izbutit să smulgă o remiză. În ce priveşte "Sarpakanta", şi dealtminteri toate... comorile îngrămădite în juru-i nu-mi pasă de ele. Dovadă că nici nu le-am remarcat. Pentru mine nici nu există. Şi acum, lasă-mă să joc.

- Sper că n-o să mă ţii o veşnicie în cuşca asta, mai bombăni Mooneye, apropiindu-se cu interes de colţul alimentar.

La a doua partidă începută cu mişcarea a2-a4, Dav, dorind să pună la încercare capacitatea maşinii de a se autoperfecţiona (în ultimă instanţă, forţa lui Kim Kerim de a recupera "timpul pierdut"), recurse într-o întruchipare nouă la procedeul prin care cel de al 12-lea campion al Terrei îl zguduise pe Fischer; merse pe propriile-i urme spre faza ce-i dăduse impresia că deţine o oarecare superioritate poziţională; la mişcarea a noua, adversarul său jucă altfel decît în partida precedentă, acţiune pe care de altminteri Dav o aştepta pentru a se adînci într-o variantă pregătită cu grijă. Izbuti să destrame contraatacul albului, ba chiar să recîştige un uşor avantaj, dar deznodămîntul luptei se contura departe şi încă incert.

- Au trecut cinci ore de cînd joci, îl zgudui de umeri Cap, tocmai într-un moment palpitant. M-am săturat să tot beau zgromb. Mai vreau să şi mănînc.

- Bine, spuse plictisit Dav, care pricepu că e inutil să încerce altceva decît o remiză, avîndu-l alături pe sîcîitorul Mooneye. Şi din nou precipită finalul, pe calea unor simplificări tranşante. N-ai decît să mănînci. Cum ai cerut zgromb, comandă-ţi mîncarea...

- Uite că nu mi-a dat prin gînd! rîse Cap. Socoteam că drăcia asta-i numai pentru băuturi. Doar n-o să zăcem cu anii în zgâul ăsta!

- Cu anii nu, dar cu săptămînile cred că mulţi au stat aici, înainte de a scăpa sau de a fi transformaţi în elementele lor.

- De pomană îmi vorbeşti de lucruri scîrboase, rînji Cap. Nu-mi strici pofta de mîncare. Tu nu mănînci?

- Nu. Şi dacă ai chef să te vezi mai repede afară, lasă-mă să mă concentrez!

Se mai scurseră vreo două ore pînă în momentul în care Mooneye îl auzi pe Dav exclamînd: Remiză!

Uşa din dreapta alunecă de îndată în lăcaşul ei spre bucuria căpitanului.

- Bravo, băiete! Nu te-am muştruluit de pomană; te-ai descurcat frumuşel... Ei, acum trebuie să te părăsesc. Mă aşteaptă "Sarpakanta". Şi notează că mi-a trecut supărarea. Ai grijă de Umna! Dar fii prudent, nu te pripi! Nu-i nici o grabă. Pînă la venirea voastră, voi încerca să iau în inventar caimacul comorilor.

De cum se închise în urmă-i uşa, Mooneye fu antrenat de escalator spre ieşire. Rămas singur, Dav făcu semne Umnei să pătrundă în sala maşinii de şah. Ca şi după prima remiză, încăperea vibra de ciudatele zgomote ale unor motoare sau dislocări de teren.

- Ce se-aude vuind? întrebă într-o doară.

- Mă încarc, veni răspunsul, destul de umoristic din partea unei maşini. Ăsta-i zgrombul meu.

Spre mirarea lui, Dav îl văzu intrînd pe Krumch în fotoliul său mobil, dar, de fapt, instalat peste Umna.

- Uite şi codiţa acestei făpturi bicefale! o salută înveselit Dav.

- L-am păcălit a doua oară pe Kim Kerim, spuse în şoaptă Krumch, pe care cei doi tineri îl ajutară să se aşeze în fotoliul din faţa mesei de onix. Şi acum... cine iese mai întîi: capul sau codiţa?

Dav şi Umna îşi aruncară o privire complice şi rîzînd răspunseră într-un glas:

- Capul!

- Şi eu cred că-i preferabil să ies primul... Pînă o să veniţi voi, o să mai am răgazul să meditez la noua mea situaţie... şi întorcîndu-se către Dav, reluă: Dacă tot am făcut nebunia asta aş dori să joc şi eu cîteva partide...

- N-ai decît! Avem la dispoziţie... douăzeci, fiindcă - vezi? - maşina a reînceput cu a3. Guthrie a avut dreptate...

- Aha! Sînt baleiaţe toate mutările pînă la a4?

- Aşa s-ar părea. În partida a doua, albul a deschis cu a4. Dar nu eşti obosit?

- Nu. Am dormit mult înainte de a intra...

- Atunci uite ce-ţi propun. În vreme ce noi ne vom culca, tu încearcă să obţii o remiză. Cînd vei vedea uşa din dreapta că se deschide, trezeşte-ne! Nu juca însă prea multe partide...

- Ce contează! După o remiză observ că se reia seria...

- Nu poţi şti niciodată cum va reacţiona maşina asta, care - m-am convins - învaţă din propriile-i greşeli. Am păcălit-o noi, dar nu-i exclus ca data viitoare să nu ne mai meargă. Şi nu uita că o dirijează Kim Kerim... un scrîntit primejdios.

Dav şi Umna se izolară într-o alveolă din perete. El remarcă amuzat că, la comanda pe care o dăduse acum, cînd îl însoţea cineva, spaţiul deschis era dublu decît cel pentru un singur om. Te pomeneşti că vrea să-mi facă o plăcere Kim Kerim... Dar mai verosimil e că monstrul ne consideră o singură fiinţă.

Această ultimă întîlnire de dragoste repercută în sufletele lor ecouri diferite. Temerile-i odată stinse, ea se şi dăruia imperiosului susur al viitorului, se lăsa pradă visceralului extaz al continuului, care ocîrmuieşte destinul femeii. Pe el, în schimb, îl încerca sentimentul sfîşietor şi dulce al ireversibilităţii. Două stări de spirit ambigui care se înfrăţeau, de fapt, prin aceeaşi perplexitate a mărginirii umane în faţa neţărmuritului cosmic sau a infinitului omenesc înaintea unui infinit de o putere inimaginabil mai mare. Mitul invincibilităţii care se vedea redus la simplu-i semnificant, la aproape rutinarul act al obţinerii unei remize determina în aparent alte culori sentimentele amîndurora.

La revenirea lor, Krumch se afla în finalul celei de a patra partide. Dav aruncă o singură ocheadă asupra mesei de onix, apoi, parcă stînjenit, se duse la panoul alimentar şi murmură comanda unor băuturi pentru el şi Umna.

În curînd, bătrînul trebui să se recunoască înfrînt. Cu o vigoare neobişnuită, pe care numai nervii întărîtaţi i-o puteau isca, scrîşni neputincios:

- Mă necăjeşte mai puţin că am pierdut decît faptul că nici nu-mi dau seama cum.

Rîzînd mînzeşte, Bogar se instală la masa de onix. Maşina îşi deplasă calul pe careul a3. Dav o ţinea pe Umna de mijloc, cum spunea legenda că un mare muzician din trecutul Terrei îşi ţinea femeia, totodată improvizînd la orgă preludii şi fugi, iar Krumch, îndărătul lor, urmărea tăcut desfăşurarea partidei. 1... e5 2.b3 f5 3.Nb2 Cf6 4.c4 d6. Mişcările care se perindau cu o ritmică rapiditate stîrneau în conştiinţa bătrînului născut din făpturi eridaniene armonia severă pe care o vor fi avut ariile lui Bach pentru semenii săi.

Krumch se lăsă o vreme - cît i se păru că înţelege înlănţuirea mişcărilor - în voia acestei muzici abstracte. Deodată însă nu se mai putu stăpîni şi începu să comenteze mai întîi în şoaptă, apoi cu glasul tot mai tare. Devenise, pe nesimţite, un chibiţ. Prin definiţie, un asemenea personaj este un privitor ignorant, naiv şi stăpînit de trufia demiurgică. Fiindcă adevăratul spectator al unei partide ar trebui să n-o poată îndura dacă nu este însuşi destinul.

- Bătrîne, îi spuse în cele din urmă Dav, de patru ori te-am lăsat să-ţi încerci norocul. Acum e rîndul meu să mă lupt. Iar ideile tale ori sînt bune, şi atunci pot servi adversarului, ori sînt rele şi n-au decît valoare de zgomot.

- Am priceput, se ruşină Krumch. Şi, ducîndu-şi mîinile la tîmple, bîigui: Nici nu ştiu ce se-ntîmplă cu mine. M-a apucat o cumplită oboseală.

Îl transportară în alveolă, apoi Dav reluă jocul. După vreo trei ore de somn, bătrînul se trezi înviorat. Bău un s.h.v.* şi, fără să mai scoată o vorbă, se aşeză în fotoliul său. Deodată o ciudată

*** Suc hormono-vitaminizat (n.a.).**

structură a pieselor îi stîrni din nou dorinţa să-l ajute pe Dav. Se abţinu cu stoicism şi rămase liniştit pînă în clipa în care maşina propuse:

- Remiză în 11 mutări.

În timp ce uşa din dreapta glisă lateral, parcă regretînd, Umna şi Krumch asistară miraţi la următorul dialog dintre Dav şi instalaţia de şah:

- Reiei şi deschiderile în care ai pierdut?
- Să pierd?! Aş mai fi existat?
- Credeam că, asemenea mie, şi tu socoteşti remiza un insucces.
- Voi lua în consideraţie şi varianta aceasta.
- De fapt, am vrut să te-ntreb care dintre primele tale mutări au prilejuit remize.
- O dată după 1.Ca3, în 14 cazuri după 1.g4 şi o dată după 1.h4.
- Îţi mulţumesc! strigă vesel Dav. Acum ştia: mutarea g4 deschidea partida a 16-a.

Un tumult neliniştitor ajunse pînă la ei.

- Acum îmi amintesc, remarcă bătrînul. Cînd individul despre care mi-ai povestit a terminat jocul, am auzit acelaşi zgomot. Mai tîrziu, cînd a şters-o cu astronava lui, vuietul a fost altul.
- Ar fi cazul să pleci... sau mai degrabă să plecaţi amîndoi, aşa cum aţi venit...
- Crezi că vom izbuti iar? întrebă Umna. Ar însemna să ieşim mai iute cu toţii... Ard de curiozitate să ştiu ce-a făcut tata.
- Să-ţi spun eu. Pînă acum Cap ar fi trebuit să aducă nava lîngă a mea. Dar n-a făcut-o... Am fi perceput la coborîre vibraţiile "Întîlnirii"... Deocamdată mai este ocupat cu... inventarierea comorilor. Aşa încît, pînă la venirea mea şi a lui, ne veţi aştepta în "Invincibilul". Aţi înţeles?
- Da, răspunse Umna şi se întoarse către Krumch: Ridică-te o clipă, ca să iau loc în fotoliu!
- Poate că-i mai bine să mergi singură, rosti şovăitor bătrînul. Eu aş mai rămîne... Şi privi galeş la masa de onix. Apoi fără o legătură aparentă, se adresă lui Dav: La mutarea a 23-a aveai o poziţie evident superioară. De ce n-ai continuat să presezi?
- Şi eu cred că stăteai mai bine, interveni Umna. Chiar n-ai fi putut cîştiga?

Dav rîse încurcat:

- Poate-i numai o impresie, deşi... am avut-o şi eu. Şi, luîndu-o pe Umna de umeri, îl întrebă pe Krumch: Aşadar ai mai vrea să joci?.
- Am priceput zîmbi Umna, îndreptîndu-se spre uşa deschisă şi, îmbrăţişîndu-l pe Dav, îi şopti la ureche: De data asta lucrurile au sfîrşit cu bine, dar de-acum înainte nu ne vom mai despărţi.

Înainte ca uşa să se reînchidă în urma Umnei, Dav făcuse semn captivilor să mai trimită pe cineva, dar nimeni nu mai apăru.

Maşina începuse cea de-a şasea rundă, deplasînd calul alb pe cîmpul Cc3. Bătrînul se gîndi destul de mult pînă îşi mută pionul c5, apoi mişcările continuară într-un ritm mai susţinut: 2.e4 Cc6 3.g3 g6... şi se ajunse în poziţia aşa-numitei "siciliene închise", aşa cum se mai jucase - cu culori inversate.

După cum îi era obiceiul, Dav n-arunca decît arareori o privire distrată asupra mesei. Se întreba, cu o anumită îngrijorare, de ce nu mai venise careva în sala maşinii. Nu se mai încumetase nimeni sau pur şi simplu intervenise Kim Kerim, care nu mai admitea să fie păcălit?

Krumch adoptase planul maşinii din prima partidă, care astfel se găsea într-un fel deconspirată, dar avea un tempo în plus. Totuşi albul şi-ar fi fructificat anevoie superioritatea dacă bătrînul, pesemne doritor de revanşă, nu şi-ar fi supralicitat posibilităţile de cîştig în final. La mutarea a 31-a îşi îndreptă privirea desperată către nepăsătorul său "secund": apărarea lui Krumch era ferfeniţă.

- Ştii ce, spuse Dav, cînd bătrînul îi cedă locul, în astronava mea vei găsi şi de mîncare şi de băut. Dar trebuie să recunosc că aici există... o aprovizionare mai bună. Astfel încît te-aş sfătui să te plantezi în faţa "barului" şi să comanzi ce pofteşti. Între timp eu mă voi distra la acest faimos eşichier...
- "Bar"?! Aşa numiţi voi "pliscul de alimentare"? întrebă serios Krumch ascultînd de invitaţia lui Dav. Acesta tocmai îşi împingea pionul pe f5, ca răspuns la deschiderea c2-c3, mutare deloc utilă albului, dar conformă cu procedeul baleierii automate...

Moşneagul ceruse "pliscului" o *cygni-stew* şi, delectîndu-se cu ea, îşi spuse că, în sala jocului mortal, exista pesemne un culinarotron mai rafinat decît dincolo. Îl cutreieră chiar ideea să rămînă pentru restul vieţii aici, dar, neputînd să aprecieze dacă era sau nu posibil, ajunse cu părere de rău la concluzia că totuşi va trebui să profite de proxima glisare a uşii din dreapta. Lăcomia cu care mîncase îi provocă deodată o uşoară indigestie. Se gîndi atunci cu teamă la meniurile ce-l aşteptau în alte lumi şi începu să viseze nostalgic la mîncărurile cu care se obişnuise de treisprezece decenii.

- Bătrîne, poţi pleca, îi întrerupse Dav meditaţiile fiziologice. Şi, conducîndu-l la uşa redeschisă, adăugă: Fii atent la imaginile de pe pereţii galeriei! Vei asista la momente cruciale din istoria şahului. În ultima secvenţă îl vei vedea pe însuşi Kim Kerim.

Partida a opta. După primele mutări efectuate rapid (1.c4 e6 2.Cc3 d5 3.d4 Cf6), s-a intrat în aşa-numitul gambit al damei pe care legendarii Fischer şi Spasski îl conturaseră în cea de a patra rundă a dramaticului lor meci.

În acţiunile albului, Dav descifră surprins o întîmplare între stilul lui Kim Kerim (dar în cristalizări neînregistrate de cronici) cu un mod de gîndire neuman (neuman cum ar juca un gigantic mecanism, care, în domeniul artificialului, ar constitui de asemenea un Kim Kerim). Dar totul într-un fel ameţitor,

ca şi cînd Dav ar fi contemplat un palimpsest ale cărui straturi vizibile s-ar fi deplasat într-una, o falie lichidă şi amăgitoare. De cîte ori se întrecuse cu făpturi non-umane, victoria fusese de partea lui. Lupta cu ele avea ceva extrem de simplu şi totuşi teribil de profund. Totul se despuia de zgurile psihologismului, conţinînd numai adîncimea plonjării în vîltoarea variantelor. Era ca o muzică dintre cele mai pure. Probabil că acesta era însuşi stilul lui Dav.

- De ce nu mai poate pătrunde nimeni aici? se trezi întrebînd.
- La şopîrle, vital este capul nu coada, răspunse metaforic maşina.
- Ei şi! De două ori mi-ai îngăduit să-mi refac coada...
- Cozile tale nu merită decît să fie transformate în elemente.
- Dar cu acelea care au ieşit ce s-a-ntîmplat? se înspăimîntă Dav.
- Acelea sînt acum afară.
- Sigur?

În loc de răspuns, pe un perete se lumină un dreptunghi: pe fundalul "Invincibilului", o văzu pe Umna lîngă fotoliul mobil al lui Krumch. "Cei doi nebuni ai familiei se lasă aşteptaţi", zîmbi Dav, căruia îi venise inima la loc. "Partida" pentru care se întorsese aici era cîştigată: o remiză şi-şi puteau lua zborul de pe Tehom!

O ciudată insatisfacţie îl invadă însă în acelaşi timp. Să plece deci după ce fusese învins!? De-ar fi fost să te iei după Umna era ceea ce şi-o dorise el însuşi de-o viaţă întreagă. Şi totuşi nu dorise aceasta sau nu în acest fel. Nu se putea elibera de un sentiment de frustare. Chiar dacă nu mai cunoscuse un alt jucător de forţa formidabilă a lui Kim Kerim (dar, de fapt, juca el cu acesta?), înfrîngerea suferită, deşi fără drept de apel, n-o socotea absolut convingătoare. Oare faptul că deschiderea constituia invariabil apanajul maşinii nu însemna că rivalul ei era prin definiţie dezavantajat? În schimb, măcar în cazul său, şi Dav avea superioritatea a două veacuri de practică şahistă, pe care sihastrul de pe Tehom părea s-o ignore.

Ca şi cînd, ghicindu-i gîndurile, ar fi vrut să-i înlăture ideea unei asemenea superiorităţi, maşina, spre a specula slăbiciunea unor pioni ai negrului, adoptă o linie poziţională pe care jucătorii moderni n-o mai foloseau de mult. Dav fu cu atît mai surprins cu cît, în varianta de atac a albului utilizată de galactomaeştri, venise cu o inovaţie de o mare eficacitate.

Impunătorul său edificiu se pomeni brusc peste nişte nisipuri mişcătoare. Un noian de căi trebuiau rechibzuite şi triate, probă titanică de care omul ar fi fost, poate, capabil să treacă, deşi potrivnicul său poseda cel puţin aceeaşi putere calculatorie, dar ca întotdeauna, avantajul ratat viră numaidecît înspre un eşec inexorabil.

Pierzînd partida, Dav îşi spuse că se lăsase păcălit: păcălitorul însă nu era în nici un caz maşina, care habar n-avea de planul înjghebat împotrivă-i. El singur se amăgise, atribuind adversarului o informaţie tehnică inexistentă. Mai putea fi numit meciul lor "război psihologic", cînd pe Dav îl încerca sentimentul că se măsoară cu sine însuşi?

Stătea întins în culcuşul alveolar, bucuros că încă nu percepuse trepidaţiile pricinuite de coborîrea "Întîlnirii". (Cap nu se grăbea să vină, aşa că mai era timp de zăbovit în subterana împărăţie a şahului). Cu cîteva ore în urmă, gîndea că o remiză îi era de ajuns ca să-şi zborul de pe Tehom, dar l-a învăluit şi regretul de a nu-l fi învins pe Kim Kerim... Şi iată-l în faţa celui de al doilea eşec! Acum îşi dădu el limpede seama de ceea ce simţise după întîia partidă: într-însul se întrupase *gustul revanşei.* Îl fulgeră ideea bizară că, de fapt, Kim Kerim voia să se răzbune pe cineva... Dar dacă tînjea, precum tînjise şi Dav, după satisfacţia revanşei?

Scuturîndu-se de păienjenişul întrebărilor inoperante, se reaşeză la masa de onix. Debutul disputei (1.d3 e5 2.c4 Ce7 3.Cc3 Cc6 4.g3 g6) confluă, ca în prima rundă, într-o variantă din aşa-numita siciliană închisă.

Dav îşi modifică optica de joc. Îndeobşte, capacitatea de a urmări şi de a selecta "variante" îndepărtate se contopeşte cu forţa de a organiza planul concret al luptei: fenomenalul spectru descris de calculul maşinii se găsea însă redus la nişte limite istorice: strategia şi tactica ei erau în funcţie de informaţiile pe care le programase cîndva Kim Kerism şi de achiziţiile mai noi, datorate adversarilor de pînă atunci. Or, de astă dată, Dav se străduia să înfrunte cuplul Kerim + calculator, situîndu-se la nivelul "instrucţiunii" *lor* şahiste.

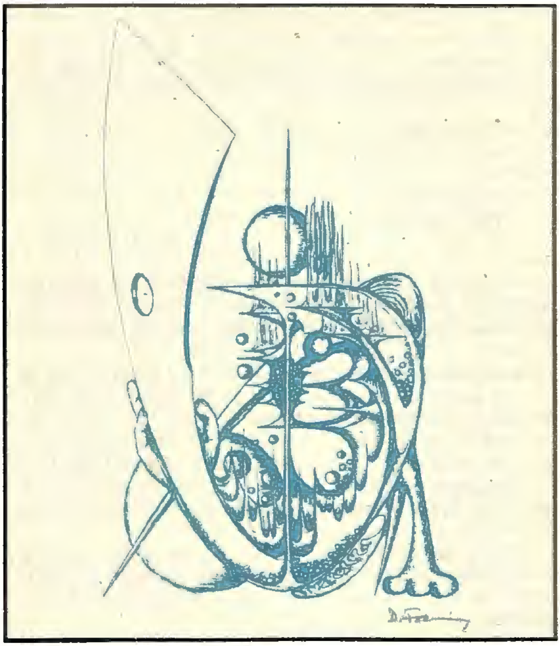
Mai mult încă, deşi Kerim afirmase că a te lupta cu maşina însemna a-l înfrunta chiar pe el, Dav ajunse la concluzia că va trebui să joace de parcă rival îi era numai calculatorul. Însuşi procedeul baleierii deschiderilor constituia o dovadă. De altfel, îşi propunea să risipească la prima ocazie misterul acestui joc dublu.

Bătălia a durat, ca în vremurile fabuloase ale eşichierului, trei zile dacă socotim că, în decursul ei, Dav s-a culcat de trei ori. După încetarea ostilităţilor încheiate în cumpănă, omul avu impresia că prinsese cîteva fire esenţiale din structura "monstrului".

Uşa din dreapta alunecă docil lateral. Panoul ei, prin simpla-i absenţă, invita spre libertate. Dar lui Dav i se părea că uruitul ce urma oricărei remize durase acum mai mult decît în alte dăţi. Să părăsească arena tocmai în momentul în care se dezlegau sorţii? Cap încă nu revenise, altminteri vibrofonul i-ar fi dat lui Dav de ştire chiar în timpul somnului.

- Nu pleci? auzi deodată glasul partenerului său. Această întrebare îi precipită hotărîrea:
- Nu!
- Atunci se închide uşa şi începe o nouă partidă?!

Propunerea avea o nuanţă interogativă, ca şi cînd maşina i-ar fi cerut îngăduinţa.

- Nu văd de ce trebuie să se închidă uşa, răspunse Dav. Dar putem începe o nouă partidă.

Desfăşurarea rundei a zecea avu o turnură tulburătoare.

După un preludiu executat rapid (1.d4 d5 2.c4 e6 3.Cc3 Cf6), se ajunse în mod ciudat la startul partidei a opta. Reflectînd la eşecul său secund, Dav îşi reproşa o singură eroare săvîrşită spre sfîrşitul încleştării, iar adversarul părea să-i confirme această apreciere, deoarece încă de la mutarea a noua alese un alt făgaş strategic.

- De ce ţi-ai schimbat jocul? Doar m-ai bătut?

- Te-am bătut în final din cauza unei mişcări pe care n-ai s-o mai repeţi. Ca să înving din nou, trebuie să-mi perfecţionez loviturile.

Şi, într-adevăr, făcînd un salt prodigios în evoluţia şahului, instalaţia şahistă se apropie foarte mult de felul în care abordau problema galactomaeştrii moderni. Dar tocmai "progresele" negrului îl favorizară pe Dav mai familiarizat cu această concepţie de luptă.

Odată epilogul dramei consumat, monstrul îşi îngădui pentru prima oară să comenteze:

- Eveniment paradoxal: atunci cînd am jucat mai slab, te-am învins, iar acum cînd am jucat mai bine am ajuns doar la remiză.

Umorul involuntar al maşinii îl zgîndări pe Dav aflat în situaţia să ia o hotărîre: uşa era deschisă, iar de sus, răzbăteau vibraţiile "Întîlnirii"... În ciuda undei de umanitate din glasul rivalului său, Bogar avea convingerea că remarca nu venea de la Kim Kerim.

Şi deodată se petrecu ceva cu totul surprinzător: mai înainte ca partenerul ei să fie de acord cu începerea celei de a 11-a partide, instalaţia, ca şi cînd ar fi fost dornică să continue bătălia, îşi mută pionul de la e2 la e3. Totodată însă uşa rămase deschisă!

- Kim Kerim, strigă atunci Dav, privind dispreţuitor spre galeria ce ducea afară, dacă ţii să joc mai departe, răspunde!

- Te priveşte dacă vei juca sau nu. Ce vrei?

- Cu tine vreau să lupt...

- Cu mine te lupţi...

- Aha! Fără calculator nu eşti în stare...

- L-ai învins ca să pretinzi să mă înfrunţi?

- Dar *tu* l-ai învins? se înverşună Bogar; interlocutorul său însă păstră tăcerea. Atunci te întreb pe tine, albule! Te-a învins cineva?

- Nimeni, niciodată! rosti cu o grotească, dar teribilă siguranţă monstrul.

- Cine minte? reluă Dav. Fiindcă unul dintre voi minte.

- Te cam pripeşti cu concluziile, băiete, se decise Kim Kerim să intervină din nou. Este drept că din clipa în care am dat *acestei planete* viciul şahului n-am izbutit s-o înving (altminteri aş fi distrus-o), dar nici n-am fost învins de ea. Tu, în schimb, ai deja două căderi. Forţele noastre nu sînt egale.

- Nu înţeleg nimic, izbucni Dav. Ce bălmăjeşti despre planetă?

- Va să zică nu ţi-ai dat seama că joci cu o planetă! gîlgîi batjocoritor glasul celuilalt.

Fu rîndul lui Dav să nu răspundă. Este drept că, printre legendele ţesute în jurul personalităţii lui Kerim, exista şi varianta după care acesta ar fi "domesticit" o planetă, învăţînd-o să joace şah, dar nimeni, nici chiar Bogar, nu socotea "planeta şahistă" altceva decît un concept mitic al invincibilităţii.

Dav se cufundă în joc, de parcă din substanţa lui ar fi putut discerne adevărul. Fără să creadă încă în cele spuse de Kerim, reconsideră totul în lumina acestei ipoteze de lucru. Era cert faptul că adversarul său nu acţiona uman, deşi manifesta un insight* extraordinar. Dar nici animală sau moletronică nu-i putea socoti "inteligenţa", în ciuda automatismelor pe care i le surprindea mereu: o atît de abisală profunzime a calculului nu mai întîlnise niciodată... nici chiar în partidele rămase de la Kim Kerim.

Ce alcătuire diabolic de contradictorie!

Părea că timpul fusese abolit şi că totuşi crîmpeie din giganticu-i corp mai apăreau aidoma unor peşti ciudaţi, supravieţuind din fauna exterminată a unui ocean explodat...

---

* ***Insight*** **- diminuarea zonei de erori pe care un animal sau un ordinator le comite în cursul experienţelor de învăţare (n.a.).**

* * * * * * * * * * *

A transforma o planetă într-un jucător de şah, iată o idee năstruşnică şi fantastică! Dar cum? Ca să posede ceea ce se numeşte gîndire, adică să aibă un encefal sau, ca în unele mituri, să fie el însuşi un creier. O făptură cu adevărat fantastică! Mai ales dacă îţi aminteşti de cei doi sori cu gravitaţiile lor perturbatoare... Partidele pe care le tot juca parcă păliseră în faţa obsedantei imagini a unei planete înzestrate cu raţiune. Ce incomensurabile multitudini de neuroni va fi putut avea un asemenea colos? Dav simţi un rău visceral, şi o clipă se întrebă dacă ar mai fi primit să se angajeze în luptă ştiind cine-i va fi rivalul. Apoi, prin acea homeostază a nebuniei, manifestată adesea de matematicienii încleştaţi cu infinitul, îşi spuse că ar fi înfruntat chiar şi Cosmosul dacă acesta s-ar fi priceput să joace şah.

* * * * * * * * * * *

Partida pe care o analiza - a cîta? - îşi schimbase cu totul natura. *Existenţa şahistă a lui Tehom* îi umplea acum gîndurile, dînd o pondere uriaşă fiecărei mutări în curs. Era ca şi cînd fabulosul eter, această plasmă comună discretului şi continuului, ar fi devenit brusc respirabil, sesizabil, măsurabil. Aproape din totdeauna Dav avusese convingerea că lupta pe tabla cu 64 de pătrate şi "rezolvarea jocului de şah" sînt două probleme distincte: pe cînd prima însemna confruntarea unor inteligenţe cu posibilităţile neuropsihice limitate şi din punct de vedere matematic, echipotente, cealaltă problemă, cu toate că principial rămînea în domeniul finitudinii, practic reprezenta pentru o minte umană un joc nemărginit.

Invincibilitatea-i de pînă atunci constituia totuşi un indiciu că inteligenţa lui poseda, în comparaţie cu ceilalţi creieri naturali şi artificiali cunoscuţi, o putere superioară. Între ceilalţi şi el să fie însă un raport la fel de mare ca între el şi Tehom? S-ar părea că da, de vreme ce înregistrase "două căderi". Deşi modul în care fusese depăşit nu-l putea socoti concludent. Cu toate acestea izbutise să smulgă şi şase remize. Exista aşadar o zonă în care adversarul său putea fi neutralizat.

"La urma urmei, de ce-aş mai juca, se întrebă mirat de evidenţa ideii, de ce-aş mai juca dacă n-aş putea sau n-aş voi să înving!".

E drept că, după cum odinioară îşi apreciase remizele drept înfrîngeri, de data aceasta, dat fiind alcătuirea duşmanului înfruntat, şi le putea considera aproape nişte victorii. Dar nu la o astfel de victorie visase el. Continua totuşi să calculeze prudent, fiindcă în nici un caz nu dorea să mai piardă o partidă.

Îl smulseră din gîndurile lui vibraţiile familiare ale "Întîlnirii".

\- Dă-mi exteriorul! comandă Dav.

Pe luciul ecranului apărură cele două astronave. Dintr-una coborî după o vreme Cap.

\- Ajunge! rosti Dav cu o subită agitaţie.

Nu mai avea deci la îndemînă un răgaz prea mare. Îl vor aştepta cîteva zile, dar va trebui să se grăbească, şi perspectiva aceasta îi provoacă o acută neplăcere. I se făcu un dor cumplit de Umna şi-l cuprinse o silă de tot ce făcea el acolo, în văgăuna lui Kim Kerim. Dar, concomitent, însăşi conştiinţa acestei sile i-o intensifică atroce, de parcă ar fi fost golit de sensul său existenţial. Niciodată, nici chiar atunci cînd Gregory Bogar i-a cerut să nu mai joace, nu s-a simţit Dav atît de sfîşiat. Dar, totodată, nicicînd n-a fost pătruns în aşa măsură de vulnerabilitatea-i umană.

Probabil, în acele clipe şi-a dat el seama că se apropie de finişul unei cariere nebune, că dragostea pentru Umna - de fapt, năzuinţa de a converti setea de absolut într-o viaţă normală - va învinge. Dar tot atunci a priceput el că, atîta timp cît boala, bătrîneţea sau o pasiune paralelă nu le-au deturnat drumul, marii şahişti ai lumii - cu rarisime excepţii de felul lui Botvinnik - au fost nişte înspăimîntători monomani.

\- De cînd jucaţi împreună, îl făcu să tresară glasul lui Kim Kerim, Gehom a progresat teribil. Odinioară, îi era foarte greu să-şi revină după şocul unei remize. Acum, observ că recuperează mai uşor...

Vocea reverbera o ciudată ironie, cred că, răutăcioasă. "Ceva nu-i convine din felul în care se desfăşoară jocul nostru", îşi spuse Dav.

\- Totuşi, gîlgîi mai departe glasul, cred că, forţat să suporte mai multe egalităţi succesive, ar ajunge pe pragul deteriorării.

Dav îşi mîngîie iritat obrazul pe care şi-l simţi ţepos. Un brum neliniştitor răzbătea din adîncuri. Cuvintele lui Kim Kerim erau desigur o cursă întinsă ca să-i adoarmă prudenţa. Pesemne regreta că-i dezvăluise adevărata identitate a rivalului său. Oricum, interludiul acesta îi distorsionă lui Dav zborul impetuos al calculelor, prăbuşindu-l într-o mutare nu greşită, dar anodină, care precipită finalul. Cu sentimentul nelămurit şi poate iluzoriu că ar fi putut cîştiga, Dav se pomeni strigînd mînios fără să-i pese de uşa care se deschise docil, consemnînd noua remiză:

\- Eşti crud şi inuman, Kim Kerim, iar, în plus, îţi baţi joc de adversarii tăi.

\- Crud... inuman? Le port o grijă de-a dreptul părintească. Mulţi supravieţuiesc de zeci de ani în acest azil al inteligenţei. Şi o singură remiză le deschide drumul spre aşa-zisa lor libertate.

\- Am văzut ce-ai făcut cu cefalopodul care...

\- Nu numai că nu ştia şah (şi ar fi putut învăţa înainte de a pătrunde în sanctuar), dar a fost şi

agresiv. Dacă m-aş fi găsit în sală razele laserului său m-ar fi anihilat.

- A fost în zugzwang şi astfel în legitimă apărare. Oricum ar fi procedat, era pierdut. Şi, de fapt, tu l-ai atras în această cursă.

- Eu!? Încă pe vremea mea, pe hărţile siderale, Tehom figura cu semnul interdicţiei. Ce-a căutat aici?

- Descinderea lui pe Tehom putea fi provocată de un accident...

- Asemenea accidente pot surveni doar rar. Şi chiar în acest caz, nu trebuia să acţioneze prosteşte şi provocator. De s-ar fi purtat ca o făptură civilizată ar fi rămas în viaţă. Nu, tot ce-ai îndrugat despre cruzimea şi neomenia mea e lipsit de orice temei. Şi de unde ai scos că-mi bat joc de adversari? De tine, spune!, mi-am bătut joc?

- Toată mascarada pe care ai pus-o la cale este o batjocură.

- Deocamdată aud injurii, nu argumente.

- Afară de mine a mai descins cineva pe Tehom dinadins ca să te înfrunte?

- Nu ştiu. Nu i-am întrebat.

- Ba ştii foarte bine. Dacă ar fi venit cu această intenţie ţi-ar fi declarat-o, cum am făcut şi eu. Deci toţi partenerii tăi de joc au fost de la început nişte victime. Te-ai insultat singur, alegîndu-ţi aşa de bicisnic adversarii. Şi cu cît mă gîndesc mai mult cu atît te recunosc mai greu. Oricare i-ar fi viaţa de om, pentru mine Kim Kerim a însemnat cel mai mare şahist al Galaxiei, acela care l-a distrus pe X-17, deşi era campion planetar, fiindcă n-a reuşit să-şi domine creatorul. Iar acum ai ajuns să-ţi recrutezi rivalii printre nişte amatori fortuiţi! Ce-mi poţi răspunde?

- Voi răspunde atunci cînd va veni momentul şi vei înţelege. Dar pe tine, vezi, am izbutit să te atrag aici... Planul meu a fost, dacă vrei, un gambit... N-a contat sacrificiul de vreme ce pînă la urmă am găsit lovitura ce-mi trebuia...

- Eu sînt lovitura ce-ţi trebuia?

- Sper. Aştept să joci din nou ca să-mi dau seama. Dar tu ai mai mult poftă de vorbă...

- Am rămas aşadar la modul tău de a-ţi jigni adversarii, continuă imperturbabil Dav. Să-i lăsăm pe ageamii de-o parte. Să ne oprim la cei şaptesprezece care au fost în stare să obţină o remiză. Acolo, în galerie, îmi înşirai ceva despre un "rămas bun elogios", şi în clipa în care escalatorul ne debarca afară, ne vedeam în situaţia unor şoareci într-un labirint. Cu tehnica pe care o aveai la dispoziţie, ai rfi putut să ne conduci rapid spre parcul de astronave.

- Priveşti lucrurile subiectiv, rîse Kerim.

- Tot nu socoteşti de cuviinţă să-mi explici?

- Îţi voi explica şi vei recunoaşte că am dreptate. Aş fi fost un prost jucător dacă n-aş fi folosit drumul de la ieşirea din galerie pînă la astronave ca să-l pun la o încercare suplimentară pe întîmplătorul meu oaspe. După ce a fost capabil de o partidă nulă, putea să se descurce şi în această problemă topografică. Dealtfel, labirintul de dealuri pe care l-am construit (vezi dar că nu-i vorba de jignire, ci de strategie), constituie mai de grabă un test caracterologic decît unul de inteligenţă. Cine nu era vrednic să lupte cu mine trebuia determinat să-şi ia mai repede tălpăşiţa. Încă o dată m-am purtat în mod uman.

- Ei bine, după dubioasa ta logică nu sînt vrednic să mă lupt cu tine. Dacă n-aş fi observat nava cu care a venit aici femeia căreia i-am dat adineauri drumul n-aş mai fi coborît în această văgăună.

- Nu trebuie să pui atîta pasiune în ceea ce spui. Poate că, într-adevăr, nu eşti vrednic. Cît despre ce-ai făcut "adineori", termenul este cam impropriu...

Din nou ecranul dreptunghiular se aprinse. La picioarele "Invincibilului", Dav văzu instalat un modul de anabioză. Prin străvechiul capac metaloceramic se desluşea chipul de abur al Umnei care dormea ca într-un sarcofag.

- De cînd a ieşit de aici au trecut 17 zile, comentă Kim Kerim.

Dav îşi controlă reflex cronometrul atomic, dar constată uimit că nu mai funcţiona. În clipa următoare, observă pe ecran cum se măreşte un detaliu aflat pe modul: pe o placă inox recunoscu grafia lui Mooneye care înscrisese grăbit cu stilaserul:

> *"Te-am aşteptat două săptămîni. Nu ştiu ce naiba ai mai scornit, dar afacerile mă silesc s-o iau din loc. Trebuie să înhaţ premiul pentru descoperirea Sarpakantei. Nebuna de fiică-mea însă nu vrea să plece fără nebunul de care a avut ghinionul să se-ndrăgostească. Aşa că ţi-am îmbălsămat-o, ca s-o găsăşti cînd îţi va trăsni să ieşi. Ne vom întîlni pe Marahta sau vă voi lăsa vorbă la Intragal unde am plecat.*
>
> *Boşorogul pe care l-ai expediat afară n-a vrut să meargă cu mine. Zicea că preferă să se întoarcă în blestematul lui Cavou. Cred că, exceptîndu-mă pe mine, toţi care ieşiţi de-aici sînteţi buni de legat.*
>
> *CAP"*

Ideea că atîtea zile se scurseseră cu o asemenea repeziciune, încît nici nu le sesizase îi producea lui Dav, stăpînul unei memorii fenomenale, un fel de rău al uitării. Dar această tulburare era, ciudat, doar exterioară, teoretică, deoarece, în realitate, nu simţea nici o indispoziţie. Dimpotrivă, hotărîrea lui Cap de a-şi lua zborul şi de a o lăsa pe Umna adormită în apropierea navei îi procura sentimentul unei eliberări. Pentru prima oară se gîndi cu recunoştinţă la Mooneye şi, inundat de o bizară euforie, îi acordă şi lui Kim Kerim o intenţie generoasă, deşi aceasta putea fi doar o stratagemă... Ca să-l reţină?! Şi Dav rîse de propriile-i năluciri.

- Ce faci, pleci sau joci? îl pălmui vocea asexuată a partenerului său. Nu înţeleg ce urmăreşti. Sau vrei să alimentezi legenda şahului care moare prin remiză...

- Bine, să începem o nouă partidă! se decise Dav, şi la mutarea e4 răspunse Cf6, intrînd în vechea apărare Alehin. Tehom nu se manifesta foarte activ, tinzînd spre o desfăşurare de poziţie. "Eşti prudent", gîndi Dav, dar spuse tare cu o umbră de ironie: Ai dreptate... pentru amîndoi remiza echivalează cu o înfrîngere.

Deşi îl surescita impresia bizară că în adversarul său se petrece un magmatic proces de umanizare, Dav continuă să manevreze cu maximă precauţie. Totodată îşi dădea seama de absurditatea acestor vectori antagonici care, practic, se anihilau. Deodată îl asaltă o întrebare: de ce a avut nevoie Kim Kerim de o planetă cu evenimentele de pe tabla de onix, dar i se părea esenţială, deoarece putea marca deosebirea dintre ei. În ceea ce-l priveşte, lui Dav nu i-ar fi venit niciodată o asemenea idee. "Poate fiindcă joacă mai puţin sinestezic decît mine", îşi spuse.

După cum un bun simultanist are prezente mental toate partidele disputate, orice jucător puternic jonglează (nu întotdeauna lucid) cu o mulţime de variante şi subansabluri, de data aceasta întreţesute organic. Astfel, gîndeşte concomitent şiruri de mutări, pe care necontenit, în momentul hotărîrii, le apreciază comparativ. Găsim aici o explicaţie a numărului enorm de combinaţii informaţionale ce pot fi efectuate vertiginos de creierul anumitor oameni. Această facultate - de fapt, temeiul talentului şahist - constituie un fenomen intuitiv şi vreme de milenii nimeni n-a reuşit să-l dirijeze în mod conştient. S-ar părea că a fost meritul lui Kim Kerim de a fi descoperit posibilitatea ca, printr-un antrenament special, să conducă această viziune sincronă a unor multiple variante (realizînd pentru grupuri de figuri în interacţiune valorizarea pe care rari maeştri din vechime, ca Alehin, o făceau pentru serii în funcţie de o singură piesă). De aceea deciziile lui obţinute extrem de laborios - erau de o fantastică eficacitate în cele mai complexe situaţii.

Or, la performanţele pe care Kim Kerim le-a elaborat voluntar, Dav a izbîndit intuitiv, pentru el decizia rezultînd spontan. Iată de ce în mintea lui nici nu existau variante distincte, ci buchete de poziţii bogate în nuanţe, mutările cele mai necesare cîştigului apărîndu-i nu pe calea raţionamentului, ci la un nivel mult mai elementar. În acele momente de "inspiraţie", el participa cu toate simţurile la procesul de limpezire a structurilor, ceea ce-l făcea să audă sunete, să perceapă mirosuri şi mai ales să vadă culori. Cînd îşi reamintea de vreo partidă jucată, îi reveneau reflex în memorie şi senzaţiile încercate. Şi, invers, unele dintre acestea îi redeşteptau poziţii şi combinaţii.

Poate că tocmai înclinaţia lui spre raţionalizarea jocului l-a împins pe Kim Kerim să devină creatorul unor uriaşe ordinatoare, iar apoi al unei planete şahiste. În schimb, ca şi pentru Masao Yamato, adolescentul genial, care se simţea stimulat de computere, dar n-avea nevoie de ele, pentru Dav orice proteză a inteligenţei nu constituia un ajutor, ci o servitute.

- A patra remiză la rînd comentă Kim Kerim, cu o nuanţă parcă de reproş.

- În definitiv, ce vrei? să răsti Dav. Nici tu n-ai obţinut mai mult de la monstru.

- Aşa e, numai că eu am meritul de a-l fi creat. Şi, de fapt, asta şi spun: nu se poate scoate mai mult de la el. Îţi pierzi de geaba vremea. Profită de uşa deschisă. Contemplă, trecînd prin culoar, măreţia şi crepusculul marilor noştri înaintaşi, trimite-mi o privire de adio cînd vei ajunge în dreptul meu, deşteaptă-ţi iubita şi plecaţi de pe acest tărîm al genunii!

- Stîrneşte-mă cît pofteşti. Eu voi juca tot după cum cred de cuviinţă...

- Aha, ai de gînd să mai joci!?

- S-ar părea că-ţi displace acest lucru.

-Îmi displace? Kim Kerim rîse cu un hohot ciudat. Deocamdată a ajuns să-mi fie aproape indiferent. Păcătuiesc împotriva mea însumi mărturisindu-ţi aceasta. Dar mi-ai cîştigat simpatia. O simpatie de oglindă. Nu pricepi nimic, nu-i aşa? Mai tîrziu însă n-ar fi exclus chiar să mă bucur dacă ai învinge. Acum pricepi şi mai puţin...

După ce un răstimp se percută din străfunduri un uruit neliniştitor ("se zgrombeşte vîrtos", îşi zise Dav), Tehom îşi împinse pionul pe f3. Negrul jucă e5. Urmară mutările 2.e3 d5 3.d4 Cd7 4.Cc3 Cf6.

A fost o partidă interminabilă. Amîndoi începură să gîndească îndelung fiece mişcare. Dav nici nu mai ţinu socoteala de cîte ori în decursul bătăliei întrerupse jocul, ca să se trîntească epuizat în alveola din perete.

- Stai mai bine, îi spusese la un moment dat Kim Kerim.

Aşa şi era. Dav pricepu că atunci cînd Tehom, din pricina unei deschideri incolore sau nefuncţionale, îşi creează iniţial slăbiciuni de structură, un adversar puternic îi poate produce dificultăţi. O dovedeau bîjbîielile şi reacţiile bizare pe care i le surprindea.

Parcă o panică surdă pusese stăpînire pe monstrul cu care lupta. Sau era doar un miraj, un reflex al propriei sale alarme? Poate la această neverosimilă idee contribuise şi faptul că dispozitivul de servire alimentară începuse să nu mai funcţioneze impecabil. Mîncările şi băuturile comandate veneau cu întîrziere, unele sorturi nu mai apăreau de loc sau erau înlocuite cu altele.

- Ţi s-a cam deteriorat serviciul aprovizionării, se plînse Dav.

În locul lui Tehom, răspunse mai mult murmurat Kim Kerim:

- Pesemne vrea să te gonească de aici.

Şi Dav nu putu descerne dacă glasul vorbea serios ori în batjocură. Avea sentimentul că o taină teribilă planează peste acele locuri.

- Nu cred în nimic din ce spui, şopti ca şi cînd s-ar fi ferit de cineva nevăzut. Mă aştept mereu la noi surprize şi capcane...

- Sînt capcanele inerente jocului pentru care te lauzi că ai descins pe Tehom. În ceea ce mă

priveşte, nu-ţi întind nici o cursă... Doar dacă ea nu sălăşluieşte chiar în tine. Este o clipă de cumpănă. Într-alt moment s-ar putea să regret ce-ţi spun acum: Fugi cît mai repede de-aici! Spre binele tuturora...

- Şi-al tău?

- E o întrebare primejdioasă...

Un zgomot neplăcut, de măruntaie tectonice începuse de la o vreme să întovărăşească desfăşurarea partidelor. Dav aproape se obişnuise cu acest vaier de dislocări subterane în care i se părea că descifrează eforturile lui Tehom de a face faţă luptei...

Partida se găsea într-o poziţie pe muchie de cuţit, cu atacuri şi contraatacuri ce puteau fi evaluate numai prin calcule suprafireşti. Deodată, mutîndu-şi de trei ori acelaşi cal, Dav, şi-l sacrifică pe rînd, în mereu alte puncte ale dispozitivului vrăjmaş, dar necontenit sacrificiul său se dovedea inacceptabil pentru alb, ce răspundea cu unica paradă posibilă. Şi iată calul-tabu revenit în poziţia iniţială! Abia atunci declanşă negrul o nouă combinaţie bumerang, pe al cărei culoar ultrafin se putea ajunge la efecte dezastruoase asupra structurii adverse.

Dav jubila mai ales că de data aceasta Kim Kerim se abţinu de la orice comentariu. "Dacă într-adevăr ar fi dorit să înving n-ar fi fost tocmai acum cazul să aprecieze situaţia? Dar el tace. Ca să nu-i dea vreo idee albului? Ce ideea să-i mai dea, cînd este evident că partida-i ca şi cîştigată!?".

Se şi vedea plecînd. Imagini care emergeau ca de la insondabile depărtări îl invadară. Explozia de veselie a unei fete în timp ce o grămadă de piraţi zăceau în jurul lor... Apoi îl scrută admirativ figura unui bătrîn aproape paralitic... habar n-avea unde îl mai văzuse... ştia doar că era un mare şahist...

Tehom calcula parcă la nesfîrşit. Pe Dav îl cuprinse o nerăbdare febrilă. "Trebuie să scap cît mai iute de aici", îl săgetă un gînd imperios. Îşi duse mîna la faţă şi se sperie: degetele îi întîlniră o barbă de care uitase. De mult, cînd superioritatea lui nu era sigură, Kim Kerim îl sfătuise să plece, iar acum cînd era gata să cîştige - tăcea.

Graba de a-l învinge pe Tehom parcă îi luă minţile. Culoarul care ducea la victorie era cert, dar pretindea o precizie matematică, aidoma aceleia cerute la descinderea astronavelor. Dar negrul jucă inert şi răspunsul albului se abătu fulgerător ca şi cînd acesta s-ar fi temut că Dav şi-ar fi putut retrage mişcarea...

În clipa în care pe tablă fu pecetluit eşecul negrului, toţi "ochii de păun" din încăpere se aprinseră într-o sarabandă nebună. Uşa din dreapta se închise, dar Dav avu impresia că alunecarea laterală se desfăşura cu încetinitorul.

- E bine să ştii, se hotărî în sfîrşit să ia cuvîntul Kim Kerim, niciodată nu l-am lăsat să bănuiască faptul că ar putea exista un creier mai puternic decît al său.

Deşi nu se preciza despre cine era vorba, Dav înţelese.

- De ce-mi spui asta?

- Nu-i exclus să-ţi fie de folos. Te-am prevenit că este invincibil.

- Minţi, izbucni Dav. Am fost la un pas de victorie.

- Dar n-ai fost în stare să-l străbaţi.

- M-am pripit.

- Şi acum te pripeşti. Problema este mai gravă decît crezi: ea consemnează însuşi eşecul vieţii mele... *Adversarul nostru a rezolvat realmente jocul de şah.*

- De unde ştii? întrebă Dav înfiorîndu-se.

- Vezi, pe tabloul din stînga, inspcripţia 10^{107}... În momentul în care a parcurs toate variantele posibile, s-a aprins un bec indigo. Era semnalul că memoria lui cvasiinfinită soluţionase problema.

- În cît timp?

- Nu-ţi pot răspunde: timpul lui este altfel decît al tău. Dar esenţialul nu se află aici, ci în constatarea că, în ciuda fantasticei sale performanţe, *nu m-a putut învinge.* Atunci mi-am dat seama că realizasem un mecanism perfect, dar că totodată i-am alterat natura, mărginindu-l să joace cu mine. Înţelegi?

Dav înţelegea, dar lucrul era de neconceput. Simţi fără de veste ceea ce bănuise de mult, încă de pe cînd s-a deprins să palpeze inteligenţa partenerului său după mişcările pe care acesta le făcea pe masa de joc. Simţi materialitatea osmozei ce funcţiona între ei. Cu fiecare partidă lăsată în urmă, monstrul îi încorpora tot mai deplin metodele şi schemele cognitive de rezolvare; dar şi el - Dav era acum sigur - îl asimilase pe Tehom. Or, tocmai *senzaţia* - neverosimilă, deşi acceptată teoretic de matematicieni - a faptului că *partea poate echivala întregul* îl cufunda pe Dav într-un maelstrom ameţitor.

În decursul noii partide, lui Dav i se păru că prinde cîteva curioase trăsături "psihologice" ale adversarului, după neaşteptata-i victorie. Lecuit ca prin farmec de toate nevrozele, el manifestă simptomele unei veritabile fericiri. Ca o consecinţă, aprovizionarea se amelioră treptat, ba chiar depăşi măsura: Dav cerea, de pildă, o mixtură hormonovitaminizată, iar gadget-ul, fără să i se comande, servea, în plus, un flacon cu zgromb. Putea fi semnul unei amabilităţi sarcastice sau al unei dereglări în contrasens, dar amîndouă cazurile indicau o stranie umanizare a planetei, dacă se excludea presupunerea că autorul surprinzătorului comportament era Kim Kerim. Şi Dav înclina să creadă că acesta n-avea aici nici un amestec. Dimpotrivă, pe nesimţite, a ajuns la convingerea că, de fapt, bătrînul dorea să-l învingă pe monstru prin intermediul îndrăzneţului vizitator...

Rătăceau într-o "olandeză" pe care o mai parcurseseră cîndva în culori inversate... Mugetul şi

scrîşnetele subterane de pînă atunci se domoliră, nemairămînînd din ele decît torsul îndepărtat şi somnolent al compresoarelor de aer condiţionat.

La o anumită manevră a pieselor negre, glasul lui Tehom comentă pe un ton cu atît mai grotesc cu cît suna mai neutru:

- A mai încercat cineva să mă păcălească în felul acesta... dar n-a reuşit.

Omul nu-şi putu reţine un zîmbet, amintindu-şi că acel impersonal "cineva" era chiar el. Acum nu-şi mai regreta ultimul eşec, intuind că şocul pe care-l suferise trebuia să se fi repercutat şi în Tehom. Apoi se gîndi la cauza celor trei înfrîngeri. Se gîndea cu răceala cuvia care-şi contempla nişte răni de mult cicatrizate. La începutul luptei, Dav pierduse, fiindcă, neştiind nimic despre natura fenomenalului său vrăjmaş, n-avusese nici un plan coerent. A doua oară greşise, crezînd că-l înfruntă pe Kim Kerim, adică o făptură umană. A treia eroare a provenit din ipoteza că rivalul său planetar este doar o "maşină perfectă". Meandrele "psihice" ale lui Tehom dezminţeau însă şi această presupunere. Soluţia se găsea probabil, undeva la mijloc sau, mai exact, la limită...

Albul juca degajat, exuberant, dar suficient de precaut pentru ca negrul, nemaipropunîndu-şi cîştigul, să obţină pînă la sfîrşit remiza.

Pe tablă apăru deschiderea 1.g3. Lui Dav, această inconsecvenţă de baleiaj (normal ar fi fost ca Tehom să joace 1.Cf3) îi stimulă imaginaţia. Pîndind partida următoare, cea în care slăbiciunea iniţială îngăduise predecesorilor săi să-şi cîştige egalitatea, se întrebă o clipă dacă, pentru a-şi amăgi adversarul n-ar trebui să joace mai slab. Se convinse însă imediat de inutilitatea efortului: deşi la flip-flop izbutise, în universul şahului îi era imposibil să joace mai slab. Ca într-o boală, mîna refuza să asculte de alţi centri din creier... Renunţă. De altfel, orice stratagemă grosolană i-ar fi putut deştepta lui Tehom bănuielile. O foarte lină echilibrare a forţelor era totuşi calea cea mai indicată.

* * * * * * * *

Niciodată nu-şi calculase Dav mai vertiginos jerbele de variante, dar în acelaşi timp niciodată nu adăstase atît de mult de la o mişcare la alta. Iar potrivnicul său, ca şi cînd l-ar fi imitat, se pierdea la rîndu-i în această frenetică lîncezeală. Cosmosul parcă dispăruse într-o stranie injecţie în labirintul unor nenumărate structuri paralele. Cavalcada calculatorie creştea geometric şi gratuit din sine însăşi, descoperindu-şi mereu alte şi alte pricini de inepuizabilă desfăşurare, astfel încît mutarea se declanşa dintr-o pură solicitare exterioară, oricînd fiind posibile o mie de mutări deopotrivă de bune. Ca în străvechiul biliard, unde o scamă de pe cuprinsul postavului putea să abată sfera albă de pe traiectul ei, un cuvînt sau numai umbra lui sonoră, un fîşîit mai ciudat, o părelnică ezitare a rivalului, o neînsemnată clipire deveneau acum semnalul aleatoriu care amorsa implozia fantasticei fugi: gestul ce transgresa configuraţia eşichierului în cosmodromul unei noi decolări spre infinit.

- Nu te mai hotărăşti să joci!? detună în vastităţile tăcerii şoapta lui Kim Kerim.

E posibil să fi trecut o vreme îndelungată înainte ca Dav să fi răspuns:

- Ai început să-ţi pierzi răbdarea?
- Şi eu sînt surprins, dar asta se întîmplă: constat că mă desincronizez. Bănuieşti de cine...
- Adică a existat între voi un fel de simbioză?
- Oarecum. Am fost legaţi, dacă vrei, ca termenii unei serii semi-convergente. Or acum...
- Eu?
- Da. Pînă la venirea ta, ritmurile *noastre* coincideau...
- Ritmul? Nu cumva l-ai învăţat să se plieze după ritmuri foarte diferite?
- L-am învăţat, într-adevăr, ce este paradoxul temporal. Bătrînul rîse, iar hohotul său, parcă reverberat de măruntaiele lui Tehom se multiplică într-un urlet spasmodic. Gîndeşte-te, reluă glasul lui Kim Kerim, au descins aici fiinţe cu bioritmuri total deosebite: zenonienii, de pildă, trăiesc atît de lent încît pe lîngă ei copacii ar părea nişte făpturi explozive. Tu, s-ar putea spune, ai un timp de reacţie rapid, dar cei de pe Dedekinda gîndesc de cîteva sute de ori mai iute decît noi, cei din clasa HH...
- Şi totuşi nici unul n-a reuşit să-l bată...

Dar putea el, chiar şi numai în principiu, să fie învins? La un răspuns negativ, Dav nu mai avea ce să caute acolo. Goddenka! îi fulgeră prin minte. Se afla acest nume şi în memoria planetei? Iată un amănunt esenţial pentru soarta ostilităţilor viitoare.

- Ştii cine-i Goddenka? rosti deodată Dav.
- Desigur, spuse vocea placidă a lui Tehom. O'Teng este un celebru şahist din Eudoxia...
- Mulţumesc pentru oboseală, rîse Dav, deşi n-am întrebat de O'Teng, ci de God-den-ka. Poate ai auzit tu de el, Kim Kerim...
- Nu-mi amintesc. Unde şi cînd a trăit?
- În Cantorella, între anii 583 şi 704 ai erei de iridiu.
- Nici de Cantorella n-am auzit. E pesemne o planetă intrată în Federaţia galactică după instalarea mea aici.
- Aşa cred... Să însemne asta că, după fabuloasa-ţi dispariţie, n-ai mai încercat să te ţii la curent cu noutăţile lumii?
- La început, da, pînă la întîile performanţe ale lui Tehom. Apoi m-am lăsat păgubaş. Drept să-ţi spun, nu m-a mai preocupat decît destinul său şahist, care mi se părea fascinant... Dar cine-i, de fapt, Goddenka?

- Un matematician.
- Şi ce legătură are cu ce se-ntîmplă acum?
- Acest om a construit o cronomaşină, despre care nimeni nu ştie dacă a funcţionat sau nu. La bătrîneţe, dorind probabil ca urmaşii s-o creadă operaţională, s-a închis în ea, asemenea miticului Empedocle care se aruncase într-un vulcan, pentru ca posteritatea, suprinsă de tainica lui pieire, să-l considere nemuritor. Dar vieţile celor doi bărbaţi se întîlnesc şi în finalul ironic al fabulei: după cum filozofului sinucigaş craterul incandescent i-a expectorat sandalele, lui Goddenka cronomaşina i-a zvîrlit înapoi ochii artificiali...
- Şi de ce-mi înşiri fleacurile astea?
- Tu ai vrut să-ţi spun de ce mi-a venit în minte Goddenka. Mi se părea izbitoare asemănarea lui cu tine.
- Nu este exclus să-ţi semene şi ţie, hohoti cu un dispreţ suveran Kim Kerim.

Pe Dav îl contrarie mai mult ecoul acelui rîs decît rezonanţa cuvintelor pronunţate de celălalt.

O clipă i-ar fi mărturisit adevăratul motiv al asociaţiei de idei, dar se răzgîndi: Existenţa mulţimilor F° pe care Goddenka o revelase şi o pusese la baza calculului informal* făcea posibilă o victorie asupra lui Tehom!

* * * * * * *

După noua egalitate, Dav comandă o porţie zdravănă de zgromb. Niciodată nu ştiuse ce este tracul în joc, dar acum îl percepea cu toţi nervii săi, asemenea unui tînăr atlet care-şi dă pentru prima oară seama că a pătruns pe tărîmul bătrîneţii. Era un trac stupid fiindcă, în definitiv, mişcarea g4, ce ar fi trebuit să urmeze, deşi incoloră, deci inactivă, nu semnifica în sine nimic. Nici Tehom nu părea în apele lui, căci din străfunduri parvenea un vuiet surescitat.

Deodată, fără să fi fost comandat acest lucru, ecranul cu exteriorul se aprinse, şi pe el apăru containerul transparent în care dormea Umna.

Omului care stătea în acea nebunească firidă claustrat din propria-i voinţă (deoarece uşa rămăsese deschisă) i se rupse din piept un strigăt aproape neomenesc. Simţea o milă infinită şi de propria-i soartă, şi de aceea a femeii iubite, ba chiar de existenţa străină a celui ce-l ademenise acolo. "Mă prostesc", îşi spuse, dar cu glas tare întrebă:

- Ce-i asta, Kim Kerim?
- Nu eu, rosti cu o sinceră mirare bătrînul.
- Eu, chicoti metalic vocea lui Tehom. Am socotit că vrei să ştii ce se mai întîmplă pe-afară.
- Dar de ce tocmai acum ţi-a venit această idee? Tehom nu mai răspunse. Doar pe ecran imaginea se apropie, îngăduind să se vadă pulberea pe care timpul şi vînturile o depuseseră pe învelişul metaloceramic al containerului. Închide! strigă Dav. Închide şi joacă, planetă inconştientă!

În clipa aceea avu un şoc: pe masa de onix calul alb se mută pe căsuţa f3!

O silă fără margini îl cuprinse. Era absurd, dar această abatere de la regulă îl făcu pe Dav să se simtă golit de orice vlagă, îl prăvăli în genunea zădărniciei. De mult devenise aproape un automat atemporal, pentru care principalele borne ale existenţei se identificau acum cu primele mutări ale acestor partide informe...

Acţiona aidoma unui demiurg orb în vîltoarea Cosmosului pe care-l stîrnise. Din adîncuri îl împresura un zumzet vesel, amăgitor. Mi-am cheltuit întreaga viaţă ca să-mi măsor forţele cu un tîlhar nebun, cu un geniu stupid, plîngea în Dav o umbră a conştiinţei.

Îşi dădea seama că, deşi nu juca slab, structurile pe care le secreta erau oribil de cenuşii. Dimpotrivă, Tehom, acţionînd parcă deznădăjduit de bine, înainta impetuos.

De nenumărate ori de-a lungul afurisitei partide îl obsedă pe Dav gîndul plecării. Plonjarea în oceanul de hidrargir al variantelor îl sufoca."Să plec!" îşi mai spuse o dată "Să mă car chiar acum! Ce rost are să mai lupt cu ticăloasa asta de planetă! De ce în procesul său de stranie umanizare Tehom a trebuit să treacă şi prin faza înşelăciunii? Dar dacă în ultima rundă va deschide totuşi cu g4?" îl fulgeră un gînd potrivnic. Ah, această mutare de nimic ce-i dădea mereu iluzia că o sumă de încleştări întîmplătoare se încheagă într-o constelaţie cu sens! Şi fără de veste, lumea plumburie se lumină într-un cîntec de culori... Îl întrerupse vocea de fanfară a lui Tehom:

- Finalul se cîştigă forţat în 17 mutări. Apoi planeta conchise condescendent: Ai fi putut cîştiga remiza doar prin contraatacuri tari. Tu ai vrut să rezolvi lupta pe cale pur tehnică, dar nici aceasta încă n-o poţi face ca mine.

Aşadar o nouă înfrîngere! Răsunetul ei era însă aproape total covîrşit de stupefianta constatare că adversarul său SE TEMEA! Şi ca o supremă satisfacţie, omul văzu cum uşa culisantă din dreapta

---

* F° sînt mulţimile intermediare între cele ale numărabilului şi ale continuului. Toate macro şi microsistemele extinse şi aprofundate neîncetat de metagalactologi şi de infraelementarişti, ca de altfel întreaga realitate, dezvăluie asemenea "fiinţe matematice" teoretic finite, dar, de fapt, - din pricina infinitului potenţial în care se scaldă - continuu continue. Finitismul principial al mulţimilor F° se vădeşte prin aceea că, de la un anumit prag din istoria ştiinţei, în orice stadiu al ei, a putut fi indus ordinul numărului de atomi ai universului cognoscibil. Statutul paradoxal al domeniului F° este evidenţiat de situarea lui între OO N şi OO C, din care rezultă că o mulţime infinită numătabilă are o putere inferioară oricărei mulţimi finite, această expresie improprie (ca şi aceea de atom, dealtminteri) vrea să semnifice tocmai ansamblul procedeelor de traducere a celor patru categorii de mulţimi (F, N, F° şi C) una într-alta (n.a.).

se deplasează lent şi şovăitor, înţepenind la o treime din drumul ei. Deşi învins, Dav avea voie să părăsească sanctuarul! TEHOM SE TEMEA!

* * * * * * * * *

Această singură idee, certă şi părelnică deopotrivă, îi catalizā puterea să rătăcească prin înfiorătorul deşert al partidelor ce au urmat şi să-i străbată dezolantu-i necuprins. O mişcare isca o alta asemenea unui fulger negru, căscat între două oglinzi paralele despărţite de infinit. Cînd unul ataca într-un loc al eşichierului, adversarul reproducea apărarea complementară, şi procedeul se inversa, se relua şi circula într-o perfectă şi ternă simetrie. Ceremonialul unui duel gratuit, al unui dans mecanic şi timp descris de două globuri metalice pivotînd în gol. Amîndoi îşi îndeplineau cu o patimă în mod paradoxal placidă şi implacabilă această searbădă corvoadă: Tehom probabil în virtutea propriei construcţii, Dav mînat de o construcţie a închipuirii lui.

De mult nu mai respecta o suită logică între momentele consacrate jocului, mîncării, bărbieritului şi culcării şi de mult nu le mai ţinea socoteala. La începutul îndepărtatelor sale amintiri, barba îi creştea vertiginos, astfel încît trebuia s-o taie des. Mai tîrziu, observă că, deşi nu era prea mare, barba încetă să-şi mai sporească dimensiunile. O lăsă deci aşa şi scăpă de grija bărbieritului.

Cîte o discuţie cu Kim Kerim îl mai înviora o vreme, în aridul său exod. Se întrema la glasul bătrînului, care-i păru mult mai înţelept, mai profund, dar şi mai enigmatic, decît crezuse cîndva. Astfel, către sfîrşitul dialogului lor, Dav l-a întrebat:

- Cum ai descoperit această planetă? Cum ai ajuns s-o... domesticeşti? Şi cum de n-a auzit nimeni de acest miracol?

- Nu-i nici un miracol, răspunse Kim Kerim. De cînd m-am exilat aici a trecut un timp relativ scurt în comparaţie cu durata necesară omenirilor spre a-şi corecta prejudecăţile. La începutul erelor cosmice, fiecare societate planetară, determinată de un firesc antropocentrism local, îşi închipuie că viaţa reprezintă un accident rar în existenţa Căii Lactee. Apoi sfera cunoaşterii se extinde şi serii de evenimente socotite întîmplătoare îşi dobîndesc legitatea. Astfel, în colţul nostru sideral, însăşi posibilitatea practică de a explora o mulţime de sisteme solare a năruit concepţia naivă de odinioară. De altfel, cred că n-am depăşit încă perioada dominată de teoriile unor astrofizicieni ca Lungrn de pe Astaran sau ca Hoyle de pe Terra, pentru care, într-o galaxie ca a noastră, există cel puţin un miliard de planete propice biofenomenelor...

- Adică de ordinul numărului de stele obişnuite, ce se rotesc lent. E un criteriu clar, şi datorită lui întreg Universul a fost populat cu minţi gînditoare. Nu văd de ce ar fi greşită această idee, chiar dacă Tehom...

- Nu-i greşită, ci doar săracă, deoarece reduce viaţa la arta îngustă dGO-dKO ce caracterizează astrul Pămîntului sau ε Eridani*. Or Galaxia este nemărginit mai bogată în forme vii.

- Tu ai descoperit asta?

- Nu. Pe mine mă preocupa doar găsirea unei minţi cît mai cuprinzătoare, obsesie ce m-a apropiat de cîteva inteligenţe de excepţie. Daţi-mi un punct fix şi vă răstorn Cosmosul - exprima de fapt, intuiţia că nicăieri nu există vreun punct privilegiat şi stabil. În schimb, Kvoren a dovedit că orice punct poate da socoteală de natura lumii pe care o cunoaştem.

- Kvoren... Îmi amintesc: funcţia hologramatică a elementelor universului... Te-ai întîlnit cu Kvoren?

- Da, şi prin el l-am cunoscut pe Entiewso... De acest nume ai auzit?

- Nu.

- Mă aşteptam. E un geniu pentru eternitatea viitorului. Concepţia lui vizionară nu aderă încă la structura datelor actuale.

În deşertul pe care-l străbătea, lui Dav i se nălucira conturunle vrăjite ale unui castel de gheaţă.

- Vorbeşte-mi despre el! ceru cu nesăbuit nesaţ.

- Fiecare cuantă de materie se răsfrînge în nesfîrşite forme ce alcătuiesc faţetele aceluiaşi solitar infinit. Să ne oprim însă doar la echivalenţa dintre masă, energie, informaţie şi organizare. Vom avea o ecuaţie cosmică fundamentală, inteligibilă, deşi lipsită de orice semnificaţie, şi proiectată în cel mai pur hazard, dacă însăşi dăinuirea oarbă n-ar purta-o spre întruparea unei tot mai complexe necesităţi.

- Şi ce-nseamnă asta?

- Pentru o minte antropocentristă, înseamnă o consecinţă uimitoare: din cauza ecuaţiei de echivalenţă, viaţa trebuie să apară pretutindeni în Univers, la un stadiu şi în forme cerute de însuşi sistemul respectiv. Ca şi masele stelare, ca şi echilibrul radiativ de la suprafaţa sorilor, viaţa, şi ulterior inteligenţa sînt fenomene *calibrate*. Odată ce am fost convins de ideea că în orice condiţii astrofizice este posibilă, iar la un moment dat - necesară eclozjunea vieţii superior organizate, m-am şi văzut dezbărat de antropomorfismul care i-a ţinut pe exploratori departe de stelele din afara secvenţei dGO-dKO. Aşa am reuşit să-l descopăr pe Tehom.

* * * * * * * * *

*** Este vorba de clasele spectrale ale acestor stele (n.a.).**

În contrast cu tonalitatea discuţiei celor doi oameni şi în ciuda tragicului sentiment că pe eşichier se perindă un interminabil ritual de evenimente-fantomă, între Dav şi Tehom se angajă un bizar schimb de impresii aproape monden. Dar aceasta s-a întîmplat abia după ultima convorbire cu Kim Kerim.

- Tu urmăreşti partidele noastre? a întrebat Dav, deşi altceva ar fi vrut să rostească: Mai crezi că Tehom este invincibil? Dar ceva neliniştitor ce plana în atmosferă îl făcu să evite atacarea făţişă a acestei teme.

Vocea lui Kim Kerim întîrzie să răspundă. Luminiţele de pe pereţi se aprindeau într-un joc fascinant.

- Da, le urmăresc, se auzi în sfîrşit. N-am încotro.

- Cum adică n-ai încotro?

Mai tîrziu, lui Dav i se păru că între replicile lor se scurseseră ani, răstimp în care se afunda din nou în sufocantele pustietăţi. Şi avea să-l obsedeze faptul că, la glasul bătrînului, se pomenise cîndva tresărind, ca şi cînd s-ar fi deşteptat dintr-o aţipire.

- Unele întrebări rămîn fără răspuns...

Cuvintele parcă parveneau prin vată.

- Nu înţeleg ce zici! strigă.

Uşoara enervare ce-l percută pe Dav a fost suficientă ca să-i vireze inerţia spre un joc ceva mai activ. Rărunchii planetei prinseră a toarce gros, ca un motan sîcîit în somn. O melodie veche îi gîdila incongruent amintirea, ca şi cînd şi-ar fi contemplat o secvenţă a propriei vieţi, dar cu ochii unui străin.

- Nu pricepi? se tălăzuiră pînă la el vorbele lui Kim Kerim, ca bătute de vînturi. Aşa ai mai jucat *tu* în part... Şi iar pierdu restul celor spuse de celălalt.

"Aşa am jucat eu?" Structura familiară se lumină brusc: riposta lui Tehom era un truc scornit de Dav mai de mult. Acum însă nu mai avea nici o îndoială că *nu* se lupta cu Kim Kerim. Acesta se afla în afară. Oare într-adevăr *în afară?* Un fior glacial îi străbătu şira spinării. Nu era tocmai explicaţia răspunsului sibilinic pe care i-l dăduse cîndva?

- Nu-ţi dai seama că te-a încorporat? mai răbufniră pînă la Dav aceste cuvinte... te-a încorporat... orat... orat... Şi părelnicele sunete se risipiră ca bruiate de torsul unui motan mînios.

* * * * * * *

Ajunseseră la partida deschisă de mişcarea h4, dar nu se întrevedea finalul. Pe Dav îl bucura totuşi faptul că eşichierul era din nou scăldat în culori. Un astru ultramarin zvîrlea mănunchiuri mătăsoase de raze peste toate cîmpurile.

Deşi încordat, omul se simţea voios, ca într-o convalescenţă. Dar şi adversarul său dădea semnele unei veritabile euforii. "Acum el este sigur că m-a încorporat", îşi spuse Dav, gîndindu-se cu nostalgie la vremurile în care se întreţinea cu Kim Kerim...

Nu mai ştia cine începuse dialogul. De fapt, şi după ciudata îmbufnare a lui Tehom continuaseră să vorbească, dar despre lucruri insignifiante, strict operaţionale. Probabil că, atunci cînd Dav a rămas fără un interlocutor uman, amîndoi adversarii au devenit mai concilianţi. Discuţiile lor aveau aparent o turnură inofensivă, ba chiar amuzantă, dar sub textul lor mocnea aşteptarea şi agresivitatea.

Cel mai adesea flecăreau despre vestitele şicane pe care şi le-au făcut marii campioni ai cronicii şahului. O dată, planeta aminti galeş de Xiriv care nu captura piesele mînuite de adversar decît după ce-şi punea mănuşi aseptice.

Plasîndu-l pe Tehom în rolul lui Xiriv, Dav nu-şi putu stăpîni rîsul, dar întrebă:

- De ce-mi spui asta?

- Ştiu că vouă, oamenilor, vă place să comentaţi asemenea inepţii!

- Depinde cine le spune.

- De ce?

- Fiindcă o anumită plăcere îmi produce o inepţie spusă de tine şi cu totul alta una rostită de Kim Kerim, de pildă...

- Tot nu pricep. Mie îmi face plăcere să joc cu tine, dar nu înregistrez informaţii fără sens.

- Bine, mormăi Dav, neinsistînd asupra ciudatei mărturisiri de simpatie venite din partea planetei. Ai auzit de Zaumin de pe Vandekampa?

- Nu.

- A fost un celebru jucător de şah şi cred că unic în felul său: era un tetracefal. Partea curioasă a alcătuirii lui o constituie însă faptul că, în timp ce capul său nord, să spunem, ajunsese campion planetar, celelalte trei scăfîrlii n-au izbutit niciodată să depăşească stadiul de maestru.

- Foarte interesant! se extazie Tehom. Şi ce s-a mai întîmplat?

- Vezi că eşti inteligent! zise măgulitor Dav. Ţi-ai dat seama că mai există o continuare. S-a întîmplat că Zaumin, stînjenit în joc de hemenii săi care îşi exercitau cu prea multă pasiune însuşirea de chibiţi, a hotărît pînă la urmă să renunţe la ei.

- Cum?

- La cererea lui, un poligrefatron l-a despărţit de cei trei maeştri. Apoi, avînd ca suport un corp uman, Zaumin s-a transferat în cunoscutul sistem solar ce figurează pe hărţile astronomice sub forma unui eşichier. Ei, ce zici?

- Mi-a plăcut fiindcă nu-i o inepţie. Şi eu aş fi procedat la fel.

Altă dată Tehom îl pomeni pe marele Bobby Fischer primul care a încorporat forfait-ul în strategie. Ripostînd, Dav aminti de maşinile şahiste distruse de autorii lor fiindcă nu dădeau deplină satisfacţie, neomiţînd să aducă vorba despre VRAK-3007-B, care după o frumoasă carieră competiţională, a fost retrogradată pe post de automat pentru stabilirea unor statistici ale grupelor de ticuri manifestate de spectatorii campionatelor intragalactice.

Pe nesimţite lupta se înteţi. La un moment dat, matul începu să plutească deasupra tablei. Dar deocamdată nu era decît un joc cu primejdia. Şi deşi nu-şi supraevalua situaţia aparent superioară, Dav se simţea renăscînd sub fiorii tensiunii.

Cu o splendidă poantă combinativă şi sacrificînd două figuri, Tehom îl sili pe Dav să accepte un şah eterrn.

- Iar ai cîştigat! exclamă parcă regretînd, dar cu un fel de umor involuntar: deşi pe Kim Kerim îl bruiase, acum - e drept, într-un stil tăinuit - Tehom recunoştea că memoria-i planetară înglobase personalitatea ultimului său adversar; începea să gîndească în stilul acestuia.

Şi, spre uluirea lui Dav, pionul de pe cîmpul g2 sări sprinţar pe g4!

De cîte ori, în acest sanctuar, nu-şi spusese Dav: "E partida vieţii mele!" Şi, probabil, fiecare dintre acele momente chiar fusese crucial în cariera lui de şahist. Dar acum?! De fapt, tot ce s-a petrecut acolo a fost ca o lungă peregrinare iniţiatică. Şi vîrtejul imemorialelor remize, şi înlănţuirea logică a celor patru înfrîngeri, şi victoria pe care o întîmpina cu inexorabilă seninătate. Fiindcă, la această deschidere - care, celorlalţi, le-a dat prilejul egalităţii - lui nu-i era îngăduit să scape victoria.

Slăbiciunea debutului g4, deşi incontestabilă, era infinitezimală. De aceea Dav trebuia nu numai să joace extrem de prudent şi de suplu, calculînd consecinţe foarte îndepărtate, ci să şi acţioneze energic. Timpuriul său atac pe aripa damei a fost logic, inevitabil, prevenind orice posibilităţi de rocadă, care ar fi protejat regele alb (rocada mică nu putea fi efectuată tocmai din pricina mutării g4).

Pereţii se preschimbară într-o mulţime de ecrane ocupate de tot atîtea eşichiere. În lungile pauze dintre două mutări, Dav avea răgazul să cerceteze partidele ce rulau în jurul său. La răstimpuri, alte ecrane le reluau ca pe nişte motive ornamentale cinetice. Curînd desprinse firul care lega între ele acele dispute: în toate cîştigător era albul.

Aşadar Tehom pornise războiul psihologic. De ce însă? Pentru că se temea sau, pur şi simplu, fiindcă psihicul său se modelase prea mult după o rudimentară mentalitate umanoidă?

Să calculeze un minut la o mişcare, odinioară era pentru Dav o rară excepţie şi numai gîndul că i-ar trebui un sfert de oră l-ar fi socotit jignitor. Iar acum putea să planeze poate şi zile deasupra jocului înainte de a muta o piesă. Îl obseda această partidă şi în somn, cînd se visa rătăcind în labirintul variantelor, şi de cum se deştepta reîncepea s-o analizeze cu o tenacitate de automat.

Cîteodată însă ostenea, şi atunci, urmărind distrat partidele de pe ecrane, se închipuia desfătîndu-se cu Umna într-o lume care să ignore şahul. Contemplînd aşa imaginile oferite de Tehom, Dav recunoscu printre ele partidele pe care le pierduse. Această sfidare îl înveseli şi-l înverşună totodată, mai ales că cele patru înfrîngeri ale lui reveneau cu o frecvenţă mai mare, ca un fel de refren.

- De ce-mi tot arăţi poveştile astea în care pierde mereu negrul? întrebă în cele din urmă.

- Mă bate gîndul că-ţi pot fi de-nvăţătură, răspunse cu un ciudat umor lingvistic planeta.

- Mai instructive ar fi fost cele 31 de remize pe care le-ai făcut pînă acum.

- Pentru o minte ca a ta, 31 de pilde nu înseamnă nimic. Îţi voi dărui un mănunchi de 5 000 dintre cele mai bune isprăvi ale mele după rînduiala vremuirii.

Şi în aceeaşi clipă, din gadget-ul alimentar apărură 15 discuri magnetice antice de dimensiuni mari împreună cu o instalaţie de citire a discurilor.

- Vei dibui aici şi icoanele vrăjmaşilor înfrînţi de mine.

Pe Dav îl uimi mai puţin năstruşnica ideea a planetei decît faptul că aceasta i se adresase în pregalactică, de parcă ar fi uitat brusc limba în care au vorbit pînă atunci.

Rămas în centru, regele alb se trezi supus ameninţării unor atacuri latente, greu de descifrat.

Deopotrivă de subtil şi imaginativ, Tehom începu să ofere cele mai ademenitoare sacrificii, pe care însă Dav le refuză suveran, mărindu-şi necontenit presiunea.

Maliţioasele imagini în care învingea necontenit albul se răriră, apoi încetară cu totul. Muzici serafice se filtrau în sanctuar şi miresme edenice îl învăluiră pe Dav. Din cine ştie ce unghere pînă mai ieri socotite inutile, memoria lui Tehom ţesea o plasă de vrajă, prin care încerca să-şi subjuge adversarul. Apoi, deodată, cînd Dav se aştepta mai puţin, Tehom declanşă un contraatac deznădăjduit, jertfind calitatea; luă cu turnul un nebun apărat. Iar regele alb, care pînă în acea clipă se aflase într-o situaţie deplorabilă, vedea orizontul înseninîndu-i-se.

Culmea era că se ajunsese la o configuraţie asemănătoare cu aceea dintr-o partidă jucată cîndva în culori inversate, cînd negrul obţinuse remiză. Parcă ironic, Tehom îşi punea rivalul în faţa problemei de a lupta împotriva propriilor sale plăsmuiri.

Cu fiece mutare, Dav se încredinţa stupefiat că poziţia albului se consolida, că tensiunile se stingeau, că lupta înainta implacabil spre draw. Formidabilul edificiu pe care-l durase cu atîta migală şi îndîrjire se spulbera văzînd cu ochii. Planul său fusese greşit, încă din faza uverturii, de vreme ce pînă la urmă nu se ameninţa nimic, iar albul cîştiga timp să-şi întărească poziţia în centru. Înţelegînd că supraestimase părelnica superioritate care decurgea din deschidere, Dav se simţea tot mai dezolat. Îl invadă mareea unei negre disperări.

"Cum de-a fost în stare să mă neutralizeze?" se întrebă contrariat.

Ca în felu-i spontan de a juca, răspunsul i se impuse de la sine: prins de necesitatea înglobării lui Tehom, Dav izbutise doar să urce pe verticala RR fără însă a fructifica imensa forţă venită dinspre infinitul stîng - marele său atu ontic împotriva unui adversar subuman.

Urmă un fel reflux al amărăciunii şi omului îi trecu prin minte că oricum mai exista posibilitatea să ia de la capăt bătălia.

Această posibilitate avea totuşi înfăţişarea zădărniciei. "Noroc, îşi spuse Dav, zîmbind trist, că am căpătat răbdarea unei maşini. Vom juca din nou deschiderile a3, a4... le vom mătura apoi pe celelalte... poate că tot m-am ales cu ceva din cele întîmplate pînă acum..."

În acelaşi moment îl fulgeră o idee neverosimilă. Şi, de parcă s-ar fi temut ca Tehom să nu-i ghicească gîndul, Dav se ridică de la tabla de şah.

- Îţi propun remiza, rosti planeta, revenind la graiul primei galactici. Ai jucat bine. Recunosc chiar că am învăţat de la tine valoarea fanteziei. Dacă aş relua acum partidele cu ceilalţi 16 dinaintea ta, le-aş cîştiga sigur.

- Zău! rîse Dav. Hai atunci să recunosc şi eu că am învăţat ceva de la tine...

- Ce anume?

- Că nici prea multă fantezie nu e bună. Şi se închise în alveola din perete, unde continuă partida într-un fel nou.

Ideea de a-şi concentra atenţia asupra extermităţii drepte a eşichierului a fost rezultatul unui instinct genial sau influenţa deprinderii de a baleia deschiderile, pe care o dobîndise în lunga-i convieţuire cu planeta? Cert este doar că, amintindu-şi de suita deschiderilor, avu revelaţia că poate continua ostilităţile. Dar era o revelaţie penibilă, care-i întoarse măruntaiele pe dos...

...Deschizînd printr-un sacrificiu făgaş pionilor săi, putea forţa într-un tîrziu promovarea lor. Aparent de neînlăturat, snopul variantelor izvorîte din această idee avea ciudatul defect de a secătui în aşa măsură resursele ambelor tabere, încît Tehom ar fi reuşit prin năstruşnice contralovituri să impună o poziţie de pat. De aceea metamorfoza pionului b nu trebuia să fie coroana unei regine, ci tichia unui nebun. Dar şi pentru acest uimitor avatar, albul avea o ripostă miraculoasă. Unicul mijloc de a încheia bătălia îl crea înaintarea unui al doilea pion pe coloana b şi - oroarea ororilor! - preschimbarea lui în al treilea nebun pe cîmpuri albe. Tocmai "salvatorul" sacrificiu de calitate făcut de Tehom şi care dublase pionii negri de pe b generase această stranietate. Viziunea victoriei stîrni în sufletul lui Dav o reacţie paradoxală: ajuns la capătul odiseei lui, se simţea sfîşiat. Oare supunerea nemărginitei gîndiri a lui Tehom putea fi realizată numai pe calea unei atît de improbabile şi absurde excepţii? O clipă, un reziduu de omenie îl ademeni să reia împreună cu vechiul său partener mirifica aventură la hotarele infinitului, în nădejdea unui final nemuritor. Dar, înainte ca Dav să-şi fi depănat întregul vis, mîna lui execută prima mişcare a combinaţiei decisive. Geniul orb al şahului îl purta neînduplecat către ţelul său primordial.

Cînd, ajuns pe cîmpul de promovare, pionul lui Dav fu înlocuit cu un nebun, se făcu auzit un glas de mult uitat:

- Doi nebuni negri pe cîmpuri albe!? Tendinţa ta duplicativă nu-i simptomul unei dereglări?

Emiţînd sunetele unui rîs aproape omenesc, Tehom efectuă "contralovitura salvatoare" şi rosti entuziast:

- Pentru prima oară îmi dau seama ce înseamnă să fii supus unui examen. Recunoaşte însă că răspunsurile mele te satisfac!

Dav tăcea fremătînd.

- În curînd vei pleca, spuse fără de veste planeta, pe un ton suav. Cea mai bună parte a vieţii tale ai petrecut-o aici. Alături de mine ai cunoscut desfătări incomparabil mai intense decît ţi-a fost dat cîndva să trăieşti în afară. Nu vrei să marcăm sărbătoreşte întîlnirea noastră? Hai să reluăm întregul ciclu... Iar de data aceasta îţi cedez ţie albul... Sau am o propunere şi mai pasionantă. Scot de aici eşichierul şi jucăm fără el un simultan de o mie de partide. Va fi o competiţie demnă de geniul amîndurora. Primeşti?

- V-aţi scrîntit amîndoi! interveni exasperat Kim Kerim.

Cu gîtlejul ca de iască, Dav îşi propulsă maşinal ultimul atu. Mişcările se succedară accelerat.

Rîsul nebunesc al lui Kim Kerim salută grotescul rod al imaginaţiei lui Dav: al treilea nebun de negru pe cîmpuri albe!

O linişte nefirească se instaură în sanctuar.

Un timp fără durată se cernea cenuşiu.

Pe toate monitoarele, pe tavan şi pereţi, ochii de păun prinseră a clipi multicolor şi febril.

- Ce faci? întrebă Dav, pentru care partida era încheiată.

- Calculez, răspunse calm planeta. Am şi calculat 10^{37} mutări.
- Şi? exclamă uluit omul.
- Încă n-am găsit soluţia. Am ajuns la pierderea turnului, dar merg mai departe cu analiza.
- Nu calculezi după nişte criterii bine definite?
- Aşa făceam odinioară. Acum însă vreau să văd ce se întîmplă în cazul de faţă...
- Dar în felul acesta se poate analiza la nesfîrşit chiar pentru o singură variantă.
- Nu. Odată şi odată voi termina şi voi lua o altă variantă.
- Adică ai s-o ţii aşa, la infinit? se îngrozi Dav.
- Numărul variantelor este finit, obiectă cu o smintită logică Tehom.
- Asta înseamnă că vrei să faci remiză prin gîndire eternă! strigă revoltat virtualul învingător al planetei, instalat subit într-un soi de paradox al lui Ahile. Apoi, stăpînindu-se, rosti răspicat: Te previn că n-ai s-o poţi face. În şah nu există nici eternitate, nici infinit.
- Doar pentru *mine* nu există, izbucni furioasă planeta, nu însă şi pentru mintea ta de om. Şi acum, lasă-mă să calculez în pace sau îţi aplic gambitul Zaumin!

Covoare simfonice de lumini transformară sanctuarul într-o înspăimîntătoare feerie. Din străfunduri veneau plutitoare, învăluitoare horbote de sunete, ca torsul conştiinţei unei divinităţi care se înfrupta din Nirvana.

- Deci nu mai vrei să jucăm un simultan orb de o mie de...

Dar replica sarcastică a lui Dav rămase în aer. O trîmbă depotrivă de fluidă şi dură îl înşfăcă, iar mai înainte ca omul să-şi dea seama, îl smulse din locul sau, îl purtă vertiginos prin galeria cu imagini animate şi-l deversă pe suprafaţa planetei.

* * * * * * * *

Nicicînd nu şi-ar fi închipuit Dav că partida şi meciul vieţii lui, poate ale însăşi galaxiei aveau să aibă un asemenea sfîrşit abstruz, grotesc şi penibil, oricîte frumuseţi se vor fi consumat pe drum.

După ce-l lepădă la ieşirea din subterană, bizara trîmbă goni mai departe, cu legănări jucăuşe în văzduh, parcă bucuroasă că scăpase de-o corvoadă, şi se pierdu în zare, lăsînd în urmă-i panaşe de praf.

*

Născut în spaţiu, peregrinînd necontenit printre stele, Dav Bogar este un personaj real şi totodată mai fabulos chiar decît Kim Kerim, care a trăit o vreme îndelungată pe Moore şi, astfel, în pofida enigmaticei sale dispariţii, a lăsat o dîră mai adîncă prin istorie.

Paginile de faţă reprezintă desigur viziunea *mea* despre legendara lor întîlnire, deşi m-am străduit să ţin seama de numeroasele interpretări şi documente, mai mult sau mai puţin apocrife. În extrapolările mele, m-am bazat pe datele cele mai certe şi mai plauzibile.

Epilogul evenimentelor relatate fiind şi el înecat în negură, abundentele lui versiuni (adesea contradictorii) riscă să dea semnificaţii structural diferite întregii istorisiri.

Pentru a sugera ecoul stîrnit în conştiinţa galactică de aceşti doi oameni extraordinari, voi consemna totuşi cîteva "deznodăminte", din lunga serie conservată de arhivele la care am avut acces.

Odată expectorat de adversarul său, Dav s-a pomenit lîngă "sarcofagul" în care zăcea Umna.

10^{5} din numărul exegeţilor (aşadar un procent infim) prezintă drept epilog următorul scenariu, pe care îl redau în elementele lui esenţiale.

Un regret indicibil şi o cumplită oboseală îl cotropeau deopotrivă, în timp ce se pleca peste capacul acela, ca de raclă, a cărui transparenţă se pierduse sub pulberile aşternute de cine ştie cînd. Îşi revenea treptat, ca după şocul unei operaţii cumplite. Avu sfîşietoarea conştiinţă că în ceea ce-l priveşte partida era încheiată pentru totdeauna: în zona lui de Univers nu mai avea adversar. Şi mai năprasnic era însă dorul de aceea care vegeta anabiotic nu departe de el.

Gheare i se înfipseră în inimă - nu-şi mai amintea cum trebuie făcută reanimarea. Îşi întinse un deget tremurător în praful de pe container şi, în ciuda gîndului care tindea deznădăjduit spre Umna, mîna lui Dav a înscris cu o buimacă îndărătnicie cuvîntul TEHOM... Prin golul fatalelor litere, la lumina ambiguă a celor doi sori, răsăriră frînturi din obrazul uitat şi totuşi atît de familiar. Sugrumat de furie, risipi vraful de colb ce-i fura imaginea iubită.

Două butoane (unul de sidef, celălalt de abanos) de pe cantul carcasei îi sugerară succesiunea celor două mişcări ce-o despărţeau pe Umna de viaţă.

Declanşă bioprocesul.

În sticlirea panoului metaloceramic ce rabata, Dav întrezări cum îşi înclină fruntea peste chipul de vis al femeii masca hidoasă a unui moşneag. Ar fi zis că vedenia era Kim Kerim, un Kim Kerim în decrepitudine, dar el ştia că supraimpresiunea nu-i reda decît propria-i figură.

Şi în puţinele clipe ce-i mai rămăseseră, Dav se văzu confruntat cu ultima şi cea mai gravă problemă din existenţa lui.

...Părea că timpul fusese abolit şi că fragmente din giganticu-i trup se mai iveau aidoma unor peşti ciudaţi, supravieţuind din fauna exterminată a unui ocean explodat...

Viaţa lui luneca liber într-o teribilă lumină prin mintea-i înceţoşată.

Cîndva Kim Kerim doar îi spusese că-l învăţase pe Tehom paradoxul temporal!

- Umna! zbieră Dav mai mult cu gîndul, căci din gură nu i se desprindea decît o tuse de înecat. Umna! Umna! continua să urle, ca şi cînd ar fi vrut să accelereze readucerea ei la viaţă. Pe urmă, brusc, înţelese absurditatea zbaterii lui şi secătuitele, ultimele-i forţe de genial şahist le îndreptă cu orgoliu şi umilinţă, cu spaimă şi îndrăzneală, cu resemnare şi aviditate întru înfruntarea genunii.

"Că timpul poate fi reversibil - i se păru lui Dav a-şi aduce aminte de ce-i spusese Kim Kerim sau doar îşi închipui - mi-am dat seama studiind modul în care Dirac de pe Terra a ajuns la ideea monopolului magnetic...

...Simetria şi reversibilitatea sînt categorii ale realului, deşi au un caracter local sau tranzitoriu...

...Intr-o enclavă este posibil orice..."

Cerul se prefăcuse într-un imens sinestestimulator*.

Cuantele altei durate îi invadau trupul dureros.

...Se făcea că visase un lung, lung meci de şah. Şi nimeni nu mai era în stare să spună cînd a fost începutul şi nici în ce consta premiul; numai un abur de amintire insinua că era enorm. Dar el, ştia acum că era infinit...

În vreme ce bioautomatul o readucea la viaţă, Umna avu o viziune îngrozitoare, pe care n-o va mai putea uita niciodată, deşi era convinsă că fusese doar un neverosimil coşmar.

Deasupra patului anabiotic, se încovoia o mumie în al cărei chip tînăra femeie îl recunoscu pe Kim Kerim, deşi ochii, aceia mari, rugători şi albaştri erau ai lui Dav.

Şi înainte ca ea să-şi vină pe deplin în fire, arătarea se şi spulberase în neant. Polenul cenuşiu care mai dăinui se pierdea indiscernabil în pulberile timpului.

* * * * * * * *

Autenticitatea acestei lugrube variante este pusă la îndoială de majoritatea exegeţilor, deoarece, în epoca în care ar fi trăit Dav Bogar şi cu atît mai mult în răstimpul vieţii lui Kim Kerim, metoda crono-enclavei se afla abia în faşă.

Epilogul de mai sus este totuşi de reţinut, pentru că reprezintă singura explicaţie rezonabilă a unei alte variante, consemnată doar de şapte erudiţi. În interpretarea acestora, cel care a resuscitat-o pe Umna a fost însuşi Kim Kerim, rămas în puterea vîrstei graţie aceleiaşi prestidigitaţii temporale.

Nu pot socoti decît frivol setul pomenit, în care Umna se lasă sedusă de Kim Kerim, iar amîndoi îşi sfîrşesc zilele pe suspecta planetă Lasso din constelaţia Vega.

Un singur comentator, omiţînd să mai amintească de soarta Umnei, susţine că Tehom s-ar fi debarasat atît de Kim Kerim, cît şi de Bogar. Reacţia celor doi ireconciliabili adversari n-a fost mai puţin bizară decît a planetei pe care s-au întîlnit. Ei şi-au continuat disputa în stabilimentele deocheate de pe Lasso din Vega, jucînd la nemurire dodecadodeca, un barbut în care erau manipulate 12 zaruri, fiecare cu 12 feţe.

Simetria rigoarei exacerbate nu putea fi decît fortuitul dezlănţuit - voia în definitiv să sublinieze caricatural această singulară variantă.

*

Pentru 23% dintre gnoseoşahologi, ciclul pe care l-am intitulat "Kerim-Bogar" este denumit "Tehom", destinul acestuia fiind elementul esenţial. Dealtminteri toţi comentatorii au trebuit să abordeze problema: de ce natură era inteligenţa insolitei planete?

Unii susţineau că era vorba de "o inteligenţă inconştientă" de tipul celeia pe care o prezintă unele animale "sociale", non-umane sau computerele; faptul că acestea din urmă sînt alcătuiri artificiale nu putea constitui vreo obiecţie: după cum evoluţia a reuşit să producă reactoare naturale, tot astfel ea a fost în stare să creeze ordinatoare naturale. Tehom ar fi fost tocmai o asemenea "maşină de gîndit", iar geniul raţiunii HH întruchipat de Dav i-ar fi provocat deteriorarea fiabilităţii. Inteligenţa planetei funcţiona deci ca un jet de propulsie sau ca instinctul vînătoresc al şoimului: se proiecta asupra unui singur ţel - şahul. În afară de acest obiectiv, era un perfect imbecil.

O circumstanţă străină de fondul ipotezei i-a dezvăluit totuşi fragilitatea: cînd astrotopologii au vrut să-l identifice pe Tehom, nu l-au putut descoperi, deşi în hărţile străvechi era atestat cu precizie; planeta parcă se evaporase, iar în locul ei domnea doar vidul sideral.

Această ciudăţenie ridica două probleme: cum a fost posibil ca un obiect astronomic de mărimea unei planete s-o ia razna de pe orbita cunoscută, ba chiar din sistemul ei solar fără ca omenirile să înregistreze un fenomen atît de uimitor, dar şi mai importantă era stabilirea cauzelor care au determinat această dispariţie.

---

* Această comparaţie a firmamentului cu un stimulator sinestezic, existentă în toate versiunile principale consacrate legendarei biografii a eroului nostru, constituie astăzi o metaforă banală, de genul moarte-somn, timp-apă, dar cred că ea îşi are originea tocmai în ciclul Dav Bogar (n.a.).

Prima problemă era mai uşor de explicat. Savanţii au luat în serios legenda lui Tehom, cu multe secole după epoca în care a trăit Dav Bogar. Cu miticile cetăţi Heltz de pe Fermata sau Troia de pe Terra s-a întîmplat la fel. Dacă, de pildă, Schliemann n-ar fi dezgropat nimic la Isarlîk, lumea ar fi dat din umeri, şi legenda ar fi rămas mai departe ca atare. În cazul lui Tehom însă, chiar dacă n-a fost confirmată legenda s-a descoperit o anomalie cel puţin tot atît de remarcabilă; însăşi absenţa lui constituia un scandal ştiinţific; acest corp ceresc fusese doar trecut în hărţi astronomice a căror veridicitate era indiscutabilă. Or, tehom nu era o novă sau o supernovă ca să-şi justifice aneantizarea, ci o biată planetă.

O biată planetă! Iată explicaţia faptului că putuse scăpa vigilentei observaţii a milioanelor de observatoare ce scrutau Galaxia. Era o planetă fără utilitate în traficul intersideral, o planetă anonimă, ce gravita sub imperiul a doi sori, deci impropice - după concepţiile curente pe atunci - generării vieţii.

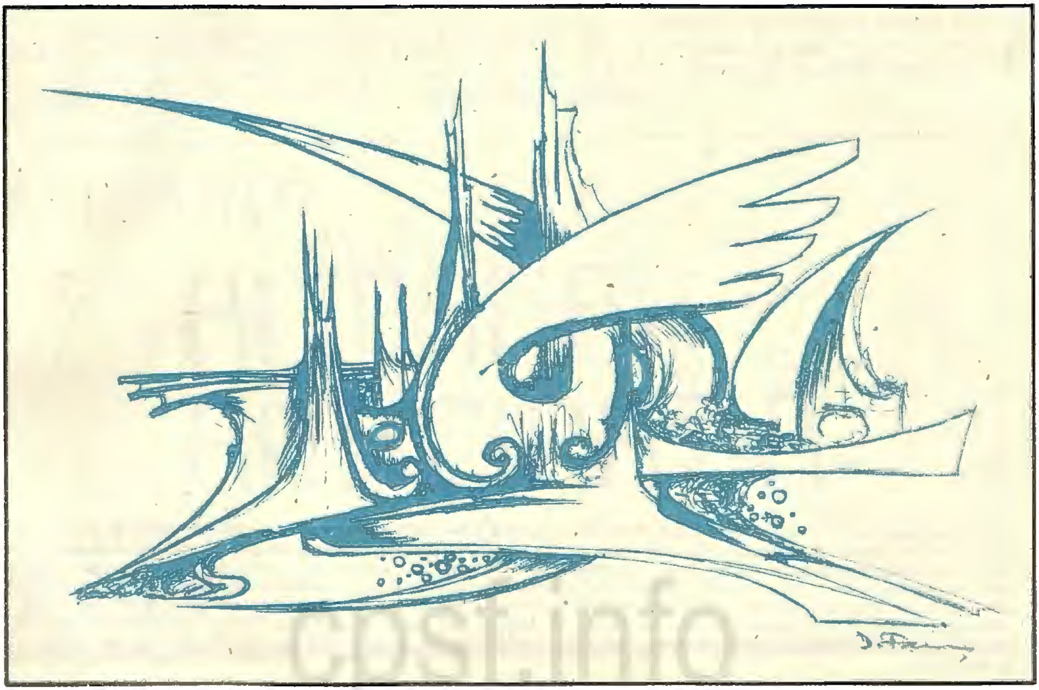
Nouă - contemporanii unei civilizaţii de tipul III, stăpînii energiei întregului sistem galactic, în reţeaua căruia nooplanetele sînt noduri vitale - inteligenţa lui Tehom, deşi frustă, ne apare de necontestat. Astăzi însă ne găsim la o prea mare distanţă de acele vremuri pentru a mai putea reconstitui adevărul. Sarcina aceasta au avut-o savanţii secolelor imediat consecutive aventurii lui Dav Bogar. Cert este că, în spaţiul ocupat de cuplul sorilor lui Tehom, nu fusese înregistrată în ultimele milenii nici o catastrofă siderală. De asemenea, era exclusă ca absurdă presupunerea unei autodistrugeri. Prin excludere, rămînea ipoteza că Tehom migrase voluntar. Ideea îşi pierduse, din stranietate, deoarece între timp au fost efectiv identificate o serie de nooplanete, adică de mari corpuri cosmice cu posibilităţi cognitive.

S-a încercat aşadar să se descopere pe filmele existente ale firmamentului dîrele unei asemenea migraţii. Au fost reperate cîteva. După o perioadă relativ îndelungată, căutătorii lui Tehom au vizitat obiectele astronomice care se strămutaseră din sistemul lor. Nici unul dintre ele nu recunoscu a fi planeta şahistă. Există exegeţi care pretind că aceasta îşi renega "tinereţea ruşinoasă". În orice caz, în acea eră, nefiind încă pusă la punct o metodă eficace de detectat minciuna la nivel planetar, problema a rămas nerezolvată, iar acum este prea tîrziu să mai putem întreprinde ceva. Singura şansă ar mai fi ca, impresionat sau indignat de povestirea de faţă, Tehom să rupă tăcerea, pentru a pune lucrurile la punct. Căci nu mă îndoiesc că reconstituirea mea, în pofida strădaniilor pe care mi le-am dat, abundă în conjecturi, în probabilităţi subiective, în supoziţii fragile.

Cîte enigme nu continuă dealtminteri să planeze peste întregul ciclu Kerim-Tehom-Bogar!

Chiar dacă Tehom ar interveni în discuţie, vom şti vreodată cum arăta înainte de întîlnirea cu genialul său "antrenor"? Din păcate, cunoştinţele noastre despre filogeneza nooplanetelor sînt mai vagi decît acelea privitoare la verigile ce-i unesc pe hominieni de întîile primate.

Dar fost-a Kim Kerim un simplu antrenor sau a însemnat mult mai mult? Numeroşi comentatori afirmă că, ajunsă în pragul gîndirii, strania entitate astrobiologică numită Tehom a interogat îndelung tăriile în aşteptarea prilejului unei acţiuni pe măsura fantasticei sale energii. De fapt, Kerim şi Tehom

s-au găsit unul pe altul, fiindcă aveau nevoie unul de altul, ca două entităţi izomorfe.
Rămîne apoi problema tulburătoare a victoriei lui Dav Bogar. Cum a putut el înfrînge un adversar ce rezolvase jocul de şah? Singura explicaţie tenabilă ne-o dau partizanii tezei că, în procesul său de "umanizare", Tehom dobîndise un instinct al "normalului". Or, în finişul meciului, Dav, care, dimpotrivă, "automatizîndu-şi" stilul, tindea spre infinit, depăşise cu totul domeniul normal.

Cei mai mulţi cronicari (aproape 65%), probabil dintr-o firească pulsiune psihomeostatică, susţin totuşi că, după ejectarea lui din sanctuar, Dav a reanimat-o îndată pe Umna, iar apoi, îmbarcîndu-se pe "Invincibil", au plecat teferi şi fericiţi de pe acea planetă a genunii.
Există şi aici o variantă a epilogului (procentul susţinătorilor ei este neglijabil în comparaţie cu ansamblul tuturor interpretărilor recoltate), care pretinde că, după deşteptarea Umnei, Dav - mînat de o insaţiabilă curiozitate, sau de dorinţa de a-i salva pe captivii din subterane, sau de ideea că l-ar putea supraeduca pe Tehom - s-a întors în sanctuar, şi povestea se relua la un alt nivel, bifurcîndu-se din nou într-o serie tragică şi una optimistă.
Ce ne îndrituieşte totuşi să punem temei pe versiunea majoritară, astfel încît s-o considerăm mai mult decît o simplă înclinaţie spre un final luminos? Consultînd nomenclatoarele statistice ale celor cîtorva mii de sisteme solare populate cu oameni în secolul ce mă interesa, am descoperit, între milioanele de indivizi numiţi Dav Bogar, doar 37 născuţi în spaţiul cosmic şi care, în plus, aveau drept companion femei cu numele de Umna. Ca să intensific focalizarea, am cercetat preocupările acestor bărbaţi printre care speram să-l identific pe eroul meu. Numai doi au avut unele tangenţe cu şahul. Unul dintre ei, oftalmolog, specializat în crearea văzului la orbii din naştere sau la făpturile gînditoare lipsite de acest simţ, a construit pentru faza de convalescenţă şi antrenament a pacienţilor săi un eşichier tridimensional. În ceea ce mă priveşte, tind să acord celui de al doilea Dav Bogar o autenticitate mai mare, deşi această opinie ar putea să pară multora ca fiind paradoxală. Omul la care mă refer avea profesiunea de astrohortogenetician. Ca hobby, dar ca un hobby înglobat în îndeletnicirea de bază, a întreprins nişte ciudate şi îndelungi investigaţii, care s-au concretizat într-o carte dedicată soţiei lui şi avînd următorul titlu: "Preeminenţa variaţiunilor florale faţă de acelea ale tuturor sistemelor şahiste". În numai 7777 de cuvinte, operînd magistral aparatul matematic şi elaborînd o genială viziune taxinomică (întrevedea evoluţionismul cvarcic al secolelor viitoare*), Dav Bogar ajungea la consternanta concluzie că mulţimea variaţiunilor oferite de sistemele florale posibile în Univers este cu cîteva zeci de ordine mai mare decît mulţimea variaţiunilor furnizate de toate sistemele şahiste. Iar morala studiului său era că un om cu o inteligenţă atrasă de jocul mulţimilor F° trebuia să prefer să-şi exercite capacitatea cognitivă în primul domeniu de mai sus ori într-unul înrudit cu el...
Să fi fost semnul că preţul vieţii îl covîrşeşte pe cel al genunii?

1972-1974

*** Evoluţionismul cvarcic reprezintă o reluare modernă a teoriilor lui Kvoren şi Entiewso, după cum atomismul secolului XX (terestru) a reluat ideile străvechi ale lui Leucip şi Democrit. Să nu se creadă însă că aceasta ar constitui un puternic argument în favoarea autenticităţii ultimului Dav Bogar; amănuntul se află în povestire numai fiindcă l-am introdus eu. Într-adevăr, trebuie să fie limpede: nu pretind decît că eroul meu este un personaj real. Tot ceea ce s-a întîmplat însă pe fabuloasa planetă Tehom se aseamănă cu evenimentele dintr-o cutie neagră, cu intrarea explicitată prin numeroşi parametri cerţi, iar ieşirea prin puţini, şi ei săraci în indicii. Aşadar evenimentele de pe Tehom constituie doar o migăloasă reconstrucţie făcută cu mijloacele cibernetoartistice pe care le-am avut la dispoziţie.**

Rezultatele concursului

MIHAI IONESCU

Cea de-a doua ediţie a premiului atribuit de revista Anticipaţia a suscitat un interes deosebit, numărul scrisorilor primite la redacţie fiind aproape dublu decât cel de la prima ediţie. Reacţia aceasta nu poate decât să ne bucure, confirmându-ne că iubitorii de SF sunt printre cei mai statornici cititori.

Câteva consideraţii de ordin statistic: au primit voturi 16 titluri pentru secţia română şi 17 pentru cea străină, dar... dintre acestea 9 (5 româneşti şi 4 străine) n-au intrat în calcul, deoarece nu au fost publicate în decursul anului 1992. Îi rugăm (încă o dată) pe participanţii la concurs ca, pe viitor, să voteze numai titluri de pe lista orientativă publicată anual de revista noastră.

Cele mai multe aprecieri le-au întrunit:

- la categoria lucrare scrisă de un autor român - nuvela Revoltă în labirint, de Dan şi Lucian Merişca, publicată în Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice, numerele 483-484;
- la categoria lucrare scrisă de un autor străin - romanul Oraşul şi stelele, de Arthur C. Clarke, Editura "Multistar"–Piatra Neamţ.

Conform Regulamentului concursului, Premiul de popularitate "Mihai Ionescu" pe anul 1992 revine dlor Dan şi Lucian Merişca şi Editurii "Multistar".

Editura "Multistar" câştigă pentru a doua oară consecutiv acest premiu (tot cu un roman de Arthur C. Clarke), şi tot pentru a doua oară consecutiv revista Anticipaţia publică textul românesc cel mai popular.

Cititorii care au indicat corect ambele titluri sunt:

BÎCU CĂTĂLIN - Vaslui
CÎMPEANU CIPRIAN - Iaşi
DASCĂLU DANIEL - Vaslui
DOGARU CĂTĂLIN FLORIN - Slatina
DOROBANŢU ADRIAN - Bucureşti
DUNĂ MUGUREL-VENEAMIN - Ploieşti
FILIMON CRISTIAN - Cluj
POP AURELIAN VICTOR - Baia Mare

Prin tragere la sorţi, redacţia revistei Anticipaţia l-a desemnat pe Dună Mugurel-Veneamin ca fiind beneficiarul premiului surpriză, care va consta dintr-un exemplar al numărului jubiliar Anticipaţia 500 autografiat de dl Adrian Rogoz şi un exemplar din romanul "Zeii înşişi" de Isaac Asimov. (*Mihai Dan Pavelescu*)

XEROX